

EÚ v roku 2015

Fotografia na obálke:

1		10	11	17	18	
		12	13	19		
2	3	14		20	21	
4	5			22	23	
	15					
6			7	16		24
8	9					

1. Vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredsedníčka Komisie a iránsky minister zahraničných vecí diskutujú o iránskom jadrovom programe. (© Európska únia)
2. Komisar pre hospodársku súťaž oznamuje antitrustový prieskum týkajúci sa spoločnosti Google. (© Európska únia)
3. Maďarskí vojaci stavajú oplotenie na hranici s Chorvátskom. (© Associated Press)
4. Predseda Komisie pri otvorení konferencie o zmene klímy v Paríži. (© Európska únia)
5. Komisar pre finančné služby otvára obchod na Londýnskej burze. (© Európska únia)
6. Demonstranti pred gréckym parlamentom v noci referenda. (© Associated Press)
7. Vedúci predstavitelia EÚ, Nemecka, Grécka a Francúzska diskutujú o stave financií Grécka. (© Európska únia)
8. Predseda Komisie a vedúci predstavitelia Španielska, Francúzska a Portugalska oznamujú zlepšenie prepojenia medzi Pyrenejským polostrovom a zvyškom trhu EÚ s energiou. (© Európska únia)
9. Vedúci predstavitelia EÚ, Estónska, Litvy, Lotyšska a Poľska oznamujú plynovodné prepojenie medzi Poľskom a Litvou. (© Európska únia)
10. Pátracia a záchranná operácia Triton v Stredozemnom mori. (© Frontex)
11. Predseda vlády Spojeného kráľovstva predstavuje svoje návrhy na opätovné prerokovanie vzťahu Spojeného kráľovstva k EÚ. (© Associated Press)
12. Európska rada zasadá v Bruseli. (© Európska únia)
13. Protesty európskych výrobcov mlieka v Bruseli. (© Associated Press)
14. Vedúci predstavitelia EÚ, Grécka, Francúzska a Belgicka diskutujú na samite eurozóny. (© Európska únia)
15. Predseda Európskeho parlamentu a predseda Komisie na zasadnutí vedúcich predstaviteľov o západobalkánskej trase. (© Európska únia)
16. Utečenci prichádzajúci do Grécka. (© Európska únia)
17. Svetoví lídri na samite G7. (© Európska únia)
18. Predseda Euroskupiny na tlačovej konferencii. (© Európska únia)
19. Pohotovostné služby evakuujú ranených po strelbe v koncertnej hale Bataclan v Paríži. (© Associated Press)
20. Predseda Rady na tlačovej konferencii. (© Európska únia)
21. Podpísanie dohody o Európskom fonde pre strategické investície. (© Európska únia)
22. Minúta ticha na námestí Place de la République v Paríži po novembrových teroristických útokoch. (© AFP)
23. Odporcovia protestujú proti Transatlantickému obchodnému a investičnému partnerstvu. (© Associated Press)
24. Vedúci predstavitelia EÚ a Ukrajiny na 17. samite medzi EÚ a Ukrajinou. (© Európska únia)

EÚ v roku 2015

SÚHRNNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI EURÓPSKEJ ÚNIE

Interaktívna verzia tejto publikácie, ktorá obsahuje odkazy na online obsah, je dostupná vo formátoch PDF, ePUB a HTML na adrese:

europa.eu/general-report/sk

EÚ v roku 2015 – Súhrnná správa o činnosti Európskej únie

Európska komisia

Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu

Informácie pre občanov

1049 Brusel

BELGICKO

EÚ v roku 2015 – Súhrnná správa o činnosti Európskej únie

bola prijatá Európskou Komisiou 1. februára 2016

pod referenčným číslom COM(2016) 38.

Print	ISBN 978-92-79-49807-7	ISSN 1725-6968	doi:10.2775/78094
PDF	ISBN 978-92-79-49777-3	ISSN 1977-3552	doi:10.2775/785772
EPUB	ISBN 978-92-79-49819-0	ISSN 1977-3552	doi:10.2775/940941
HTML	ISBN 978-92-79-54803-1	ISSN 1977-3552	doi:10.2775/471769

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2016

© Európska únia, 2016

Reprodukcia je povolená v prípade uvedenia zdroja. Pri každom použití alebo reprodukcii jednotlivých fotografií je nevyhnutné vyžiadať povolenie priamo od držiteľov autorských práv.

FOTOGRAFIE

Všetky fotografie a videozáznamy © Európska únia okrem:

obálka: copyright ako je uvedené na vnútornej strane obálky
strany 9, 21, 28, 37: © Fotolia

strana 46 (Mario Draghi): © Európska centrálna banka

strana 58: © AFP

strana 69 (Spoločná operácia Triton): © Frontex

strana 86 (Ráif Badawí): © Ullstein Buchverlage

Obsah

PREDSLOV 6

KAPITOLA 1

NOVÝ IMPULZ PRE ZAMESTNANOSŤ, RAST A INVESTÍCIE 9

Investičný plán pre Európu	10
Hospodárska a fiškálna politika	13
Podpora členských štátov	14
Regionálna politika na podporu zamestnanosti, rastu a investícií	16
Výskum a inovácie	17
Uvoľnenie rastového potenciálu poľnohospodárstva a oceánov	19
Rozpočet zameraný na výsledky	20

KAPITOLA 2

PREPOJENÝ DIGITÁLNY JEDNOTNÝ TRH 21

Stratégia digitálneho jednotného trhu	22
Lepší prístup k tovaru a službám	22
Vytváranie vhodných podmienok	24
Maximalizácia potenciálu rastu	27

KAPITOLA 3

ODOLNÁ ENERGETICKÁ ÚNIA UPLATŇUJÚCA VÝHLADOVÚ POLITIKU V OBLASTI ZMENY KLÍMY 28

Energetická únia: bezpečná, udržateľná, konkurencieschopná a cenovo dostupná energia pre všetkých obyvateľov EÚ	29
Transformácia energetického systému EÚ	31
Prepojený trh s energiou	32

KAPITOLA 4

PREHLBENÝ A SPRAVODLIVEJŠÍ VNÚTORNÝ TRH S POSILNENOU PRIEMYSELNOU ZÁKLADŇOU 37

Stratégia jednotného trhu	38
Integrácia jednotného trhu	38
Únia kapitálových trhov	38
Transparentnejšie a konkurencieschopnejšie verejné obstarávanie	39
Uľahčovanie mobility pracovníkov	40
Ochrana duševného vlastníctva	40
Spravodlivejšia hospodárska súťaž	41
Stratégia v oblasti letectva	41
Zdaňovanie	42

KAPITOLA 5

PREPRACOVANEJŠIA A SPRAVODLIVEJŠIA HOSPODÁRSKA A MENOVÁ ÚNIA 44

Rozvoj hospodárskej a menovej únie	45
Správa piatich predsedov	46
Banková únia	48
Sociálny rozmer hospodárskej a menovej únie	50

KAPITOLA 6

PRIMERANÁ A VYVÁŽENÁ DOHODA O VOĽNOM OBCHODE S USA 52

Transatlantické obchodné a investičné partnerstvo ako hnacia sila pre rast a zamestnanosť	53
O čom EÚ rokovala	54
Spôsob, akým sa viedli rokovania	55
Svetový obchod vo všeobecnosti	57

KAPITOLA 7

PRIESTOR SPRAVODLIVOSTI A ZÁKLADNÝCH PRÁV ZALOŽENÝ NA VZÁJOMNEJ DÔVERE 58

Európsky program v oblasti bezpečnosti	59
Trestné súdnictvo	59
Základné práva a súdne systémy	61
Mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pre Bulharsko a Rumunsko	62
Spravodlivosť pre rast	62
Voľný pohyb osôb	63
Ochrana základných práv a práv spotrebiteľov	63
Rodová rovnosť	65

KAPITOLA 8

SMEROM K NOVEJ POLITIKE V OBLASTI MIGRÁCIE 66

Európska migračná agenda	67
--------------------------	----

KAPITOLA 9

SILNEJŠIA POZÍCIA NA MEDZINÁRODNEJ SCÉNE 75

Európska susedská politika	76
Strategické partnerstvá	79
Blízky východ	80
Partnerstvo EÚ a Afriky	80
Ľudské práva vo svete	81
Európsky rok rozvoja	82
Reakcia na humanitárne krízy a núdzové situácie	82
Bezpečnosť a obrana	84

KAPITOLA 10

ÚNIA DEMOKRATICKEJ ZMENY 85

Európsky parlament v centre politického života EÚ	86
Noví predsedovia dvoch poradných orgánov EÚ	87
Lepšia právna regulácia	87
Monitorovanie uplatňovania právnych predpisov EÚ	88
Transparentnosť a zodpovednosť	89
Preskúmanie rozhodovacieho procesu v oblasti povoľovania geneticky modifikovaných organizmov v členských štátoch	90
Európska iniciatíva občanov	91
Dialóg s občanmi	91

Predslov

Jean-Claude Juncker,
predseda Európskej
komisie, hovorí o stave Únie
za rok 2015 v Európskom
parlamente, Štrasburg
9. septembra 2015.

Na začiatku svojho mandátu v novembri 2014 som prisľúbil nový začiatok pre Európu, ale súčasne som dal aj slovo, že táto Komisia sa sústreďí na desať politických priorít – kľúčových výziev, ktorým naše hospodárstvo a spoločnosť čelia. Ako sa ukázalo, bol rok 2015 nielen prvým rokom nášho mandátu, ale aj rokom, v ktorom sa pozornosť sveta upriamila na EÚ a na to, ako sa dokáže vysporiadať s viacerými krízami.

V januári a novembri došlo v Paríži k desivým teroristickým útokom. Spolu s členskými štátmi sme museli obmedziť riziko, že sa brutálne útoky stanú opakujúcim sa fenoménom. V Európskom programe v oblasti bezpečnosti, ktorý bolo prijatý v apríli, sa uvádza, ako sa EÚ podieľa na účinnejšom a koordinovanejšom prístupe v boji proti terorizmu, organizovanej trestnej činnosti a počítačovej kriminalite. V rámci tohto programu Európska komisia v decembri predložila súbor opatrení s cieľom zintenzívniť boj proti terorizmu a nezákonnému obchodovaniu so strelnými zbraňami a výbušnínami. Členské štáty takisto dosiahli dohodu o návrhu Komisie týkajúcom sa európskeho systému osobných záznamov o cestujúcich. Dohodou sa zabezpečí, aby leteckí dopravcovia poskytovali členským štátom EÚ údaje o cestujúcich, ktorí prichádzajú do EÚ alebo z nej odchádzajú, čo je dôležitou súčasťou bezpečnostnej politiky EÚ.

V roku 2015 zaznamenal náš kontinent zároveň najväčší masový pohyb ľudí od druhej svetovej vojny, lebo do Európy začali prúdiť státisíce utečencov z oblastí postihnutých konfliktmi. Viac než milión ľudí sa vydalo na dlhú a nebezpečnú cestu, prevažná väčšina utekala pred vojnou a terorom v Afganistane, Eritrei, Líbyi a Sýrii.

Začiatkom roka Komisia predložila komplexnú migračnú politiku a prijala okamžité kroky na zvládnutie krízy. Stroj násobili sme našu prítomnosť v Stredozemnom mori, aby sme pomohli zachrániť ľudské životy. Bojovali sme proti zločineckým sieťam prevádzakov a obchodníkov s ľuďmi. Pod

vedením Komisie sa členské štáty dohodli na pravidlách premiestnenia a presídlenia státisícov ľudí, ktorí jednoznačne potrebujú medzinárodnú ochranu. Agentúry EÚ naďalej pomáhajú často preťažným vnútroštátnym orgánom v najviac postihnutých členských štátoch s identifikáciou, prevetovaním a odberom daktyloskopických odtlačkov prichádzajúcich migrantov, s urýchlením vybavovania žiadateľov o azyl a s koordináciou návratu tých, ktorí nespĺňajú podmienky na ochranu. EÚ takisto zmobilizovala miliardy eur na pomoc utečencom, ktorí už dorazili k našim brehom, ako aj tým v susedných krajinách a zároveň zdvojnásobila úsilie v boji proti prevádzacom a v snahe o rozbitie skupín obchodníkov s ľuďmi. Jedenásť krajín sa v októbri v Bruseli dohodlo na sedemnásťbodovom pláne na dosiahnutie postupného, kontrolovaného a riadneho pohybu osôb na trase cez západný Balkán. V novembri vznikol vo Valette Núdzový trustový fond EÚ pre Afriku, ktorý sa zameriava na riešenie hlavných príčin nelegálnej migrácie, ktoré ľudí nútia k úteku a migrácii, ide o chudobu, vojny, prenasledovanie, porušovanie ľudských práv a prírodné katastrofy.

Je zrejmé, že utečenecká kríza len tak nezmizne. V súvislosti s krízou sa upriamila pozornosť na okamžité potreby, zároveň sa odhalilo množstvo nedostatkov migračnej politiky EÚ a jej dostupných nástrojov. Napriek tomu musíme a budeme pokračovať v našom úsilí o zvládnutie krízy. My Európania by sme mali pamätať aj na to, že Európa je kontinentom, kde takmer každý už raz bol utečencom. V našich spoločných dejinách zanechali stopy milióny Európanov, ktorí utekali pred náboženským alebo politickým prenasledovaním, vojnou, diktatúrou alebo útlakom.

Začiatkom roka sme prešli ťažkým obdobím, ktoré vyvolalo pochybnosti o ďalšom členstve Grécka v eurozóne. Po mesiacoch rokovaní a viacerých ťažkých chvíľach sa v auguste konečne dosiahla dohoda o novom podpornom programe stability pre Grécko. Nikdy som nepochyboval o nájdení riešenia; prijatie eura je neodvolateľným rozhodnutím a všetci členovia sa spoločne usilujú o jeho fungovanie. Keďže vplyv gréckej krízy v eurozóne a celom európskom hospodárstve a spoločnosti je stále citeľný, želal by som si, aby každá grécka vláda – minulá, súčasná i budúca – rešpektovala program, na ktorom sme sa dohodli.

Kríza sa skončí, keď nastane v Európe opäť plná zamestnanosť. V súčasnosti je v Európskej únii nezamestnaných viac ako 23 miliónov ľudí. Takéto vysoké číslo nemôžeme akceptovať. Existuje jasná potreba investovať do európskych zdrojov zamestnanosti a rastu, najmä do nášho jednotného trhu a dokončiť našu hospodársku a menovú úniu, aby sme vytvorili podmienky pre udržateľné oživenie. Boli sme aktívni na obidvoch frontoch.

Investičný plán vo výške 315 miliárd EUR sa už naplno realizuje a mal by vytvoriť viac ako dva milióny pracovných miest. Prvé projekty sa už začali a mnohé ďalšie budú nasledovať. Zároveň modernizujeme náš jednotný trh, aby sme vytvorili viac príležitostí pre ľudí a podniky vo všetkých 28 členských štátoch. Vďaka projektom, ako sú digitálny jednotný trh, únia kapitálových trhov a energetická únia, sa znižujú prekážky cezhraničných činností a zároveň sa podporujú inovácie, spájajú talenty a ponúka širšia paleta výrobkov a služieb.

V júni som spolu s predsedami ďalších kľúčových inštitúcií EÚ predložil správu o dobudovaní našej hospodárskej a menovej únie. Piaty zúčastnení predsedovia sa dohodli na pláne, ktorý by nám mal do začiatku roku 2017 umožniť stabilizovať eurozónu a potom na základe obnoveného zblíženia našich hospodárstiev prejsť zo stavu odolávania kríze k novým

perspektívam rastu. Uprostred gréckej krízy bolo odhodlanie hľadiť do budúcnosti odvážnym politickým rozhodnutím.

Európska únia a jej členské štáty zohrávali kľúčovú úlohu pri sprostredkovaní historickej dohody v decembri v Paríži, kde 195 krajín prijalo vôbec prvú univerzálnu, právne záväznú globálnu dohodu o klíme. Stanovuje sa v nej globálny akčný plán na zabránenie nebezpečnej zmene klímy obmedzením globálneho otepľovania výrazne pod 2 °C. Táto dohoda je smerodajná pre celosvetový prechod na čistú energiu a je úspechom Európskej únie. Európa je už dávno lídrom v oblasti klimatických opatrení v celosvetovom meradle a parížska dohoda teraz odráža naše ambície v globálnom rámci.

Dalo by sa toho spomenúť oveľa viac, preto nájdete v správe aj ďalšie podrobnejšie informácie. Keď sa však pozerám na hlavné výzvy za posledných dvanásť mesiacov – utečenecká a hospodárska kríza či výzvy v oblasti zahraničnej politiky –, prichádzam k nevyhnutnému záveru, že existuje len jediný spôsob, akým dosiahnuť úspech, a tým je solidarita. Môžeme uspieť iba ako Únia. Spoločne sme silnejší ako výzvy, ktorým musíme čeliť. Je načas, aby sme trochu viac verili v schopnosť Európy poskytovať spoločné riešenia problémov, ktoré bolestivo a nezávisle pociťuje každý členský štát.

Je dôležité, aby sme si my Európania na konci náročného roka, v ktorom sa objavili pochybnosti o podstate Európskej únie, pripomenuli, že Európa predstavuje pre ľudí na Blízkom východe, v Afrike a inde vo svete oázu stability. A na to môžeme byť právom hrdí.

Jean-Claude Juncker

„Ako predseda Komisie za svoju prvú prioritu považujem posilniť konkurencieschopnosť Európy a stimulovať investície v záujme vytvárania pracovných miest.“

Jean-Claude Juncker, politické usmernenia, 15. júla 2014

Nový impulz pre zamestnanosť, rast a investície

V roku 2015 bolo hlavnou prioritou opätovne naštartovať rast EÚ a zvýšiť počet pracovných miest a výšku investícií bez ďalšieho zadlžovania. Komisia predložila návrhy štrukturálnych reforiem a presadzovala zodpovedné riadenie financií. S cieľom obnoviť úroveň investícií do hospodárstva EÚ v spolupráci s Európskou investičnou bankou predložila Investičný plán pre Európu vrátane nových finančných nástrojov. Tento plán v rekordnom čase odsúhlasil Európsky parlament, ako aj Rada Európskej únie. Okrem toho došlo k vytvoreniu nového Európskeho fondu pre strategické investície. Fond disponuje finančnými prostriedkami, ktoré v úvodnej fáze predstavujú objem 21 miliárd EUR. Očakáva sa, že na základe multiplikačného

efektu sa vďaka fondu podarí dosiahnuť pätnásťnásobné zvýšenie investícií, čím sa podniknutia investície vo výške viac ako 315 miliárd EUR.

Počas celého roka sa vynakladali investície do prioritných oblastí EÚ prostredníctvom európskych štrukturálnych a investičných fondov s rozpočtom vo výške 454 miliárd EUR na obdobie rokov 2014 až 2020. Za pomoci operačných programov v rámci Európskeho sociálneho fondu, ktorého objem prostriedkov dosahuje 86,4 miliardy EUR, sa naďalej investovalo do ľudského kapitálu, pričom EÚ prednostne vynaložila 1 miliardu EUR, aby zefektívnila uplatňovanie iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí v snahe pomôcť im nájsť si prácu.

Na úrovni EÚ sa uskutočnili intenzívne rokovania týkajúce sa pretrvávajúcej hospodárskej a finančnej situácie v Grécku. Komisia v júli predložila plán zamestnanosti a rastu pre Grécko a zmobilizovala prostriedky v objeme 35 miliárd EUR na jeho podporu do roku 2020. v auguste boli rokovania úspešne ukončené a Komisia v mene Európskeho mechanizmu pre stabilitu podpísala tretí program makroekonomických úprav pre Grécko. Dohoda zachránila Grécko pred bankrotom a zabezpečila jeho zotrvanie v eurozóne. Umožnila mobilizáciu prostriedkov v objeme 86 miliárd EUR na finančnú pomoc do roku 2018, ktorá závisí od pokroku Grécka pri plnení dohodnutých reforiem.

Investičný plán pre Európu

Integrovaný prístup k hospodárskej politike sa opiera o tri hlavné piliere: podpora investícií, urýchlenie štrukturálnych reforiem a presadzovanie fiškálnej zodpovednosti. Všetky tri musia pôsobiť súčasne, aby sa EÚ vrátila na cestu rastu. V roku 2015 dosiahla EÚ pokrok vo všetkých troch oblastiach.

INVESTIČNÝ PLÁN JE DOPLNENÍM TZV. ÚČINNÉHO TROJUHLNÍKA PRE HOSPODÁRSKY RAST

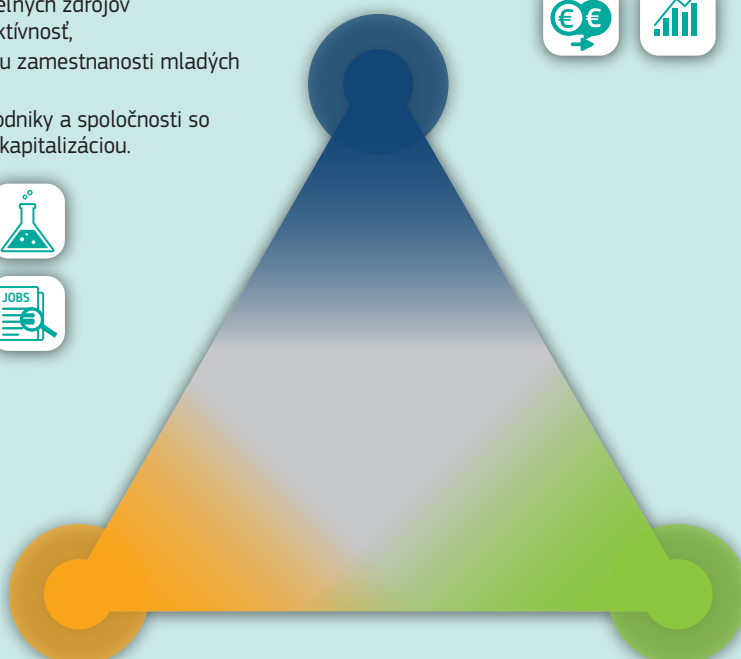
Medzi oblasti záujmu patria:

- širokopásmové, energetické a dopravné siete,
- vzdelávanie, výskum a inovácie,
- energia z obnoviteľných zdrojov a energetická efektívnosť,
- projekt na podporu zamestnanosti mladých ľudí,
- malé a stredné podniky a spoločnosti so strednou trhovou kapitalizáciou.

INVESTÍCIE

Verejné financie ako katalyzátor pre súkromné investície

FIŠKÁLNA ZODPOVEDNOSŤ

ŠTRUKTURÁLNE REFORMY

Zdroj: Európska komisia.

Investičný plán pozostáva z troch ďalej uvedených a vzájomne sa podporujúcich zložiek.

- ▶ V najbližších troch rokoch sa vďaka nemu zmobilizujú dodatočné investície v objeme aspoň 315 miliárd EUR, čím sa zvýši dosah verejných zdrojov a uvoľnia súkromné investície. Hlavným nástrojom na dosiahnutie tohto cieľa je Európsky fond pre strategické investície.
- ▶ Zabezpečiť sa, aby sa tieto dodatočné investície dostali do reálnej ekonomiky. Hlavnými nástrojmi na dosiahnutie tohto cieľa sú Európske centrum investičného poradenstva a Európsky portál investičných projektov.
- ▶ Zlepši sa investičné prostredie, a to na úrovni EÚ, ako aj na úrovni jednotlivých členských štátov. Pracuje sa na riešení prekážok súvisiacich s EÚ a jednotným trhom, ako aj regulačných a neregulačných problémov v oblasti investícií na vnútroštátnej úrovni.

Komisár Carlos Moedas, podpredsedníčka Komisie Kristalina Georgieva a podpredseda Komisie Jyrki Katainen informujú o úspešnom závere rokovaní o vytvorení Európskeho fondu pre strategické investície, Brusel 28. mája 2015.

V novembri 2014 Komisia oznámila vytvorenie nového Európskeho fondu pre strategické investície. Počas prvých mesiacov roku 2015 Parlament intenzívne pracoval na analýze návrhov Komisie a ich vylepšení. Na zasadnutí trialógu na konci mája Parlament a Rada dosiahli kompromisnú dohodu týkajúcu sa navrhovaného nariadenia. Rokovania trialógu sa podarilo v rekordnom čase ukončiť, vďaka čomu mohol fond už v júni začať požívať finančné prostriedky na projekty.

Európsky fond pre strategické investície poskytuje záruky na podporu projektov financovaných skupinou Európskej investičnej banky. Zameriava sa na dve hlavné oblasti: infraštruktúra a inovácie (oblasť spravovaná Európskou investičnou bankou) a malé a stredné podniky (oblasť spravovaná Európskou investičnou bankou a Európskym investičným fondom). Úvery sa môžu poskytovať aj regiónom. Fond dopĺňajú [Európske centrum investičného poradenstva](#) a [Európsky portál investičných projektov](#). Centrum podporuje rozvoj a financovanie investičných projektov, ponúka jednotné kontaktné miesto pre usmernenie a poradenstvo a poskytuje platformu na výmenu know-how. V septembri začalo centrum vyvíjať činnosť zameranú na podporu predkladateľov projektov. Na tomto verejne dostupnom, bezpečnom internetovom portáli sa môžu prezentovať projekty EÚ pre potenciálnych investorov. Portál sa spustí v roku 2016.

Počas roka podpredseda Európskej komisie Jyrki Katainen spustil putovnú celoeurópsku kampaň na podporu investičného plánu pre Európu, pričom vysvetlil nové príležitosti otvorené pre všetky kľúčové zainteresované strany (vlády, investorov, podniky, regionálne orgány, odborové zväzy a komunity).

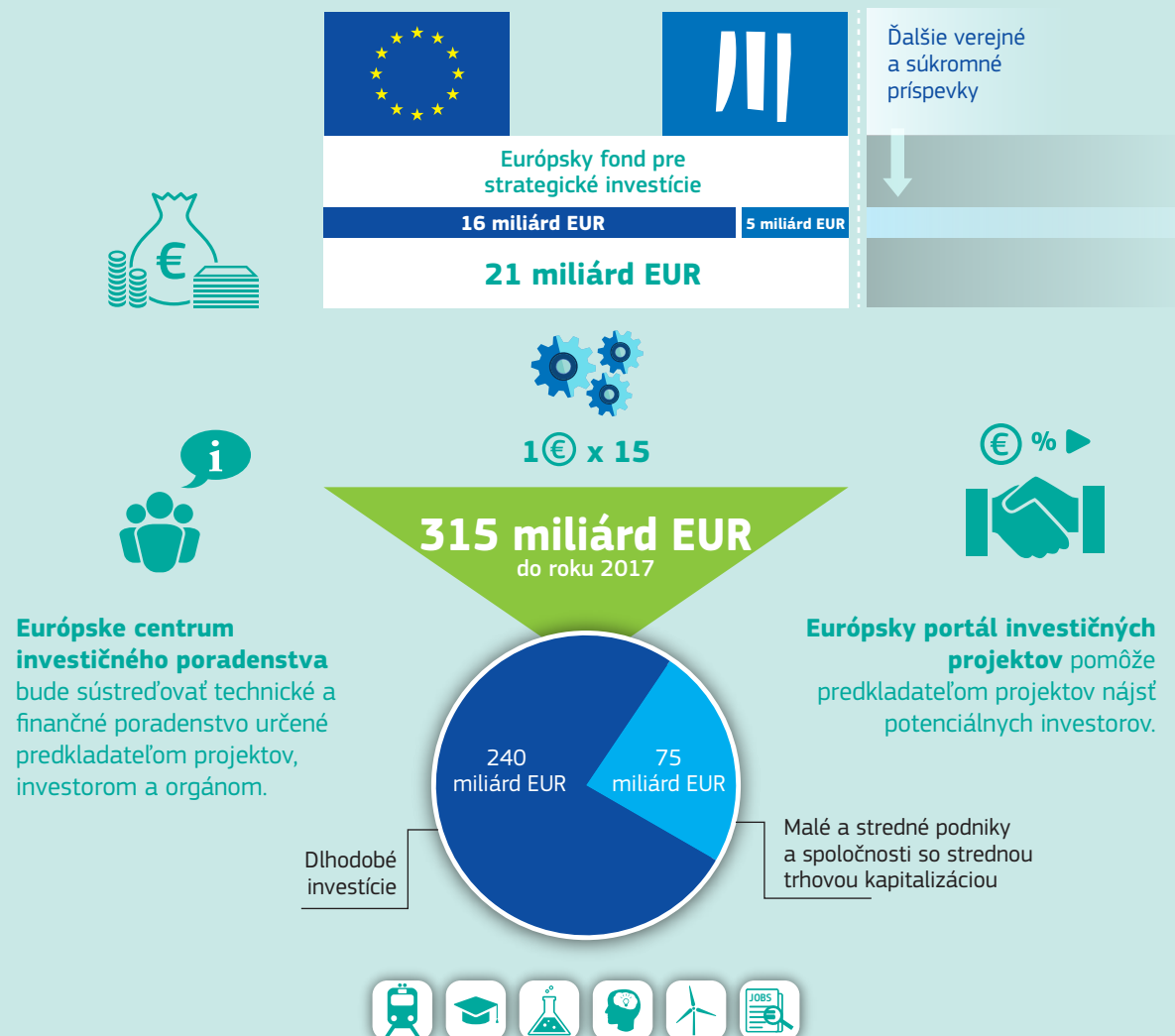
Všetkých 28 členských štátov schválilo Európsky fond pre strategické investície. V roku 2015 deväť členských štátov prisľúbilo príspevok do fondu vo výške viac ako 40 miliárd EUR a zámer prispieť naznačila aj Čína.

Investície kryté fondom sa zameriavajú na rozvoj infraštruktúry (širokopásmové pripojenie, energetické siete a doprava), vzdelávanie, výskum a inovácie, energiu z obnoviteľných zdrojov a energetickú účinnosť, životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov, sociálnu infraštruktúru a zdravie a podporu malých a stredných podnikov. Ako súčasť tretieho piliera investičného plánu Komisia začala

Prezident Európskej investičnej banky Werner Hoyer, predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker a podpredseda Komisie Jyrki Katainen podpisujú dohodu o Európskom fonde pre strategické investície, Brusel 22. júla 2015.

AKO FUNGUJE INVESTIČNÝ PLÁN?

Zdroj: Európska komisia.

OD INVESTÍCIE K VYTVORENIU PRACOVNÝCH MIEST

Zdroj: Európska komisia.

riešiť prekážky brániace investíciám, ktoré súvisia s EÚ a jednotným trhom. Zameriava sa pritom na niekoľko oblastí činnosti v kontexte prebiehajúcej práce v oblasti únie kapitálových trhov (napr. zmeny v smernici Solventnosť II), stratégie jednotného trhu (napr. verejné obstarávanie), digitálneho jednotného trhu, energetickej únie, programu lepšej právnej regulácie a ďalších iniciatív politiky. Riešenie regulačných a neregulačných problémov v oblasti investícií na vnútroštátnej úrovni bude prioritou európskeho semestra v roku 2016. V súvislosti s európskym semestrom Komisia začala dialóg s členskými štátmi o identifikácii prekážok a prioritných opatreniach na ich odstránenie. Všetky útvary Komisie (vrátane služby na podporu štrukturálnych reforiem) budú s členskými štátmi úzko spolupracovať s cieľom dosiahnuť ambiciózne ciele tretieho piliera, predložiť členským štátom návrhy konkrétnych reforiem a pomôcť im pri ich vykonávaní.

Do januára 2016 už fond uvoľnil finančné prostriedky vo výške 2,8 miliardy EUR na celkovo 21 projektov v kategórii infraštruktúry a inovácií, čo by malo priniesť investície v hodnote približne 13,3 miliardy EUR. V kategórii malých a stredných podnikov fond uvoľnil finančné prostriedky vo výške 1,5 miliardy EUR na celkovo 66 projektov, čo by malo priniesť investície v hodnote približne 21 miliárd EUR.

Podpredseda Komisie Jyrki Katainen vysvetľuje nový strategický investičný plán EÚ.

Hospodárska a fiškálna politika

Okrem investícií je na oživenie hospodárstiev EÚ potrebné riadne fiškálne hospodárenie a štrukturálne reformy.

Koordinácia hospodárskej politiky sa v EÚ každoročne realizuje v rámci cyklu známeho ako [európsky semester](#). V [ročnom prieskume rastu](#) na rok 2015, ktorý bol uverejnený na konci roka 2014, Komisia stanovila politické priority pre EÚ a jej členské štáty. Európsky semester sa zameria na tri oblasti, ktoré sa vzájomne podporujú: oživenie investícií, urýchlenie štrukturálnych reforiem a presadzovanie fiškálnej zodpovednosti. V roku 2015 došlo k zefektívneniu cyklu hospodárskej politiky v rámci európskeho semestra, ktoré zjednodušilo výstupy Komisie a znížilo požiadavky na podávanie správ kladené na členské štáty. Vďaka zefektívneniu sa zabezpečila väčšia otvorenosť a mnohostrannosť procesu. V záujme posilnenia pozitívneho prepojenia medzi štrukturálnymi reformami, investíciami a fiškálnou zodpovednosťou bola [objasnená](#) pružnosť pravidiel [Paktu stability a rastu](#). V máji Komisia [predložila](#) odporúčania pre jednotlivé členské štáty, ako aj eurozónu ako celok, ktoré Európska rada schválila na svojom júnovom zasadnutí. V júli Rada [prijala konečný súbor odporúčaní pre jednotlivé krajiny](#).

Ako súčasť európskeho semestra Komisia vo februári [predložila hĺbkové preskúmania](#), v ktorých sa posúdila [makroekonomická nerovnováha](#) a nadmerná nerovnováha v 16 členských štátoch. V niektorých členských štátoch pretrvávajú vysoké riziko. Komisia preto zopakovala svoju výzvu, aby sa odstránili prekážky rastu, a to na základe zintenzívnenia štrukturálnych reforiem a investícií do modernizácie a rozvoja infraštruktúry. Spomínané zintenzívnenie by sa malo spájať s vhodnou kombináciou politík v eurozóne s cieľom posilniť dôveru, prispieť k opätovnému nastoleniu rovnováhy a vytvoriť stabilnejší základ pre obnovu.

Podpora členských štátov

V roku 2015 Komisia spolu s Európskou centrálnou bankou a Medzinárodným menovým fondom aj naďalej poskytovala podporu členským štátom, ktoré nedávno ukončili programy finančnej pomoci ([Írsku](#), [Španielsku](#) a [Portugalsku](#)). v prípade všetkých uvedených krajín uskutočnila preskúmanie vychádzajúce z dohľadu po ukončení programu. V týchto členských štátoch sa teraz opäť zaznamenáva rast a hospodárska konsolidácia. Okrem toho Komisia pokračovala v podpornom programe pre [Cyprus](#) v snahe riešiť finančné, fiškálne a štrukturálne výzvy, ktorým čelí jeho hospodárstvo. Vďaka tomuto programu sa Cypru umožní návrat k udržateľnému rastu.

V roku 2015 celý svet niekoľko mesiacov sledoval pretrvávajúcu hospodársku a finančnú situáciu v Grécku. v lete, keď bolo Grécko na pokraji bankrotu a jeho zotrvanie v eurozóne bolo otázkne, EÚ zorganizovala sériu mimoriadnych zasadnutí.

Napokon sa v auguste podarilo dosiahnuť dohodu, na základe ktorej mohla Komisia konajúca v mene Európskeho mechanizmu pre stabilitu zaviesť tretí program makroekonomických úprav pre Grécko. So súhlasom Euroskupiny a Rady guvernérov [Európskeho mechanizmu pre stabilitu](#) tento program

(V smere hodinových ručičiek zľava dole) Prezident Francúzska François Hollande, nemecká kancelárka Angela Merkel, predseda Euroskupiny Jeroen Dijsselbloem, predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker, predseda gréckej vlády Alexis Tsipras, predseda Európskej rady Donald Tusk, generálny tajomník Rady Európskej únie Uwe Corsepius a prezident Európskej centrálnej banky Mario Draghi diskutujú o stave financií Grécka, Brusel 19. marca 2015.

pomohol stabilizovať hospodársku a finančnú situáciu v Grécku. V [posúdení sociálneho vplyvu](#) Komisia dospela k záveru, že ak sa program zrealizuje včas a v plnej miere, umožní tomuto členskému štátu návrat k stabilite a rastu finančne a sociálne udržateľným spôsobom. Dohodou sa umožnila mobilizácia prostriedkov v objeme 86 miliárd EUR na finančnú pomoc pre Grécko do roku 2018. V júli Komisia predložila plán zamestnanosti a rastu pre Grécko a zmobilizovala prostriedky v objeme 35 miliárd EUR na jeho podporu do roku 2020.

Komisia takisto navrhla opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby sa finančné prostriedky určené na politiku súdržnosti mohli účinne využiť na investície a aby sa rýchlo dostali k príjmom. To viedlo

Predseda gréckej vlády Alexis Tsipras v diskusii s Mariom Draghim, prezidentom Európskej centrálnej banky, na samite eurozóny, Brusel 7. júla 2015.

k okamžitému vynaloženiu dodatočných finančných prostriedkov vo výške približne 500 miliónov EUR pre Grécko a úsporám v rozpočte Grécka vo výške približne 2 miliardy EUR. Na začatie nových projektov a zmiernenie zaťaženia verejného rozpočtu Grécka možno použiť dodatočné prostriedky vo výške 1 miliardy EUR z predbežného financovania určeného na programy na obdobie rokov 2014 až 2020.

Predseda gréckej vlády Alexis Tsipras, predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker, prezident Francúzska François Hollande a predseda belgickej vlády Charles Michel na samite eurozóny, Brusel 12. júla 2015.

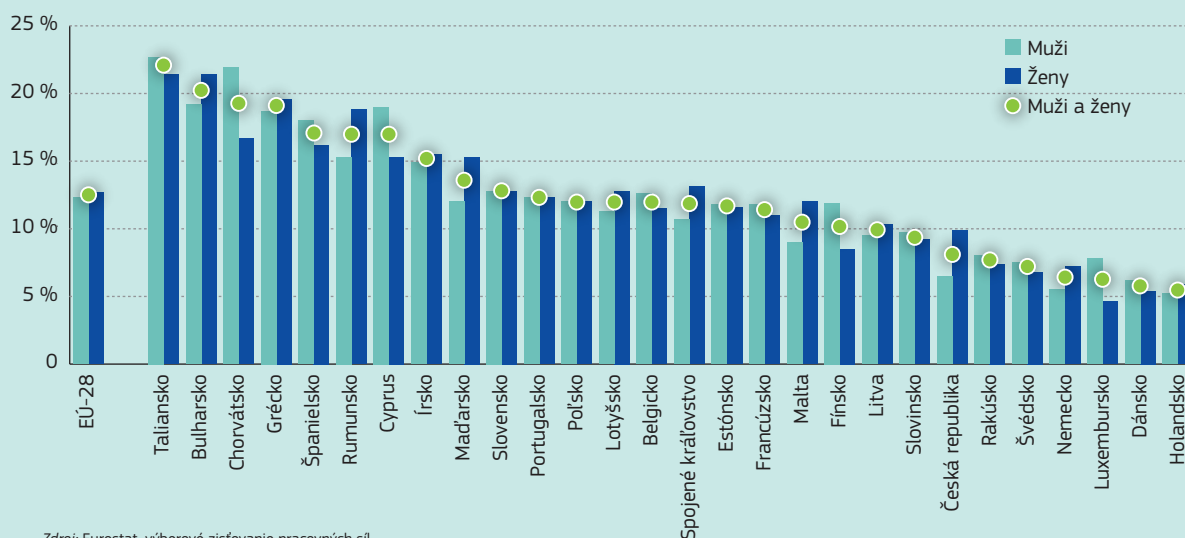
Investovanie do ľudského kapitálu

Ak si chce EÚ udržať konkurenčnú výhodu z hľadiska globálneho hospodárstva, potrebuje vysoko kvalifikovanú a prispôsobivú pracovnú silu. Vyžaduje si to nepretržité investície do vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré podnietia rast a inovácie v tejto oblasti v dlhodobom horizonte, podporia zamestnanosť a pomôžu zabrániť sociálnemu vylúčeniu.

Významnou súčasťou európskeho semestra boli reformy na zlepšenie vzdelávania a odbornej prípravy, pričom **13 členských štátov** ich označilo za vysoko prioritné.

MLADÍ ĽUDIA (VO VEKU 15 AŽ 24 ROKOV), KTORÍ V ROKU 2014 NIE SÚ ZAMESTNANÍ, ANI NIE SÚ V PROCESSE VZDELÁVANIA ALEBO ODBORNEJ PRÍPRAVY

(percentuálny podiel z celkového počtu obyvateľstva rovnakej vekovej skupiny a pohlavia)

Zdroj: Eurostat, výberové zisťovanie pracovných síl.

Európsky sociálny fond je hlavným nástrojom EÚ, ktorý slúži na investovanie do ľudského kapitálu. Do konca roka 2015 Komisia prijala všetky príslušné operačné programy v celkovej hodnote 86,4 miliardy EUR. Komisia významne zvýšila mieru predbežného financovania v súvislosti s finančnými prostriedkami z [iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí](#), pričom vnútroštátnym a regionálnym orgánom poskytla približne 1 miliardu EUR. Tým sa podporí 650 000 mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy. Očakáva sa, že v období rokov 2014 až 2020 si zlepši svoje šance nájsť si zamestnanie aspoň 10 miliónov ľudí bez práce a 395 000 malých a stredných podnikov získa finančné prostriedky na investovanie do ľudského kapitálu. Viac ako 25 % dostupných finančných prostriedkov bude vyčlenených na podporu sociálneho začlenenia a boj proti chudobe a diskriminácii.

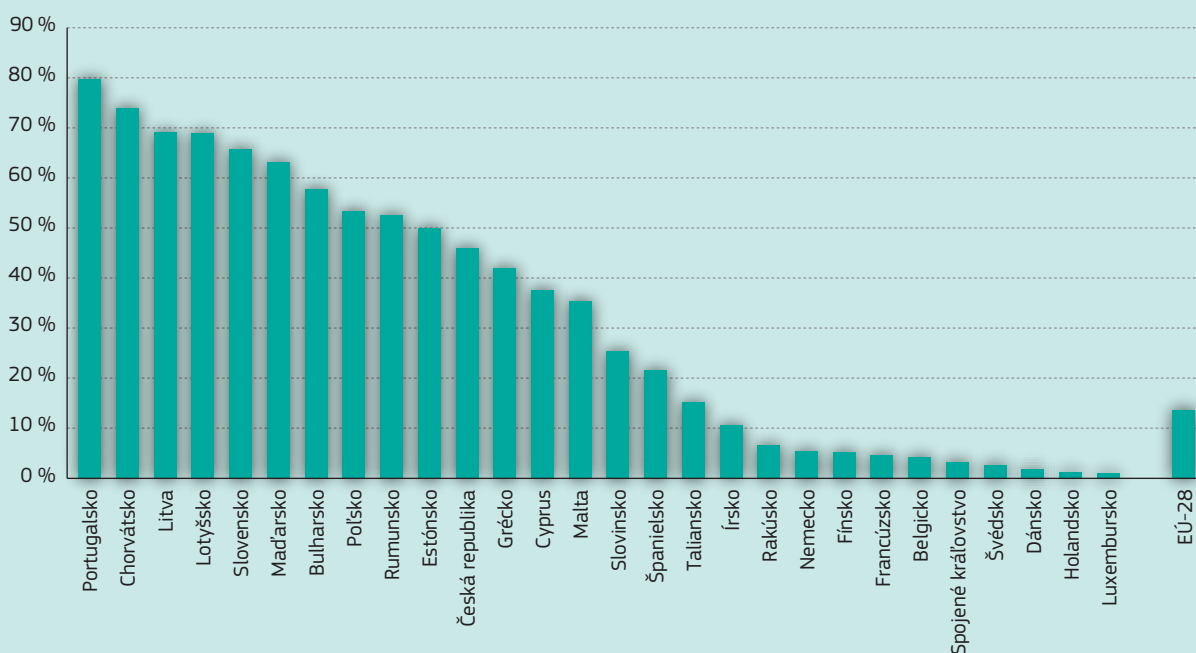
Erasmus+ je program EÚ pre vzdelávanie, odbornú prípravu, mládež a šport. V roku 2015 umožnil približne 520 000 mladým ľuďom štúdium, odbornú prípravu, dobrovoľnícku činnosť alebo účasť na mládežníckych výmenách v zahraničí. Popritom umožnil asi 165 000 zamestnancom vzdelávacích inštitúcií a mládežníckych organizácií zlepšiť si schopnosti na základe možnosti učiť a získať odbornú prípravu v zahraničí.

Vzhľadom na vysokú mieru dlhodobej nezamestnanosti, ktorá sa týka približne 12 miliónov občanov EÚ v produktívnom veku, Komisia v roku 2015 [predložila](#) politické usmernenia. Môžu pomôcť nezamestnaným občanom získať viac príležitostí zamestnať sa a zabezpečiť, aby všetci uchádzači o zamestnanie dostali dohodu o pracovnej integrácii ešte pred uplynutím 18 mesiacov nezamestnanosti. Odporúčanie Komisie prijala Rada v decembri.

Regionálna politika na podporu zamestnanosti, rastu a investícií

Regionálna politika sa zameriava na všetky regióny a mestá v EÚ. Podporuje vytváranie pracovných miest, konkurencieschopnosť podnikov, hospodársky rast, udržateľný rozvoj a zlepšenie kvality života občanov. Na dosiahnutie týchto cieľov a vyriešenie rôznych potrieb rozvoja vo všetkých regiónoch EÚ sa na politiku

PODIEL FINANCOVANIA Z EURÓPSKÝCH ŠTRUKTURÁLNYCH A INVESTIČNÝCH FONDŮ VO VEREJNÝCH INVESTÍCIÁCH NA ROKY 2014 AŽ 2016

Zdroj: Európska komisia.

Komisárka Corina Crețu počas návštevy staveniska v Prahe, Česká republika, 31. marca 2015.

súdržnosti na roky 2014 až 2020 vyčlenilo 351,8 miliardy EUR, takmer tretina celkového rozpočtu EÚ. Regionálna politika zostáva najväčším zdrojom finančných prostriedkov EÚ pre regióny, mestá a podniky.

Regionálna politika a stratégia Európa 2020

Regionálna politika dopĺňa politiky EÚ vrátane tých, ktoré sa týkajú vzdelávania, zamestnanosti, energetiky, životného prostredia, jednotného trhu, výskumu a inovácií. Predovšetkým táto politika poskytuje investičný rámec na splnenie cieľov stratégie [Európa 2020](#). Plánuje sa poskytnutie viac ako 120 miliárd EUR na investície do dopravných sietí, energetickej a environmentálnej infraštruktúry. V dôsledku zlepšenia dopravných spojení a riešenia environmentálnej udržateľnosti v širšom hospodárskom kontexte budú tieto činnosti predstavovať prínos pre malé a stredné podniky.

Súčasťou investičného plánu pre Európu je zdvojnásobenie prostriedkov pridelených z európskych štrukturálnych a investičných fondov na roky 2014 až 2020 v porovnaní s obdobím rokov 2007 až 2013. Predmetné pridelené prostriedky využité formou finančných nástrojov, akými sú úvery, vlastný kapitál a záruky namiesto tradičných grantov, dosiahnu výšku 23 miliárd EUR. Tým sa zlepší prístup malých a stredných podnikov k financiam. Finančné prostriedky sa použijú na výskum, vývoj a inovácie, ako aj na investície do energetickej účinnosti a energie z obnoviteľných zdrojov.

V roku 2015 boli po intenzívnych rokovaníach s členskými štátmi prijaté takmer všetky programy na obdobie rokov 2014 až 2020 a väčšina z nich sa už aj začala uskutočňovať. Počas roka 2015 sa naďalej realizovali programy na obdobie rokov 2007 až 2013. Celkovo členské štáty dostali počas roka finančné prostriedky vo výške 50,7 miliardy EUR.

Výskum a inovácie

Výskum a inovácie pomáhajú riešiť výzvy, akými sú zmena klímy, energetika a verejné zdravie. To je dôvod, prečo sa v rámci doteraz najväčšieho programu EÚ pre výskum a inovácie [Horizont 2020](#) investuje

Komisár Carlos Moedas na otvorení vedeckej putovnej kampane Science Roadshow na univerzite v Coimbre, Portugalsko, 5. novembra 2015.

77 miliárd EUR do výskumu a inovácií. Program pritiahne aj ďalšie súkromné a verejné investície. Z pr-
vých **výsledkov**, ktoré boli uverejnené v júli, vyplynulo, že program Horizont 2020 je na správnej ceste.

V októbri bol prijatý nový pracovný program **Horizont 2020**, v rámci ktorého sa v priebehu nasledujú-
cich dvoch rokov investuje takmer 16 miliárd EUR do výskumu a inovácií.

Financovaním výskumu a inovácie v tomto bezprecedentnom rozsahu program Horizont 2020 rieši
tri výzvy: zavádzanie inovácií na trh (otvorené inovácie), väčšia účasť výskumu (otvorená veda) a pri-
blíženie vedy verejnosti.

Európsky fond pre strategické investície už **program Horizont 2020 posilnil**, a to najmä vďaka jeho
podpore pre inovatívne malé a stredné podniky. Fondu sa takisto podarilo uspokojiť mimoriadny do-
pyt po podpore prostredníctvom spoločnej iniciatívy Komisie a Európskej investičnej banky v rámci
programu Horizont 2020 s názvom **InnovFin** (finančné prostriedky EÚ pre inovátorov).

V kozmickom sektore je cieľom EÚ posilniť vnútorný trh pre kozmické aplikácie a podporiť rozvoj
priemyslu EÚ. V marci, septembri a decembri sa podarilo úspešne vypustiť satelity v rámci programu
Galileo. Galileo je program Európskej únie slúžiaci na vyvinutie globálneho satelitného navigačného
systému, ktorý sa môže použiť v rôznych prístrojoch, ako sú napríklad navigačné zariadenia v moto-
rových vozidlách alebo mobilné telefóny. **Druhý satelit, ktorý je súčasťou programu Copernicus**, bol
vypustený v júni. Pomôže pri riešení environmentálnych katastrof, zlepšení využívania pôdy v rámci
poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a reakcii na núdzové situácie.

Komisárka Elzbieta Bieńkowska komentuje
na tlačovej konferencii úspešné vypustenie
dvoch družíc systému Galileo na obežnú
dráhu, Brusel 31. marca 2015.

Prepájanie Európy

Nástroj na prepájanie Európy je viacročný program financovania zriadený na financovanie zlepšenia
v oblasti dopravy, energetiky a digitálnych sietí EÚ s celkovým rozpočtom vyše 30 miliárd EUR urče-
ným pre tieto tri sektory v období rokov 2014 až 2020.

V júli Komisia prijala zoznam 276 projektov, v súvislosti s ktorými EÚ vynaloží finančné prostriedky
vo výške 13,1 miliardy EUR. To povedie k ďalšiemu verejno-súkromnému spolufinancovaniu vo výške
28,8 miliardy EUR. V novembri bola oznámená nová výzva na predkladanie návrhov v celkovej výške
7,6 miliardy EUR, pričom termín, dokedy môžu členské štáty predložiť svoje žiadosti, je február 2016.

Investovanie do ekologicky priaznivejšej budúcnosti

Ako vyplýva zo správy **Životné prostredie Európy: stav a perspektíva 2015: Syntéza**, ktorú v marci uve-
rejnili Európska environmentálna agentúra, ochrana životného prostredia je rozumnou hospodárskou
investíciou. V rokoch 2000 až 2011 sa zaznamenal nárast ekologických odvetví v EÚ o 50 % a za-
mestnanosť v oblasti výroby environmentálneho tovaru a environmentálnych služieb sa od roku 2000
do roku 2012 zvýšila z 2,9 na 4,3 milióna. Rast sa dokonca nezastavil ani počas obdobia recesie.

Vo februári Komisia a Európska investičná banka spustili nový **nástroj na financovanie prírodného kapitálu** s cieľom mobilizovať verejné financie na vytvorenie nových súkromných investícií do prírody a prispôsobenia sa zmene klímy.

V decembri Komisia navrhla komplexný **balík predpisov o obehovom hospodárstve**. Cieľom balíka je podporiť európske podniky a spotrebiteľov, aby prešli na intenzívnejší model obehového hospodárstva s udržateľnejším využívaním zdrojov. Navrhované kroky „uzavrú kruh“ životného cyklu produktov vďaka zameraniu na ekodizajn, lepším informáciám pre spotrebiteľov, intenzívnejšej recyklácii a zvýšeniu opätovného použitia. Prechod sa podporí finančnými prostriedkami z Európskeho fondu pre strategické investície, prostriedkami z programu Horizont 2020 v objeme 650 miliónov EUR a prostriedkami zo štrukturálnych fondov v objeme 5,5 miliardy EUR, ktoré sú určené pre odpadové hospodárstvo a investície do obehového hospodárstva na vnútroštátnej úrovni.

Prezident Európskej investičnej banky Werner Hoyer a komisár Karmenu Vella na konferencii Európskej investičnej banky venovanej téme Financovanie obehového hospodárstva, Luxemburg 10. decembra 2015.

Uvoľnenie rastového potenciálu poľnohospodárstva a oceánov

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, rybolov a akvakultúra sú spolu s priemyselnými odvetvami využívajúcimi biologické materiály integrálnou súčasťou hospodárstva a spoločnosti EÚ. Tieto odvetvia vyrábajú a spracúvajú biologické zdroje s cieľom uspokojiť dopyt spotrebiteľov a zabezpečiť širokú škálu odvetví výroby potravín, krmív, biologických produktov a bioenergie. Posilňujú sebestačnosť EÚ a poskytujú pracovné a podnikateľské príležitosti s rozhodujúcim významom vo vidieckych, pobrežných a morských oblastiach.

Komisár Phil Hogan počas návštevy súťaže Royal Highland Show v Edinburghu, Spojené kráľovstvo, 18. júna 2015.

Spoločná poľnohospodárska politika EÚ slúži na podporu investícií, znalostí a prístupu k financiám v súvislosti s agropotravinárstvom, agrotechnológiami a poľnohospodárskou infraštruktúrou. V období rokov 2014 až 2020 prispeje 118 **programov rozvoja vidieka** približne 80 miliardami EUR na modernizáciu a rozvoj poľnohospodárskeho a potravinárskeho sektora. Takmer 43 miliárd EUR z tejto

sumy bude predstavovať súkromná kapitálová injekcia. Zároveň sa očakáva, že programy rozvoja vidieka podporia rozvoj podnikateľskej činnosti, pokiaľ ide o 66 000 vidieckych malých a stredných podnikov pôsobiach mimo oblasti poľnohospodárstva. Bude sa z nich financovať 3,7 milióna miest odbornej prípravy pre poľnohospodárov a iných vidieckych podnikateľov a poskytnú sa z nich granty pre viac ako 160 000 mladých poľnohospodárov. Investície do infraštruktúry zlepšia prístup k informáciám a komunikačným technológiám vrátane širokopásmových technológií pre takmer 18 miliónov ľudí vo vidieckych oblastiach. Okrem toho priame platby a trhovo orientované nástroje zabezpečia stabilitu poľnohospodárskych príjmov. Je to dôležité pre potravinárske odvetvie EÚ, ktoré je jej najväčším zamestnávateľom zabezpečujúcim 47 miliónov pracovných miest a predstavujúcim 7 % hrubého domáceho produktu EÚ.

V talianskom Miláne sa konala svetová výstava Expo 2015 s hlavnou témou: Živiť planétu – energia pre život. Od 1. mája do 31. októbra ju navštívilo viac ako 21 miliónov ľudí. Pavilón EÚ bol medzi návštevníkmi veľmi obľúbený.

Komisár Tibor Navracsics
a podpredsedníčka Európskeho parlamentu
Mairead McGuinness počas návštevy
svetovej výstavy v Miláne, Taliansko,
8. mája 2015.

Rozpočet zameraný na výsledky

V čase zvyšujúceho sa tlaku na financie je dôležitejšie ako kedykoľvek predtým, aby sa čo najlepšie využilo každé euro z peňazí daňovníkov. V septembri Komisia spustila iniciatívu „rozpočet zameraný na výsledky“ s cieľom zabezpečiť, aby sa zdroje EÚ využívali v prospech občanov a aby boli pri všetkých projektoch financovaných EÚ zrejme výhody a efektívne využívanie prostriedkov.

Cieľom je investovať rozpočet EÚ podľa politických priorít Komisie, medzi ktoré patrí napríklad stimulácia rastu, zamestnanosť a konkurencieschopnosť a rýchla a efektívna reakcia na núdzové situácie. [Databáza a mapa](#) úspešných projektov financovaných z rozpočtu EÚ je dostupná na webovej stránke Komisie.

„Musíme oveľa lepšie využívať príležitosti, ktoré nám ponúkajú digitálne technológie, ktoré nepoznajú hranice. Aby sa nám to podarilo, musíme nájsť odvahu odstrániť vnútroštátne obmedzenia v oblasti regulácie telekomunikácií, právnych predpisov o ochrane autorských práv a údajov, správy šírenia rádiových vĺn a uplatňovania práva hospodárskej súťaže“.

Jean-Claude Juncker, politické usmernenia, 15. júla 2014

Prepojený digitálny jednotný trh

Komisia začala v roku 2015 realizovať stratégiu na prepojenie digitálneho jednotného trhu. Cieľom stratégie je odstrániť prekážky internetového predaja, v dôsledku ktorých občania EÚ prichádzajú o možnosti nakupovať určitý tovar a služby. Tieto prekážky taktiež spôsobujú, že internetové spoločnosti a začínajúce podniky nemôžu v plnej miere využívať príležitosti na rast v rámci elektronického obchodu.

V máji Komisia podnikla prvé kroky vo vykonávaní stratégie, ktorej cieľom je pretransformovať 28 vnútroštátnych trhov EÚ na **digitálny jednotný trh**, vytvoriť státisíce nových pracovných miest a prispievať do

hospodárstva EÚ sumou 415 miliárd EUR ročne.

Inštitúcie EÚ dosiahli v decembri historickú dohodu, na základe ktorej sa v júni 2017 definitívne odstránia mobilné **roamingové poplatky** pod podmienkou, že sa prijmú určité právne akty. Od uvedeného dátumu budú občania môcť cestovať po celej EÚ bez toho, aby museli platiť dodatočné poplatky za používanie mobilného telefónu, smartfónu alebo tabletu. Zároveň sa dohodli na **garantovaní otvoreného internetu** pre všetkých. Prvé legislatívne návrhy stratégie digitálneho jednotného trhu boli predložené v decembri. Zahŕňali **nové pravidlá**, ktoré majú obyvateľom EÚ poskytnúť právo na prístup

k filmom, športovému vysielaniu, hudbe, elektronickým knihám a hrám, za ktoré zaplatili vo svojom domovskom členskom štáte, keď cestujú v rámci EÚ. Komisia takisto navrhla nové **pravidlá týkajúce sa cezhraničných zmlúv** v záujme lepšej ochrany spotrebiteľov, ktorí nakupujú online v celej EÚ, a s cieľom pomôcť podnikom rozšíriť svoj internetový predaj.

Dosiahla sa politická dohoda o novom **režime ochrany údajov EÚ** a o nových pravidlách na zabezpečenie vysokej spoločnej úrovne **bezpečnosti sietí a informácií** v celej EÚ.

Stratégia digitálneho jednotného trhu

Stratégia digitálneho jednotného trhu je vybudovaná na troch pilieroch:

- ▶ lepší prístup spotrebiteľov a podnikov k digitálnemu obsahu a službám v celej Európe;
- ▶ vytvorenie vhodných a rovnakých podmienok pre rozvoj digitálnych sietí a inovačných služieb;
- ▶ maximalizácia potenciálu rastu digitálneho hospodárstva.

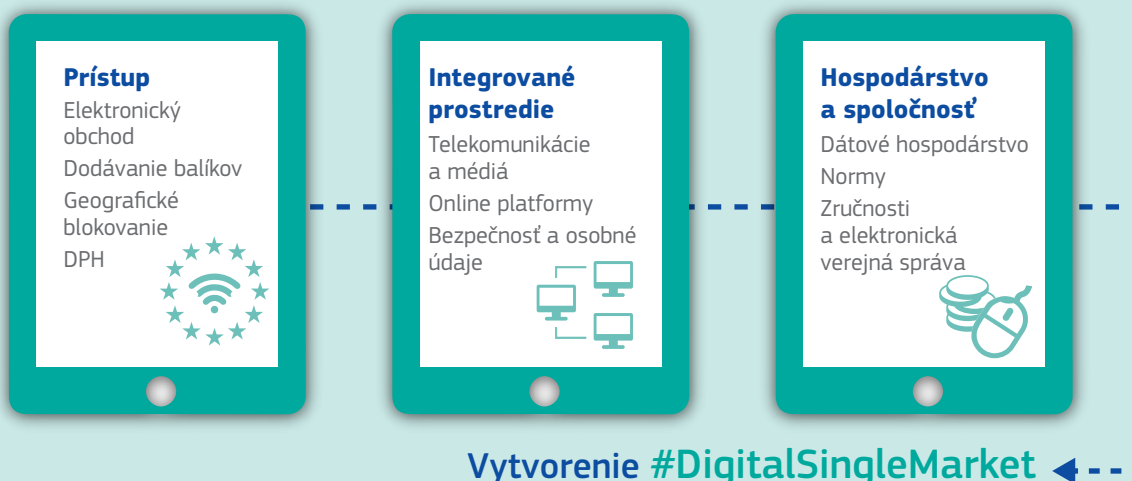
Podpredseda Komisie Andrus Ansip diskutuje o stratégii digitálneho jednotného trhu počas dialógu s občanmi v Berlíne, Nemecko, 10. decembra 2015.

Lepší prístup k tovaru a službám

Uľahčenie elektronického obchodu

Väčšina občanov, ktorí už vyskúšali cezhraničný nákup výrobkov cez internet, sa stretla s problémami spočívajúcimi v rozdielnych cenách alebo nedostupnosti výrobkov. Komisia sa snaží aktualizovať pravidlá EÚ, ktorými sa riadi cezhraničný elektronický obchod. Jej cieľom je uľahčiť cezhraničný nákup

INTEGROVANEJŠIE SIETE, PRODUKTY A SLUŽBY

a predaj, poskytnúť spotrebiteľom širšiu škálu práv a ponúk a pomôcť podnikom pri predaji do iných členských štátov. V roku 2015 Komisia začala vytvárať pravidlá zamerané na lepšiu ochranu spotrebiteľov, ktorí nakupujú digitálne v zahraničí. Bude riešiť aj potenciálne prekážky cezhraničného elektronického obchodu s tovarom a službami vytvárané samotnými spoločnosťami. Sústreďí sa najmä na sektory, v ktorých je elektronický obchod najrozšírenejší, ako sú elektronika, odevy, obuv a digitálny obsah. Tento proces sa začal v máji otvorením [antitrustového prieskumu hospodárskej súťaže v odvetví elektronického obchodu](#).

Počas roka sa Komisia naďalej zameriavala na podporu práv spotrebiteľov na digitálnom trhu. V decembri navrhla [harmonizované pravidlá týkajúce sa určitých aspektov zmlúv o poskytovaní digitálneho obsahu \(napríklad streamovanie hudby\) a určitých aspektov zmlúv o predaji tovaru cez internet a inými prostriedkami na diaľku \(napr. nákup oblečenia cez internet\)](#). Oba návrhy pomôžu prekonať právnu roztrieštenosť v oblasti spotrebiteľského zmluvného práva a následné vysoké náklady podnikov, najmä malých a stredných podnikov. Pomôžu taktiež zvýšiť dôveru spotrebiteľov pri nákupe v inom členskom štáte. Spotrebiteľia budú mať prospech z vyššej úrovne ochrany a zo širšej škály výrobkov za výhodnejšie ceny. Podniky budú schopné poskytovať digitálny obsah a predávať tovar spotrebiteľom v celej EÚ na základe rovnakého súboru zmluvných pravidiel.

Zjednodušenie pravidiel o DPH v oblasti cezhraničného elektronického obchodu

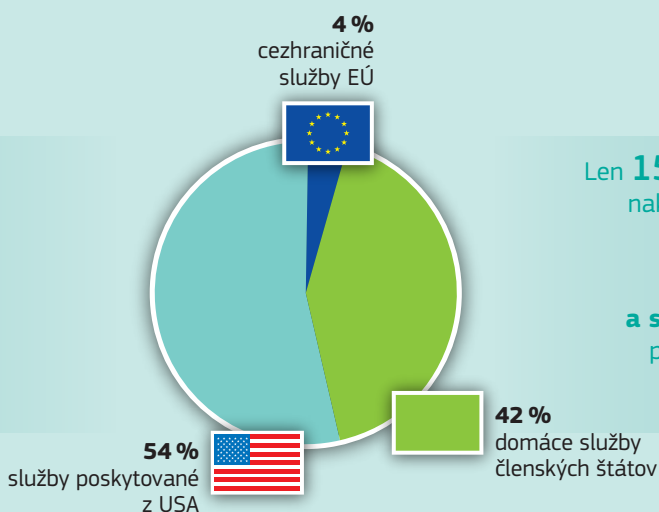
Za súčasných okolností môže cezhraničný predaj v EÚ znamenať pre každú spoločnosť náklady na dodržiavanie predpisov týkajúcich sa DPH vo výške viac než 5 000 EUR ročne za predaj v každom ďalšom členskom štáte. Komisia chce vytvoriť rovnaké podmienky pre všetky spoločnosti z EÚ a zabezpečiť, aby príjmy z dane z pridanej hodnoty plynuli do členského štátu, v ktorom sa nachádza spotrebiteľ. V septembri Komisia začala [verejnú konzultáciu](#) s cieľom nájsť spôsoby, ako zjednodušiť platby pri cezhraničných transakciách v elektronickom obchode v EÚ.

Zlepšenie cezhraničného doručovania balíkov

Náklady na doručovanie balíkov nezaťažujú len spotrebiteľov, ktorí nakupujú online. Aj spoločnosti, ktoré predávajú svoje výrobky cez internet, sa sťažujú, že náklady na doručovanie predstavujú problém. Komisia presadzuje [cenovo dostupné, vysoko kvalitné služby cezhraničného doručovania](#) prostredníctvom stratégie digitálneho jednotného trhu, aby podniky mohli dodávať svoje výrobky spotrebiteľom spôsobom, ktorý je výhodný pre všetkých účastníkov transakcie. S cieľom zistiť, čo presne občania a podniky potrebujú a chcú, Komisia zahájila v máji [konzultáciu o tejto problematike](#).

ELEKTRONICKÝ OBCHOD: OBROVSKÝ POTENCIÁL, KTORÝ SA VŠAK NA ÚROVNI EÚ Z VÄČŠEJ ČASTI NEVYUŽÍVA

315 miliónov
ľudí žijúcich
v Európskej únii
používa internet
každý deň

Len **15 %** spotrebiteľov
nakupuje online z iného
členského štátu

Len **7 %** malých
a stredných podnikov
predáva za hranicami

Opatrenia proti geografickému blokovaníu

Mnohí občania, ktorí nakupujú online, sa stali obeťami geografického blokovaníu. Ide o obchodnú praktiku, v rámci ktorej predajcovia na internete spotrebiteľom buď upierajú prístup na webovú lokalitu z dôvodu ich zemepisnej polohy, alebo ich presmerujú na miestny internetový obchod s odlišnými cenami. Napríklad zákazníci, ktorí si prenajímajú auto v jednom členskom štáte, zaplatia za prenájom toho istého auta viac ako zákazníci z iného členského štátu. Aby pochopila potreby spotrebiteľov, Komisia začala v septembri [verejnú konzultáciu](#), ktorá jej pomôže vypracovať legislatívne návrhy zamerané na odstránenie tejto praktiky v prípade, že je neopodstatnená.

Modernizácia autorských práv

V súčasnosti môžu obyvatelia EÚ pri cestách v rámci EÚ stratiť možnosť prístupu k internetovým službám poskytujúcim filmy, športové prenosy, hudbu, elektronické knihy či hry, za ktoré si v domovskej krajine zaplatili. Napríklad, ak holandský zákazník obľúbeného internetového poskytovateľa filmov a televíznych seriálov cestuje do Nemecka, môže pozerať len filmy, ktoré spoločnosť ponúka svojim nemeckým spotrebiteľom. Ak navštívi Poľsko, nemôže si pozrieť žiadny film od tohto poskytovateľa, pretože ten v súčasnosti v Poľsku nepôsobí. Komisia v decembri navrhla nové pravidlá s cieľom umožniť občanom EÚ cestovať s digitálnym obsahom, ktorý si zakúpili alebo predplatili doma. Cezhraničná prenosnosť by sa mala ako nové právo pre spotrebiteľov stať skutočnosťou v roku 2017. Toto je prvá časť plánu Komisie na modernizáciu pravidiel EÚ v oblasti autorských práv s cieľom reagovať na nové technológie, správanie spotrebiteľov a trhové podmienky. Komisia takisto predložila [akčný plán](#), v ktorom načrtla legislatívne návrhy a politické iniciatívy naplánované na prvý polrok 2016. Komisia chce urobiť všetko preto, aby európski občania mali prístup k širokej legálnej ponuke obsahu, a zároveň zabezpečiť, aby autori a iní držiteľia práv boli lepšie chránení a spravodlivo odmeňovaní.

Preskúmanie smernice o satelitnom vysielaní a káblovej retransmisii

Prevádzkovateľov pozemného televízneho vysielania už dávno predbehli prevádzkovatelia satelitného a káblového vysielania, ktorí sú často schopní poskytnúť spotrebiteľom širší obsah. Môžu však občania využívať ponuky týchto poskytovateľov v plnej miere? Nebránia prekážky súvisiace so zastaranými zákonmi o autorskom práve spotrebiteľom aj naďalej v prístupe k novému a tvorivému digitálnemu obsahu? V snahe určiť, kde a ako by poskytovatelia satelitnej a káblovej televízie mali vysporiadať autorské práva, a tak poskytovať širšiu škálu obsahu pre celú EÚ, Komisia začala formálne preskúmanie pravidiel EÚ. V [konzultácii o smernici o satelitnom vysielaní a káblovej retransmisii](#), ktorá sa začala v auguste, bola položená otázka, či sú pravidlá aktuálne a aký vplyv by malo rozšírenie ich pôsobnosti na televízne a rozhlasové vysielanie poskytované cez internet. Cieľom je zlepšiť cezhraničný prístup k vysielaniu a súvisiacim internetovým službám v celej EÚ. Odstránenie prekážok na digitálnom jednotnom trhu bude viesť k odmeňovaniu tvorivosti a posilní vysielací sektor EÚ, pričom zároveň poskytne spotrebiteľom prístup k širšej škále obsahu ponúkaného za hranicami.

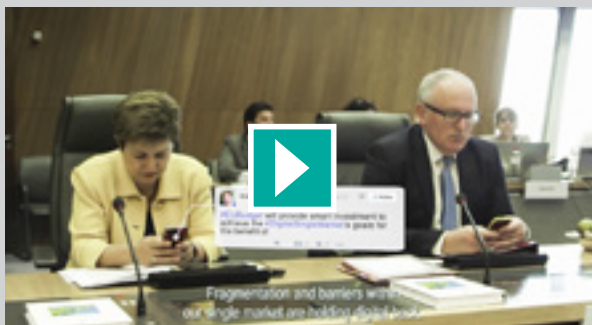
Vytváranie vhodných podmienok

Posilnenie dôvery v online služby

Hoci spotrebiteľia prenášajú čoraz väčšiu časť svojho života na digitálne platformy, ešte stále nemajú dôveru v to, ako spoločnosti spracúvajú ich osobné údaje. [Táto skutočnosť trápi 72 % používateľov internetu v EÚ](#). S cieľom riešiť obavy občanov EÚ a zabezpečiť väčšiu istotu a dôveru na internete Parlament a Rada schválili nové [pravidlá EÚ o ochrane údajov](#), ktoré [Komisia po prvý raz navrhla v roku 2012](#). Pravidlá dohodnuté koncom roku 2015 zahŕňajú:

- ▶ jednotný súbor pravidiel v oblasti ochrany údajov platný v celej EÚ, čo spoločnostiam ušetrí približne 2,3 miliardy EUR ročne;
- ▶ posilnenie existujúcich práv a ďalšie práva, ako napríklad právo byť zabudnutý;
- ▶ zásadu, že na pôde EÚ sa uplatňujú pravidlá EÚ – spoločnosti pôsobiace mimo Európskej únie budú musieť uplatňovať pravidlá EÚ pri poskytovaní služieb v EÚ;

- ▶ viac právomocí pre nezávislé vnútroštátne orgány na ochranu údajov, ktoré budú schopné účinne ukladať pokuty spoločnostiam, ktoré porušujú pravidlá EÚ o ochrane údajov;
- ▶ „jedno kontaktné miesto“ pre podniky a občanov – spoločnosti budú musieť spolupracovať iba s jedným dozorným orgánom, a nie s 28 takýmito orgánmi.

Oznámenie digitálneho jednotného trhu EÚ.

Parlament a Rada takisto schválili **nové pravidlá** na zabezpečenie vysokej spoločnej úrovne bezpečnosti sietí a informácií v celej EÚ. Sú hlavným prvkom **stratégie kybernetickej bezpečnosti EÚ** – od všetkých členských štátov sa bude požadovať, aby prijali vnútroštátne stratégie kybernetickej bezpečnosti. Na poskytovateľov základných služieb v sektoroch energetiky, dopravy, bankovníctva a zdravotnej starostlivosti, ako aj na spoločnosti poskytujúce digitálne služby, ako sú napríklad vyhľadávače, cloud computing a internetové trhy, sa budú vzťahovať osobitné povinnosti. Budú mať povinnosť prijať vhodné bezpečnostné opatrenia a nahlásovať kybernetické incidenty, ktoré majú významný dosah na vnútroštátne orgány.

V rámci stratégie digitálneho jednotného trhu Komisia takisto spolupracuje s odvetvím priemyslu na technológiách a riešeníach pre bezpečnosť sietí na internete.

Komisár Günther Oettinger na podujatí Startup Europe Comes to Silicon Valley, kde sa najlepšie začínajúce a rozvíjajúce sa podniky EÚ v oblasti nových technológií stretávajú so zainteresovanými stranami zo Silicon Valley v San Franciscu, Spojené štáty, 23. septembra 2015..

Zrušenie roamingových poplatkov v roku 2017

V októbri sa Parlament a Rada **dohodli na zrušení roamingových poplatkov v EÚ** a schválili pravidlá, ktorými sa chráni právo každého občana EÚ na prístup k internetovému obsahu bez diskriminácie.

Plánuje sa, že roamingové poplatky sa zrušia v júni 2017 za predpokladu, že sa prijmu **určité právne akty**, ktoré používateľom mobilných telefónov, smartfónov a tabletov umožnia, aby pri cestovaní v rámci EÚ platili rovnakú cenu ako doma bez dodatočných poplatkov. Medzitým sa maximálna prirážka, ktorú budú používatelia platiť, obmedzí od 30. apríla 2016 na sumu 0,05 EUR za minútu pri každom uskutočnenom hlasovom hovore a na 0,02 EUR za každú zaslanú SMS a 0,05 EUR za megabajt údajov. Od roku 2007 EÚ dosiahla už viac ako 80 % zníženie cien roamingu za volania, SMS a dátové služby.

ROAMINGOVÉ POPLATKY PRI CESTOVANÍ V RÁMCI EÚ

Od 15. júna 2017 (*) žiadne dodatočné poplatky

Od 30. apríla 2016 budete platiť domáce ceny + maximálne

(ceny v eurách, bez DPH)

0,05 EUR Hlasové volanie
(za minútu)

0,02 EUR Zaslané SMS

0,05 EUR Dáta (za MB)

#roaming

(*) Ak sa prijímú určité právne akty.

Zdroj: Európska komisia.

Pravidlami schválenými v októbri sa do právnych predpisov EÚ zahŕňa zásada **neutrality siete**. Používatelia budú mať voľný prístup k obsahu podľa svojho výberu, nebudú neopodstatnene blokovaní, ani spomaľovaní a nebude umožnená platená prioritizácia. Tieto nové pravidlá nadobudnú účinnosť vo všetkých členských štátoch 30. apríla 2016.

Médiá a telekomunikačný rámec pre 21. storočie

Audiovizuálny sektor sa mení vzhľadom na nové technológie, nové modely podnikania, služby na požiadanie a nové spôsoby prezerania obsahu, napríklad na smartfóne. V júli Komisia otvorila **verejnú konzultáciu** o tom, ako zabezpečiť, aby audiovizuálne mediálne prostredie EÚ plnilo svoj účel v digitálnom veku. Na základe výsledkov konzultácie Komisia v roku 2016 preskúma, či je potrebné prispôsobiť a aktualizovať **smernicu o audiovizuálnych mediálnych službách**.

Spätná väzba z ďalších dvoch **verejných konzultácií uskutočnených v roku 2015** Komisii pomôže aj pri aktualizácii pravidiel EÚ v oblasti telekomunikácií a vymedzení rýchlostí a kvality internetu, ktoré budú podľa názoru respondentov potrebné po roku 2020. Cieľom stratégie Komisie v oblasti digitálneho jednotného trhu je zlepšiť digitálnu pripojiteľnosť v EÚ, a to najmä vo vidieckych oblastiach. Vysokorýchlostnými širokopásmovými sieťami na báze optických vlákien je pokrytých iba 18 % vidieckych oblastí, pričom v prípade mestských oblastí je to až 62 %. Počas obdobia rokov 2014 – 2020 Komisia investuje 2 miliardy EUR z programov rozvoja vidieka na zlepšenie služieb informačných a komunikačných technológií pre približne 18 miliónov obyvateľov vidieka. V rámci tejto témy sa z Európskeho fondu regionálneho rozvoja investuje 13,3 miliardy EUR na zlepšenie prístupu k digitálnym technológiám a sieťam v celej EÚ. Okrem toho sa v rámci Nástroja na prepájanie Európy vyčlenilo 150 miliónov EUR na širokopásmovú infraštruktúru. Vďaka týmto prostriedkom môžu Komisia a Európska investičná banka financovať úvery, projektové dlhopisy a záruky na financovanie projektov v oblasti telekomunikácií. Celkovo sa očakáva, že v rámci časti Nástroja na prepájanie Európy týkajúcej sa širokopásmového pripojenia sa zmobilizujú finančné prostriedky vo výške okolo 1 miliardy EUR vo forme investícií.

Internetové platformy

Internetové platformy (vyhľadávače, sociálne médiá, webové lokality na zdieľanie videí a výmenu poznatkov, obchody s aplikáciami atď.) sú dôležitou súčasťou prosperujúceho digitálneho hospodárstva. Sú prínosom pre spotrebiteľov aj dodávateľov tým, že účastníkom trhu umožňujú využívať výhody digitalizácie a elektronického obchodu. Zároveň zmenili spôsob, akým sa distribuuje kultúrny obsah.

Výsledky [konzultácie](#), ktorá sa začala v septembri, budú podkladom pre posúdenie úlohy platforiem a sprostredkovateľov vrátane spôsobov boja proti nelegálnemu obsahu na internete.

Maximalizácia potenciálu rastu

Rozvinutie výhod elektronických služieb a rozvoj digitálnych zručností

Stratégia Komisie v oblasti digitálneho jednotného trhu podporuje inkluzívnu digitálnu spoločnosť, v ktorej občania majú správne zručnosti na to, aby využili možnosti, ktoré poskytuje internet, a zvýšili si šance nájsť si zamestnanie. V roku 2015 sa vytvorili [štyri nové národné koalície pre digitálne zručnosti a pracovné miesta](#) v Belgicku, na Cypre, v Holandsku a Spojenom kráľovstve. V súčasnosti existuje [13 národných partnerstiev](#) inšpirovaných [Veľkou koalíciou EÚ pre digitálne pracovné miesta](#), ktorá vznikla v roku 2013 s cieľom prekonať nedostatky v oblasti digitálnych zručností v EÚ.

Elektronická verejná správa používa digitálne nástroje a systémy s cieľom poskytovať občanom a podnikom lepšie verejné služby. Umožňuje občanom, podnikom a organizáciám vybavovať svoje záležitosti v oblasti verejnej správy jednoduchšie, rýchlejšie a s nižšími nákladmi. Ak by sa zaviedla v celej EÚ, ročné úspory by mohli presiahnuť 50 miliárd EUR. V decembri Európsky parlament a Rada schválili [plány Komisie pre program ISA²](#). Z programu ISA² sa poskytne 131 miliónov EUR na rozvoj interoperabilných digitálnych riešení na zabezpečenie plynulej cezhraničnej a medzirezortnej elektronickej interakcie medzi orgánmi verejnej správy EÚ.

Digitálne technológie sa týkajú všetkých častí nášho každodenného života. Všetky nové vozidlá budú od apríla 2018 vybavené technológiou eCall vďaka [právnym predpisom prijatým Európskym parlamentom a Radou v apríli](#). V prípade vážnej nehody systém eCall nadviaže spojenie s jednotným európskym číslom tiesňového volania 112. Záchraným službám oznámi presnú polohu vozidla v čase udalosti a smer jazdy (ktorý je dôležitý najmä na diaľniciach), a to aj vtedy, ak je vodič v bezvedomí alebo nie je schopný uskutočniť hovor. Komisia odhaduje, že keď bude systém eCall plne zavedený, mohol by každoročne zachrániť stovky životov a zabezpečiť rýchlejšiu pomoc pre zranených ľudí.

Vývoj noriem

Normy sú dôležitými nástrojmi, ktoré umožňujú interoperabilitu rôznych systémov. Môžu podnietiť inovácie a posilniť konkurencieschopnosť priemyslu EÚ. V septembri Komisia [požiadala o názory na priority týkajúce sa noriem](#) v oblastiach, ako sú cloud computing, kybernetická bezpečnosť, elektronické zdravotníctvo, inteligentná doprava, inteligentné mestá a komunikácie využívajúce technológiu 5G. Pod 5G sa skrýva ďalšia generácia komunikačných sietí, ktorá bude nielenže rýchlejšia, ale takisto bude základom našej digitálnej budúcnosti a biliónového trhu EÚ v oblasti [internetu vecí](#). Internet vecí je pojem používaný na opis nových funkcionalít a aplikácií od prepojených áut po inteligentné domovy. Do roku 2020 sa objem prenosu mobilných dát zvýši viac než o 30 ráz v porovnaní s rokom 2010. Technológia 5G dokáže najlepšie čeliť tejto novej realite. V roku 2015 EÚ podpísala prelomové dohody s [Čínou](#) a [Japonskom](#) o spolupráci pri globálnych snahách o vývoj sietí 5G.

Optimálne využívanie dátového hospodárstva a cloud computingu

Obrovské množstvo údajov vzniká ľudskou činnosťou alebo sú automaticky generované. Dáta veľkého objemu, tzv. „[veľké dáta](#)“ („[big data](#)“) môžu byť katalyzátorom rastu, inovácie a digitalizácie. Pred podniknutím krokov v tejto oblasti Komisia otvorila v septembri [verejnú konzultáciu](#) v snahe získať vstupy pre iniciatívy na podporu voľného pohybu údajov v EÚ a na riešenie obmedzení súvisiacich s prístupom k údajom alebo s tým, kde sa údaje nachádzajú. Konzultácia sa zaoberá aj tým, ako najlepšie uľahčiť certifikáciu cloudových služieb, zmenu poskytovateľov cloudových služieb a vytvorenie „výskumného cloudu“. Tieto technológie budú ťažiskom priemyslu budúcnosti v EÚ. Inštitúcie EÚ sú odhodlané využívať cloud computing. V decembri [Komisia vybrala niekoľko spoločností](#), ktoré budú v roku 2016 poskytovať širokú škálu služieb informačných technológií založených na cloude pre všetky inštitúcie EÚ.

„Aktuálne geopolitické udalosti nám rázne pripomenuli, že Európa je príliš závislá od dovozu palív a plynu. Chcem preto uskutočniť reformu a reorganizáciu európskej energetickej politiky tak, aby sa vytvorila nová európska energetická únia.“

Jean-Claude Juncker, politické usmernenia, 15. júla 2014

Odolná energetická únia uplatňujúca výhľadovú politiku v oblasti zmeny klímy

28

EÚ vstúpila do roku 2015 so záväzkom popri boji proti príčinám zmeny klímy poskytovať svojim občanom a podnikom bezpečné a cenovo prijateľné zásobovanie energiou. Vo februári prišlo k realizácii energetickej únie s cieľom pomôcť spotrebiteľom ušetriť financie a energiu a pritom pomôcť životnému prostrediu a zaistiť bezpečnosť dodávok. V júli predstavila viacero súvisiacich návrhov, ktoré sa týkali revízie systému EÚ na obchodovanie s emisiami, zvýšenia zrozumiteľnosti označovania energetickými štítkami a zlepšenia spotrebiteľských podmienok. Komisia zároveň spustila verejnú konzultáciu v súvislosti s novou koncepciou trhu s elektrickou energiou.

Vo februári Komisia predložila oznámenie venované

spôsobom, ktorými možno vo všetkých členských štátoch do roku 2020 dosiahnuť cieľ prepojenia elektrických sietí na úrovni 10 %. Do konca roku 2015 sa zverejnilo niekoľko projektov prepojenia, a to projekty prepojenia pobaltských štátov na severe, Pyrenejského polostrova na juhu a Malty so zvyškom EÚ.

V septembri Komisia prijala nový strategický plán pre energetické technológie. Jeho cieľom je urýchliť vývoj a zavádzanie nízkouhlíkových technológií.

V novembri Komisia vydala správu o stave energetickej únie, v ktorej sa poukazuje na pokrok dosiahnutý od prijatia rámcovej stratégie energetickej únie. Jej vykonávanie si však bude vyžadovať ďalšie úsilie, pričom rok 2016 bude

z hľadiska dosahovania cieľov energetickej únie kľúčovým rokom.

EÚ okrem toho zohrala rozhodujúcu úlohu pri sprostredkovaní dosiahnutia vôbec prvej právne záväznej globálnej dohody o klíme, ktorú v Paríži v decembri prijalo 195 krajín. V dohode sa stanovuje globálny akčný plán, ktorého cieľom je umožniť, aby svet zabránil nebezpečnej zmene klímy prostredníctvom obmedzenia globálneho otepľovania výrazne pod 2 °C. Prijatím dohody sa vyslal jasný signál investorom, podnikom a tvorcom politik, že globálny prechod na čistú energiu je nezvratný, pričom je nevyhnutný odklon od využívania znečisťujúcich fosílnych palív.

Energetická únia: bezpečná, udržateľná, konkurencieschopná a cenovo dostupná energia pre všetkých obyvateľov EÚ

Vo februári Komisia prijala [stratégiu energetickej únie](#), ktorá nadväzuje na [európsku stratégiu energetickej bezpečnosti](#) a [rámec politík v oblasti klímy a energetiky do roku 2030](#). V októbri 2014 hlavy štátov a predsedovia vlád členských štátov EÚ odsúhlasili ciele, ktoré sa týkajú zníženia domáчих emisií skleníkových plynov do roku 2030 aspoň o 40 % v porovnaní s úrovňou z roku 1990. Ide o záväzný cieľ celej EÚ v oblasti využívania energie z obnoviteľných zdrojov, a to na úrovni aspoň 27 %, ako aj o cieľ týkajúci sa energetickej účinnosti predstavujúci aspoň 27 % zlepšenie v porovnaní s prognózami. Tento cieľ sa do roku 2020 preskúma so zreteľom na úroveň EÚ predstavujúcu 30 %. Vzhľadom na zásadný význam plne fungujúceho a prepojeného vnútorného trhu s energiou sa vedúci predstavitelia EÚ dohodli na celi zabezpečiť do roku 2020 prepojenie elektrických sietí medzi členskými štátmi, a to na úrovni minimálne 10 %. Neskoršou ambíciou bude zvýšiť tento cieľ do roku 2030 na 15 %.

Základný cieľ energetickej únie spočíva v poskytovaní bezpečných, udržateľných a konkurencieschopných dodávok energie spotrebiteľom a podnikom EÚ. V záujme finančných i energetických úspor by sa spotrebiteľom mali ponúknuť primerané ceny, ako aj väčší výber konkurenčných dodávateľov a produktov.

Cieľom energetickej únie je aj riešenie zmeny klímy prostredníctvom prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo šetrné ku klíme. Vo februári Komisia uverejnila oznámenie, v ktorom sa [uvádza vízia parížskej globálnej dohody o klíme](#), ktorá sa prijala v decembri.

EÚ dováža 53 % na jej území spotrebovanej energie. V prípade niektorých z jej členských štátov závisí dovoz plynu od jedného dodávateľa. Diverzifikácia zdrojov a dodávateľov energie je kľúčovým prostriedkom zvýšenia energetickej bezpečnosti EÚ, ako aj zachovania jej konkurencieschopnosti. V záujme dosiahnutia potrebnej diverzifikácie sa EÚ zaoberá skúmaním obstarávania dodávok palív z iných častí sveta. Venuje sa pritom novým technológiám, ďalšiemu rozvoju domáчих zdrojov (vrátane biomasy, ako sa uvádza v [stratégii lesného hospodárstva EÚ](#)) a zlepšovaniu infraštruktúry slúžiacej na prístup k novým zdrojom dodávok.

Pretrvávajúce prekážky brániace skutočnej integrácii trhov, nekoordinované vnútroštátne politiky a absencia jednotného postoja voči krajinám, ktoré nie sú členmi EÚ, narúšajú pokrok pri dosahovaní cieľov energetickej únie.

Stratégia energetickej únie preto pozostáva z týchto piatich prvkov:

- ▶ energetická bezpečnosť, solidarita a dôvera;
- ▶ plne integrovaný európsky trh s energiou;
- ▶ energetická účinnosť, ktorá pomáha tlmieť dopyt;
- ▶ dekarbonizácia hospodárstva;
- ▶ výskum, inovácia a konkurencieschopnosť.

Úspešná realizácia energetickej únie vo všetkých členských štátoch si v nasledujúcich rokoch bude vyžadovať celý rad iniciatív na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni.

Politika súdržnosti EÚ prispieva k plneniu cieľov energetickej únie v praxi. Prostredníctvom európskych štrukturálnych a investičných fondov sa sprístupnilo viac ako 110 miliárd EUR. Časť z týchto prostriedkov sa vyčlenila na financovanie nízkouhlíkového hospodárstva v celej EÚ, a to vrátane investícií do udržateľnej energie a multimodálnej mestskej dopravy. Okrem toho sa vyčlenili významné prostriedky na podporu investícií súvisiacich s energetickou účinnosťou a dekarbonizáciou dopravy, ako aj na podporu inteligentnej energetickej infraštruktúry väčšieho rozsahu.

Po prijatí stratégie energetickej únie sa podpredseda Komisie Maroš Šefčovič v roku 2015 rozhodol navštíviť všetky členské štáty s cieľom priblížiť členským štátom a zainteresovaným stranám predstavy

o energetickej únii. Vďaka tomuto turné venovanému energetickej únii sa mohli uskutočniť diskusie s predstaviteľmi vlád, národných parlamentov, odvetvia energetiky a ďalších odvetví, ako aj so sociálnymi partnermi a zástupcami spotrebiteľskej a akademickej obce.

Prvá správa o stave energetickej únie, ktorú Komisia predložila v novembri, bola venovaná pokroku dosiahnutému počas predchádzajúcich deviatich mesiacov. Stanovili sa v nej kľúčové oblasti pôsobenia na rok 2016, ako aj politické závery na úrovni EÚ, členských štátov a regiónov. Zo správy vyplynulo, že okrem dekarbonizácie (vrátane dekarbonizácie prostredníctvom obnoviteľnej energie) a energetickej bezpečnosti prináša stratégia energetickej únie výsledky aj v oblasti energetickej účinnosti,

POSILNENIE PRÁV SPOTREBITEĽOV

Budúci trh s elektrickou energiou prinesie úžitok spotrebiteľom.

Kupujte energeticky efektívne výrobky a ušetríte až **465 EUR** ročne.

Vyrobte vlastnú elektrickú energiu a **ušetríte** na účtoch za energiu. Prebytok? Predajte ho do rozvodnej siete a **zarobte na ňom**.

Jasné a pravidelné informácie o vyúčtovaní – upravte svoju spotrebu a ušetríte až **10 %** ročne.

Porovnajte ľahko zrozumiteľné ponuky rôznych dodávateľov. Zmeňte dodávateľa a **ušetríte niekoľko stoviek eur** ročne.

#EnergyUnion

Poznajte svoje práva.

Dožadujte sa svojich práv.
ec.europa.eu/energy-consumers.

Rozumne použite inteligentné meradlo – čerpajte energiu, keď je najlacnejšia, a ušetríte až **30 % ročne**.

vnútorného trhu s energiou, výskumu, inovácie a konkurencieschopnosti. V správe sa zároveň konštatuje, že v záujme úplného dosiahnutia cieľov energetickej únie treba vynaložiť ešte veľa úsilia.

Kľúčovým nástrojom realizácie energetickej únie je spoľahlivý a transparentný mechanizmus riadenia. Súčasťou správy bolo aj usmernenie pre členské štáty týkajúce sa rozvoja integrovaných národných plánov v oblasti energetiky a klímy na obdobie rokov 2021 až 2030.

Transformácia energetického systému EÚ

V júli Komisia predstavila iniciatívy na zavedenie nového prístupu pre spotrebiteľov energie, transformáciu trhu EÚ s elektrickou energiou, revíziu systému EÚ na obchodovanie s emisiami a aktualizáciu označovania energetickými štítkami.

Posilnenie postavenia spotrebiteľov energie

Návrhy Komisie vychádzajú zo stratégie založenej na troch pilieroch:

- ▶ pomoc spotrebiteľom ušetriť financie a zohrávať aktívnu úlohu na trhu prostredníctvom lepšej informovanosti a širokej palety opatrení;
- ▶ zvýšenie spotrebiteľskej dôvery a ochrany, a to v súvislosti s právami v oblasti energetiky, ako aj so správou údajov, zlepšením ochrany a bezpečnosti údajov vrátane súkromia;
- ▶ uľahčenie aktívnej úlohy spotrebiteľov prostredníctvom plného využívania interoperabilných inteligentných technológií.

Nová koncepcia trhu s elektrickou energiou

V záujme dosiahnutia cieľov stratégie energetickej únie je potrebná zásadná transformácia elektrickej sústavy EÚ. Oznámením Komisie o transformácii trhu EÚ s elektrickou energiou sa začala verejná konzultácia o tom, ako by mala vyzerať nová koncepcia trhu s elektrickou energiou. Výsledky konzultácie sa využijú na posilnenie energetickej bezpečnosti, naplnenie očakávaní spotrebiteľov a zúročenie skutočných prínosov nových technológií. Zároveň sa vďaka nim môžu identifikovať spôsoby investovania, a to najmä do obnoviteľných zdrojov energie.

Systém EÚ na obchodovanie s emisiami zodpovedajúci budúcim potrebám

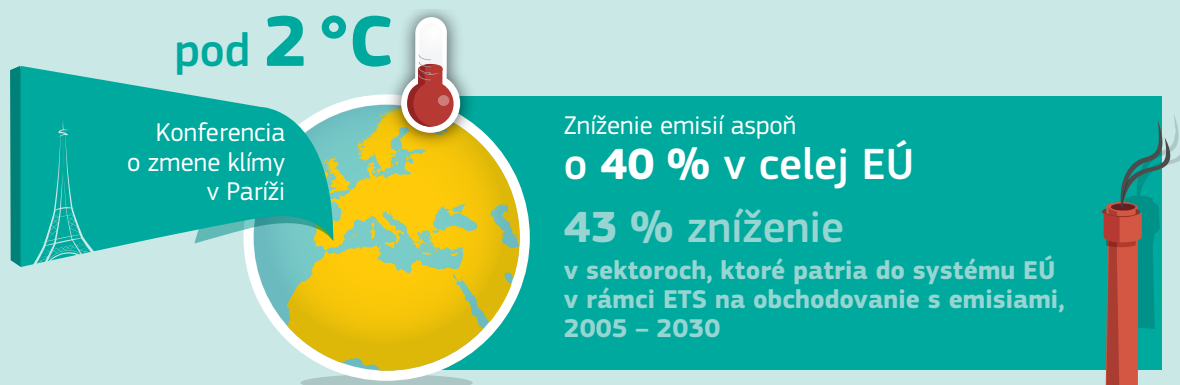
Komisia v júli navrhla revíziu systému EÚ na obchodovanie s emisiami na obdobie po roku 2020 s cieľom zabezpečiť, aby daný systém dokázal pri znižovaní emisií skleníkových plynov v nasledujúcom desaťročí plnohodnotne fungovať. Návrh predstavoval prvý legislatívny krok smerom k splneniu záväzku EÚ znížiť do roku 2030 domáce emisie skleníkových plynov najmenej o 40 %. V čase príprav na parížsky samit venovaný problematike klímy sa prostredníctvom spomínaného návrhu vyslal výrazný signál medzinárodnému spoločenstvu.

Návrh obsahuje tri kľúčové prvky: zvýšenie tempa znižovania emisií po roku 2020, cielenejšie pravidlá na bezplatné pridelenie emisných kvót v prípade priemyslu v záujme ochrany medzinárodnej konkurencieschopnosti a zvýšenie objemu finančných prostriedkov na účely inovácie s využitím nízkouhlíkových technológií a na modernizáciu odvetvia energetiky.

Revízia označovania energetickými štítkami v záujme lepšej zrozumiteľnosti

Systém EÚ týkajúci sa označovania energetickými štítkami podnietil od svojho zavedenia pred 20 rokmi vývoj energeticky čoraz účinnejších výrobkov. V dôsledku tohto vývoja nastala situácia, že energetické štítky sú v súčasnosti až príliš komplikované. V roku 2015 Komisia navrhla návrat k pôvodným energetickým štítkom so stupnicou od A po G, ktoré sú jednoduchšie a pre spotrebiteľov dobre zrozumiteľné.

SYSTÉM EÚ NA OBCHODOVANIE S EMISIAMI

Zdroj: Európska komisia.

Strategický plán pre energetické technológie

V septembri Komisia prijala nový **strategický plán pre energetické technológie** s plánovaným rozpočtom vo výške až 71,5 miliardy EUR. Jeho cieľom je dosiahnuť zlepšenie v oblasti nízkouhlíkových a nových technológií a zníženie nákladov prostredníctvom koordinácie výskumu a pomoci pri financovaní projektov.

V súvislosti s technologickým rozmerom politiky EÚ v oblasti energetiky a klímy sa v modernizovanom pláne navrhuje desať špecificky zameraných výskumných a inovačných činností. Vďaka týmto činnostiam sa urýchli transformácia energetického systému a zároveň zabezpečia nové pracovné miesta a rast. Zavedením efektívnejšej a jednoduchšej štruktúry riadenia sa zvýši koordinácia medzi národnými vládami, priemyselným odvetvím a výskumnými inštitúciami. V záujme podpory inovácií a uvedenia nových technológií na trh sa uľahčí prístup k rizikovému financovaniu.

Prepojený trh s energiou

V rámci stratégie energetickej únie Komisia vo februári predložila oznámenie venované spôsobom, ktorými možno vo všetkých členských štátoch do roku 2020 dosiahnuť **cieľ prepojenia elektrických sietí na úrovni 10 %**. Znamená to, že v každom členskom štáte by malo byť v prevádzke elektrické vedenie umožňujúce prenos aspoň 10 % elektrickej energie, ktorá sa vyrobí v jeho elektrárňach, cez hranice do susedných členských štátov. Celkovo 22 členských štátov je na ceste k splneniu tohto cieľa, no v istých regiónoch je stále potrebné zrealizovať viacero prepojení.

(Sediace zľava doprava) Predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker, prezident Francúzska François Hollande, predseda španielskej vlády Mariano Rajoy a predseda portugalskej vlády Pedro Passos Coelho podpisujú madridské vyhlásenie s cieľom lepšie prepojiť Pyrenejský polostrov so zvyšným trhom EÚ s energiou, Madrid, Španielsko, 4. marca 2015.

V marci predseda Komisie spolu s predsedami vlád Španielska a Portugalska a prezidentom Francúzska podpísali madridské vyhlásenie. Vyhlásenie je predvojom lepšieho prepojenia Pyrenejského polostrova so zvyškom energetického trhu EÚ. Nová regionálna skupina na vysokej úrovni pre juhozápadnú Európu bude zabezpečovať pravidelné monitorovanie pokroku kľúčových projektov infraštruktúry, ktoré sa uvádzajú v madridskom vyhlásení, ako aj poskytovanie primeranej podpory v záujme uľahčenia výstavby.

Predseda vlády Malty a Talianska v apríli oficiálne uviedli do prevádzky elektrické prepojovacie vedenie spájajúce uvedené členské štáty. Vďaka tomu je Malta v súčasnosti pripojená k európskej energetickej rozvodnej sieti.

V júli členské štáty odsúhlasili investície do 20 hlavných transeurópskych projektov energetickej infraštruktúry v rámci [Nástroja na prepájanie Európy](#). Rozpočet na tento nástroj predstavuje objem 5,35 miliardy EUR a je určený na podporu energetickej infraštruktúry v období rokov 2014 až 2020. Druhá výzva na predloženie návrhov bola zverejnená v júni s orientačným rozpočtom vo výške 550 miliónov EUR.

V októbri došlo k podpísaniu dohody o grante na vybudovanie plynovodného prepojenia medzi Poľskom a Litvou, vďaka čomu sa skončila izolácia baltského regiónu.

Predseda estónskej vlády Taavi Rõivas, prezidentka Litvy Dalia Grybauskaitė, predsedníčka lotyšskej vlády Laimdota Straujuma, predsedníčka poľskej vlády Ewa Kopacz a predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker oznamujú projekt plynovodného prepojenia medzi Poľskom a Litvou, Brusel 15. októbra 2015.

V novembri Komisia prijala zoznam 195 kľúčových projektov v oblasti energetickej infraštruktúry. Tieto projekty, známe ako [projekty spoločného záujmu](#), pomôžu pri dosahovaní cieľov EÚ v oblasti energetiky a klímy. Využívajú sa pri nich zrýchlené postupy udeľovania povolení a lepšie regulačné podmienky. Môžu byť oprávnené na finančnú podporu prostredníctvom Nástroja na prepájanie Európy.

V decembri sa oficiálne uviedli do prevádzky dve nové elektrické prepojenia medzi Litvou a Poľskom a medzi Litvou a Švédskom. Litovské mesto Alytus spája s poľským mestom Ełk prepojenie LitPol. NordBalt zase slúži na prepojenie švédskeho mesta Nybro s mestom Klaipėda v Litve. Po prvýkrát budú trhy s elektrickou energiou v pobaltských štátoch prepojené so švédskou a poľskou elektrickou sieťou, čím sa pobaltským štátom a Poľsku podarí splniť 10 % cieľa prepojenia.

Zmena klímy a parížska dohoda

Na decembrovej parížskej konferencii prijalo 195 krajín vôbec prvú právne záväznú globálnu dohodu týkajúcu sa riešenia otázky zmeny klímy. Dohoda podpísaná vďaka úsiliu EÚ zaväzuje všetky krajiny, aby prijali opatrenia na znížovanie emisií skleníkových plynov v snahe udržať nárast celosvetovej teploty „výrazne pod“ 2 °C v porovnaní s predindustriálnym obdobím a zabrániť najnebezpečnejším dôsledkom zmeny klímy.

Prijatie novej globálnej dohody o klíme, ktorej cieľom je urýchliť prechod na nízkouhlíkové globálne hospodárstvo, je vyvrcholením dlhoročného úsilia medzinárodného spoločenstva dosiahnuť globálnu viacstrannú dohodu týkajúcu sa zmeny klímy.

Ministerka životného prostredia Luxemburska zastupujúca predsedníctvo Rady Európskej únie Carole Dierckx (tretia zľava) a komisár Miguel Arias Cañete (štvrtý sprava) na čele zástupcov tzv. koalície ambiciózných krajín na konferencii o zmene klímy v Paríži, Francúzsko, 12. decembra 2015.

Vzhľadom na to, že Kjótsky protokol uplatňoval len obmedzený počet krajín a že v roku 2009 sa v Kodani nepodarilo dosiahnuť dohodu, EÚ vytvorila širokú koalíciu vyspelých a rozvojových krajín s veľkými ambíciami, ktoré sa premietli do úspešného výsledku parížskej konferencie.

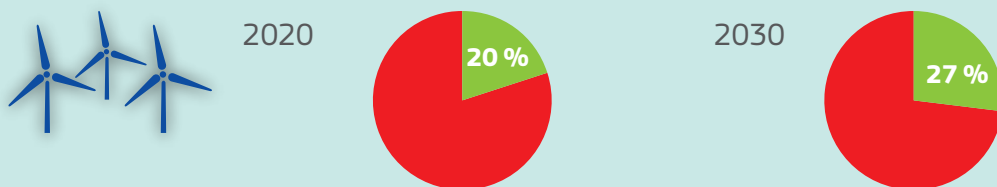
Významným míľnikom sa v tomto kontexte stali záväzky krajín týkajúce sa znižovania emisií, známe ako plánované vnútroštátne stanovené príspevky. V marci začali krajiny pomaly pristupovať k týmto záväzkom, a tak sa EÚ stala prvou významnou ekonomikou schopnou preukázať svoj reálny príspevok. EÚ sa zaviazala dosiahnuť záväzný cieľ znížiť do roku 2030 emisie v celom hospodárstve aspoň o 40 % v porovnaní s úrovňami v roku 1990. Do záveru parížskej konferencie predložili takmer všetky krajiny z celého sveta komplexné plány zníženia svojich emisií, pričom mnohé z nich tak urobili po prvýkrát. Išlo o bezprecedentný prejav politickej vôle, ktorý znamenal jasný posun: ochotu konať už nemá len pár aktérov, ale všetci.

AMBICIÓZNA POLITIKA V OBLASTI KLÍMY DO ROKU 2030

Zníženie emisií skleníkových plynov aspoň o **40 %**

Zvýšenie podielu energie z obnoviteľných zdrojov v energetickom mixe na **27 %**

Zlepšenie energetickej efektívnosti aspoň o **27 %**

Vlády v Paríži odsúhlasili tieto kľúčové body:

- ▶ sledovať dlhodobý cieľ týkajúci sa udržania nárastu celosvetovej priemernej teploty na úrovni „výrazne pod“ 2 °C v porovnaní s predindustriálnym obdobím a vyvíjať úsilie v záujme obmedzenia daného nárastu na 1,5 °C;
- ▶ usilovať sa „čo najskôr“ obmedziť stropy globálnych emisií skleníkových plynov a potom zabezpečiť ich rýchle zníženie v súlade s najlepšimi dostupnými vedeckými postupmi s cieľom dosiahnuť rovnováhu medzi zdrojmi a záchytnými skleníkových plynov v druhej polovici tohto storočia;
- ▶ každých päť rokov sa stretnúť a stanoviť si ešte ambicióznejšie ciele týkajúce sa zníženia emisií podľa požiadaviek vedy;
- ▶ na účely zabezpečenia transparentnosti a dohľadu sa vzájomne informovať o dosiahnutom pokroku pri plnení svojich cieľov a dané informácie poskytovať aj verejnosti;
- ▶ v prípade vyspelých krajín pokračovať v dosahovaní existujúceho kolektívneho cieľa zmobilizovať ročne 100 miliárd USD na podporu opatrení v oblasti klímy v rozvojových krajinách, a to až do roku 2025, keď sa stanoví nový kolektívny cieľ.

EÚ sa zaviazala zintenzívniť pomoc v oblasti zmeny klímy pre rozvojové krajiny

EÚ a jej členské štáty poskytli v roku 2014 finančné prostriedky v objeme 14,5 miliardy EUR na pomoc rozvojovým krajinám pri znižovaní emisií skleníkových plynov a na prispôsobenie sa dôsledkom zmeny klímy. Ide o výrazný nárast, ktorý je dôkazom odhodlania EÚ prispieť spravodlivým dielom k cieľu stanovenému v roku 2009, a to dosiahnuť do roku 2020 ročné finančné toky z vyspelých krajín do rozvojových krajín vo výške 100 miliárd USD. V období od roku 2014 do roku 2020 sa vynaloží aspoň 20 % rozpočtu EÚ na projekty týkajúce sa opatrení v oblasti zmeny klímy. V rokoch 2014 až 2020 sa na podporu činností v rozvojových krajinách vynaložia v priemere 2 miliardy EUR ročne vo forme verejných grantov.

Financovanie EÚ pre oblasť klímy.

Občania EÚ podporujú kolektívne globálne opatrenia v oblasti zmeny klímy

Ako vyplynulo z [osobitného prieskumu Eurobarometer zameraného na zmenu klímy](#) uverejneného len niekoľko dní pred začiatkom parížskeho samitu venovaného klíme, zmena klímy naďalej zostáva jednou z hlavných obáv verejnosti v EÚ – až 91 % považuje túto otázku za vážny problém. Viac ako 9 z 10 osôb v Európskej únii (93 %) si myslí, že boj proti zmene klímy bude účinný len v prípade spoločného úsilia všetkých krajín sveta.

Zmena klímy – aké kroky podniká EÚ?

<http://europa.eu/!Jb46mc>

„Náš vnútorný trh je v časech rastúcej globalizácie najväčším plusom Európy. Chcem preto, aby budúca Komisia vychádzala zo sily nášho jednotného trhu a v každom smere plne využívala jeho potenciál.“

Jean-Claude Juncker, politické usmernenia, 15. júla 2014

Prehĺbený a spravodlivejší vnútorný trh s posilnenou priemyselnou základňou

V roku 2015 Komisia predložila plány, ktorých cieľom je vychádzať zo sily jednotného trhu a plne využívať jeho potenciál. Jednotný trh ponúka už ľahší prístup k mnohým výrobkom a službám, nižším cenám, väčším obchodným príležitostiam a vyšším bezpečnostným a environmentálnym normám.

Komisia ďalej rozvíja jednotný trh, aby umožnila spoločnostiam a priemyslu EÚ prosperovať vo svetovom hospodárstve. V októbri odštartovala [stratégiu jednotného trhu](#) s cieľom pomôcť vytvoriť nové príležitosti pre spotrebiteľov a podniky.

Na jeseň začala projekt [únia kapitálových trhov](#) spolu s [akčným plánom](#) pozostávajúcím z 33 opatrení. Opatrenia uľahčia malým podnikom využiť kapitálové trhy a získať finančné prostriedky, ktoré potrebujú. Prístup k finančným prostriedkom je dôležitou súčasťou finančnej stability EÚ.

EÚ takisto potrebuje rámec pre spravodlivé a efektívne zdaňovanie ziskov právnických osôb, ktorý pomôže rovnomerne rozdeliť daňové zaťaženie a podporiť udržateľný rast a investície. Prispeje aj k diverzifikácii zdrojov financovania a posilneniu konkurencieschopnosti

hospodárstva. V marci Komisia navrhla [balík opatrení](#) na zvýšenie transparentnosti v oblasti zdaňovania príjmov právnických osôb. V júni nasledoval [akčný plán](#) na dosiahnutie komplexného prístupu k zabezpečeniu spravodlivého a efektívneho zdaňovania príjmov právnických osôb. Počas roka začala Komisia podľa pravidiel štátnej pomoci prešetrovať, či niektoré členské štáty nepriznali daňové výhody vybraným spoločnostiam.

Stratégia jednotného trhu

Jednotný trh umožňuje voľnejší pohyb tovaru, služieb, kapitálu a osôb. Ponúka príležitosti pre pracovníkov a podniky, ako aj väčší výber a nižšie ceny pre spotrebiteľov. Umožňuje ľuďom cestovať, žiť, pracovať a študovať, kdekoľvek si želajú. Nie vždy sa však tieto príležitosti využívajú, pretože pravidlá jednotného trhu nie sú známe, neuplatňujú sa alebo sú jednoducho ohrozené neodôvodnenými prekážkami. Komisia preto v októbri prijala **stratégiu jednotného trhu**, v ktorej navrhla niekoľko opatrení. Tieto opatrenia umožnia vyvážený rozvoj hospodárstva spoločného využívania zdrojov, pomôžu malým a stredným podnikom a začínajúcim podnikom rásť, zabezpečia praktické bezhraničné fungovanie trhu so službami, budú riešiť obmedzenia v maloobchodnom sektore a zabránia diskriminácii spotrebiteľov a podnikateľov. Stratégia umožní aj modernizáciu systému noriem EÚ, zvýšenú transparentnosť, efektívnosť a zodpovednosť verejného obstarávania a konsolidáciu rámca EÚ v oblasti duševného vlastníctva. Zmyslom tohto všetkého je poskytnúť občanom v ich každodennom živote praktické výhody.

Stratégia jednotného trhu.

Stratégia sa zameriava na trh so službami a produktmi. Dopĺňa úsilie Komisie **oživiť investície**, zvýšiť konkurencieschopnosť a **prístup k finančným prostriedkom**, zabezpečiť riadne fungovanie **vnútorného trhu s energiou** a využívať možnosti **digitálneho jednotného trhu**.

Integrácia jednotného trhu

Správa o integrácii jednotného trhu a konkurencieschopnosti za rok 2015, ktorú Komisia vydala v októbri, poskytla podrobnú analýzu hospodárskej integrácie a konkurencieschopnosti v EÚ. Napriek tomu, že EÚ zaznamenala v priebehu roka jasné náznaky hospodárskeho oživenia, na obnovenie udržateľného hospodárskeho rastu sú potrebné ciele reformy. Zo správy vyplýva, že štrukturálne, behaviorálne a regulačné prekážky stále bránia celkovej výkonnosti jednotného trhu. Pritom sa dá veľa dosiahnuť jednoducho zlepšením vykonávania a presadzovania existujúcich právnych predpisov, najmä na trhoch so službami.

Únia kapitálových trhov

V roku 2015 Komisia navrhla **úniu kapitálových trhov** s cieľom zlepšiť schopnosť finančných trhov slúžiť reálnej ekonomike. Táto iniciatíva zahŕňa zníženie fragmentácie finančných trhov, diverzifikáciu zdrojov financovania, posilnenie cezhraničných kapitálových tokov a zlepšenie prístupu podnikov, a to najmä malých a stredných, k financovaniu.

Cieľom únie kapitálových trhov je investovať peniaze ľudí tak, aby podporili hospodárstvo EÚ a priniesli úžitok jej spotrebiteľom. **Zelená kniha** Komisie o vybudovaní únie kapitálových trhov bola uverejnená

Uvoľnenie finančných prostriedkov pre rast Európy.

vo februári. Po nej nasledoval v septembri [akčný plán pre úniu kapitálových trhov](#), ktorého cieľom je dosiahnuť pokrok v troch hlavných oblastiach politiky. Prvá oblasť politiky sa zameriava na zlepšenie prístupu k financovaniu pre všetky podniky v celej EÚ, a najmä začínajúce podniky, malé a stredné podniky a projekty infraštruktúry. Druhá sa zameriava na zvýšenie a diverzifikáciu zdrojov financovania od investorov v EÚ a na celom svete. Tretia sa týka zlepšenia fungovania trhov tak, aby spojenia medzi investormi a tými, ktorí potrebujú financovanie, boli efektívnejšie a účinnejšie, a to vo vnútri členských štátov, ako aj v cezhraničnom rámci.

Komisia vypracovala aj [návrhy týkajúce sa sekuritizácie](#), aby uvoľnila bankový kapitál pre nové úvery. Predložila [nové pravidlá prístupu k projektom infraštruktúry](#) na podporu investícií, začala konzultácie o [rizikovom kapitáli, krytých dlhopisoch a retailových finančných službách](#) a uverejnila výzvu na predloženie dôkazov o [kumulatívnom vplyve finančnej legislatívy](#). V novembri predložila [návrh na modernizáciu režimu prospektov](#). Jeho cieľom je uľahčiť spoločnostiam rast zvýšením kapitálu v celej EÚ pri zaručení účinnej ochrany investorov. V decembri sa v Rade dosiahla dohoda o všeobecnom prístupe k návrhom týkajúcim sa sekuritizácie.

Komisár Jonathan Hill (piaty sprava v prvom rade) otvára obchod na Londýnskej burze cenných papierov, Londýn, Spojené kráľovstvo, 2. októbra 2015.

Transparentnejšie a konkurencieschopnejšie verejné obstarávanie

Verejné výdavky na tovar, stavebné práce a služby predstavujú približne 18 % hrubého domáceho produktu EÚ. Verejné obstarávanie je kľúčové pre oživenie hospodárstva EÚ. Transparentné a konkurencieschopné verejné obstarávanie v rámci celého jednotného trhu vytvára podnikateľské príležitosti pre podniky EÚ a prispieva k tvorbe pracovných miest.

V septembri Komisia prijala usmernenia pre národné, regionálne a miestne orgány o uplatniteľných [pravidlách EÚ v oblasti verejného obstarávania](#). Pravidlá sú vypracované tak, aby v prípade potreby orgány mohli v časoch krízy rýchlo reagovať a uspokojiť najnaliehavejšie potreby, pokiaľ ide o ubytovanie, dodávky tovaru a poskytovanie pomoci.

Komisia pokračovala v podpore a propagovaní prechodu na elektronické obstarávanie a elektronickú fakturáciu v členských štátoch. Patrí sem priama podpora vo forme grantov z Nástroja na prepájanie Európy a z európskych štrukturálnych a investičných fondov na vývoj informačných systémov a zvýšenie interoperability v celej EÚ.

Uľahčovanie mobility pracovníkov

Napriek skutočnosti, že viac ako 8 miliónov občanov EÚ pracuje v inom členskom štáte, nájsť si prácu v zahraničí a získať uznanie odbornej kvalifikácie nie je vždy jednoduché. Komisia v roku 2015 pracovala na tom, aby zlepšila pracovný trh EÚ a uľahčila kvalifikovaným pracovníkom zamestnať sa v inom členskom štáte EÚ, ako je ich domovský štát.

Účinné a rýchle zosúladzovanie ponúkaných a požadovaných zručností je prioritou. Pomôže ľuďom a podnikom v celej EÚ naplno využívať hospodársky potenciál vnútroštátnej a cezhraničnej mobility pracovnej sily. [Portál EURES](#) umožňuje pracovníkom ľahší prístup k databáze voľných pracovných miest, ktoré evidujú verejné služby zamestnanosti všetkých členských štátov, a poskytuje im možnosť zladit' voľné pracovné miesto s ich online žiadosťou o zamestnanie. Počas roka Parlament a Rada schválili návrh Komisie na posilnenie spolupráce v tejto oblasti.

Vďaka novému [európskemu profesijnému preukazu](#) sa ľudia s profesiou ako zdravotná sestra, lekárnik, fyzioterapeut a realitný agent ľahšie zamestnajú v inom členskom štáte, než je ich domovský štát. V roku 2016 budú môcť kvalifikovaní pracovníci používať preukaz ako dôkaz, že prešli administratívnymi kontrolami a že ich odborné kvalifikácie boli uznané hostiteľským členským štátom. Komisia súčasne zavedie mechanizmus varovania, aby ochránila ľudí pred nekvalifikovanými pracovníkmi. Na dosiahnutie tohto cieľa prijala Komisia v júni vykonávacie nariadenie a pracovala so všetkými členskými štátmi na tom, aby sa preukazy mohli začať používať od januára 2016.

Cieľom [európskeho aktu o prístupnosti](#), ktorý Komisia navrhla v decembri, je zlepšiť jednotný trh, pokiaľ ide o prístupnosť kľúčových výrobkov a služieb, a pomôcť osobám so zdravotným postihnutím k sociálno-ekonomickej účasti na živote spoločnosti. Požiadavky na prístupnosť platné pre celú EÚ by boli prospešné pre približne 80 miliónov občanov EÚ so zdravotným postihnutím a pre spoločnosti, ktoré chcú pôsobiť za hranicami. Viedli by k širšiemu výberu prístupných výrobkov a služieb za výhodnejšie ceny.

Ochrana duševného vlastníctva

Pri vývoji znalostných ekonomík je ochrana duševného vlastníctva dôležitá nielen na podporu inovácie a tvorivosti, ale aj na zvýšenie zamestnanosti a konkurencieschopnosti. EÚ dosiahla v roku 2015 pokrok v troch dôležitých oblastiach – európsky patent s jednotným účinkom, reforma ochranných známok a ochrana obchodného tajomstva.

[Európsky patent s jednotným účinkom](#) bude obzvlášť dôležitý pre inovatívne začínajúce podniky a malé a stredné podniky EÚ, ktoré zamýšľajú pôsobiť v medzinárodnom meradle. Nadobudne platnosť po tom, ako ho požadovaný počet členských štátov ratifikuje. Jeho cieľom je jednoduchá a dostupná ochrana patentov v celej EÚ. Zavedie sa ním jednotný postup pri registrácii patentov pre všetky zúčastnené členské štáty a znížia náklady na patentovú ochranu v EÚ v porovnaní s Japonskom, Spojenými štátmi a inými krajinami.

Registrácia ochranných známok je nevyhnutná na budovanie a ochranu značky. Počas roka Parlament a Rada prijali [balík reformných opatrení týkajúci sa ochranných známok](#) predložený Komisiou, ktorý pomôže zvýšiť prístupnosť a efektívnosť systému registrácie ochranných známok pre podniky v celej EÚ. Reformou sa takisto zlepšia podmienky inovatívnych podnikov a zefektívni ochrana pred falšovaním ochranných známok. Balík pozostáva z [nariadenia](#), ktoré nadobudne účinnosť v marci 2016, a zo [smernice](#), ktorá sa uplatňuje od januára 2016.

Spoločnosti v EÚ sú čoraz viac vystavené zneužívaniu **obchodného tajomstva**. V novembri 2013 Komisia navrhla súbor spoločných pravidiel, ktoré by uľahčovali prístup k občianskoprávnej žalobe v celej EÚ v prípade zneužitia obchodného tajomstva. Parlament, Rada a Komisia dosiahli v decembri 2015 predbežnú dohodu o tomto návrhu. Ak sa tento návrh stane právnym predpisom, EÚ sa stane ešte lepším miestom na inovácie a podnikanie. Nové pravidlá budú zohrávať dôležitú úlohu pri podporovaní hospodárskej súťaže, zlepšení podmienok spoločností, ktoré investujú do výskumu a inovácií, a pri podnecovaní výmeny know-how v celej EÚ.

Spravodlivejšia hospodárska súťaž

Presadzovanie hospodárskej súťaže je jedným z hlavných nástrojov na zabezpečenie fungovania jednotného trhu. Zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže prináša výhody občanom aj podnikom, keďže bráni spoločnostiam v zneužívaní ich dominantného postavenia. Odradzuje ich aj od uzatvárania kartelových dohôd vrátane cenových dohôd a postihuje ich, ak tak urobia. Pomáha zabrániť prípadným výsledkom fúzií spoločností, ktoré by boli v rozpore s hospodárskou súťažou, a zabezpečuje, aby štátna pomoc poskytnutá spoločnostiam nevedla k neprimeranému narušeniu trhu.

Kartely chránia účastníkov pred hospodárskou súťažou a umožňujú im účtovať vyššie ceny. Odstraňujú tlak na zúčastnené spoločnosti, aby zlepšili výrobky alebo našli účinnejšie spôsoby na ich výrobu. Na to potom doplácajú zákazníci, pretože platia vyššie ceny za nižšiu kvalitu a užší výber. Má to nepriaznivé účinky na konkurencieschopnosť celého hospodárstva.

V roku 2015 sa podporila konkurencieschopnosť a inovácie vďaka dôkladnému monitorovaniu štátnej pomoci, najmä toho, aby sa verejné peniaze neposkytli spoločnostiam v ťažkostiach, a zároveň vďaka vytvoreniu rovnakých podmienok na uľahčenie rozvoja inovatívnych spoločností. Počas roka bolo vrátených spolu 6,1 milióna EUR neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci.

Presadzovanie pravidiel štátnej pomoci sa zameriavalo aj na priority jednotného trhu vrátane energetiky, digitálnych a finančných sektorov.

Stratégia v oblasti letectva

Komisia pracovala na zvýšení konkurencieschopnosti sektora letectva EÚ, pričom sa zároveň snažila zachovať prísne bezpečnostné a environmentálne normy a podporovať inovácie. Odporúčala predovšetkým rokovať o nových medzinárodných dohodách s cieľom ponúknuť občanom viac trás za lepšie ceny a vytvoriť podnikateľské príležitosti pre spoločnosti EÚ. V **stratégii EÚ v oblasti letectva**, ktorú Komisia oznámila v decembri, sa stanovujú inovačné a digitálne technológie potrebné na účinnejšie riadenie nášho vzdušného priestoru a rozvoj celého potenciálu trhu s bezpilotnými lietadlami.

Komisárka Violeta Bulc počas návštevy letiska Zaventem, Belgicko, 2. júla 2015.

Zdaňovanie

EÚ potrebuje rámec pre spravodlivé a účinné zdaňovanie ziskov právnických osôb, na základe ktorého sa rovnomerne rozdelí daňové zaťaženie, podporí udržateľný rast a investície, diverzifikujú zdroje financovania hospodárstva a posilní konkurencieschopnosť hospodárstva. Zdaňovanie právnických osôb je základným prvkom spravodlivého a efektívneho daňového systému.

MILIARDOVÉ STRATY PRÍJMOV PRE ČLENSKÉ ŠTÁTY

Zdroj: Európska komisia.

Transparentnosť a boj proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam

Parlament zriadil vo februári Osobitný výbor pre daňové rozhodnutia a ďalšie opatrenia podobného charakteru alebo účinku, ktorého správa bola prijatá na [plenárnom zasadnutí Parlamentu 25. novembra](#). V decembri rozhodol o predĺžení mandátu výboru na šesť mesiacov, aby sa mohol zaoberať nevyriešenými otázkami uvedenými v uvedenej [správe](#).

Komisárka Margrethe Vestager (vpravo) počas výmeny názorov s Robertom Gualtierim, predsedom Európskeho parlamentu pre hospodárske a menové veci (vľavo) a Alainom Lamassourom, predsedom Osobitného výboru pre daňové rozhodnutia a ďalšie opatrenia podobného charakteru alebo účinku (v strede), Brusel 17. septembra 2015.

Komisia navrhla v marci balík opatrení na zvýšenie transparentnosti v oblasti zdaňovania právnických osôb v celej EÚ. V júni prezentovala akčný plán na dosiahnutie komplexného prístupu k zabezpečeniu spravodlivého a efektívneho zdaňovania právnických osôb.

Aj keď členské štáty môžu samy na svojom území stanoviť úroveň daní z príjmov právnických osôb, Komisia začala podľa pravidiel štátnej pomoci prešetrovať, či niektoré členské štáty neposkytli vybraným spoločnostiam daňové zvýhodnenia.

V októbri Komisia dospela k záveru, že došlo k [neoprávnenému selektívnemu zvýhodneniu spoločností Fiat v Luxembursku a Starbucks v Holandsku](#). Preto nariadila týmto dvom členským štátom, aby od spoločností vymohli nezaplatené dane. Sumy, ktoré treba od každej spoločnosti vymôcť, sa odhadovali vo výške medzi 20 až 30 miliónov EUR.

Komisia takisto začala prešetrovanie štátnej pomoci vo veci záväzných daňových stanovísk týkajúcich sa spoločností [Apple v Írsku](#) a [Amazon a McDonald's](#) v Luxembursku. Prešetrovala aj belgický režim zdaňovania „nadmerného zisku“. Rozšírila hĺbkové prešetrovanie gibraltárskeho režimu zdaňovania právnických osôb, aby dokončila overovanie, či postupy Gibraltáru v oblasti záväzných daňových stanovísk nie sú v rozpore s pravidlami EÚ o štátnej pomoci.

Ako súčasť balíka, ktorý navrhla Komisia, Rada v decembri prijala smernicu zameranú na zlepšenie transparentnosti záväzných daňových stanovísk vydaných členskými štátmi. v smernici sa od členských štátov vyžaduje, aby si automaticky vymieňali informácie o cezhraničných záväzných daňových stanoviskách a záväzných stanoviskách k stanoveniu metódy ocenenia. Členské štáty budú môcť v prípade potreby požadovať ďalšie informácie.

„Počas nasledujúcich piatich rokov chcem pokračovať v reforme našej hospodárskej a menovej únie v záujme zachovania stability našej jednotnej meny a posilnenia konvergencie hospodárskych a fiškálnych politík a politík trhu práce medzi členskými štátmi, ktoré používajú spoločnú menu.“

Jean-Claude Juncker, politické usmernenia, 15. júla 2014

Prepracovanejšia a spravodlivejšia hospodárska a menová únia

Krajiny eurozóny privítali Litvu ako svojho 19. člena 1. januára 2015.

Počas celého roka EÚ naďalej prioritne pracovala na dobudovaní hospodárskej a menovej únie. Takto zabezpečuje lepší a spravodlivejší život pre všetkých občanov a pripravuje sa na budúce globálne výzvy. Prosperita EÚ v budúcnosti závisí od toho, či euro dosiahne svoj potenciál, pokiaľ ide o vytváranie pracovných miest, rast, sociálnu spravodlivosť a finančnú stabilitu. Euro je však politický projekt, ktorý si vyžaduje politický dohľad a demokratickú zodpovednosť. V roku 2015 viedol úsilie pri zabezpečovaní tejto zodpovednosti Európsky parlament.

EÚ pokročila pri budovaní pevnej štruktúry potrebnej pre eurozónu, ktorá je druhým najväčším hospodárstvom na svete. Napriek pokroku v posledných rokoch sú rozdiely v eurozóne stále výrazné a nedávna kríza ešte viac zvýraznila existujúce nedostatky; v eurozóne je 18 miliónov nezamestnaných a mnoho ľudí je vystavených riziku sociálneho vylúčenia.

V júni bola predložená správa piatich predsedov o dobudovaní hospodárskej a menovej únie. Bola výsledkom spoločných úvah predsedov Európskej komisie, Európskej rady, Euroskupiny, Európskeho parlamentu a prezidenta Európskej centrálnej banky.

V krátkodobom horizonte sa v správe navrhuje využívanie existujúcich nástrojov a súčasných zmlúv na posilnenie konkurencieschopnosti a štrukturálnej konvergenzie, dosiahnutie zodpovedných fiškálnych politík na vnútroštátnej úrovni a na úrovni eurozóny a dobudovanie finančnej únie. V dlhodobejšom horizonte musí byť konvergenčný proces záväznejší, napríklad na základe dohodnutých referenčných kritérií konvergenzie a vytvorenia spoločného ministerstva financií eurozóny. Komisia v októbri prijala prvý balík opatrení na začatie uskutočňovania tohto plánu.

Rozvoj hospodárskej a menovej únie

Prijatie eura Litvou od januára 2015 znamená, že spoločnú menu euro má už 19 členských štátov a používa ju vyše 330 miliónov občanov. Eurozóna svojim členom poskytuje cenovú stabilitu a chráni ich pred vonkajšou volatilitou. Euro je druhou najvýznamnejšou menou na svete, čo predstavuje takmer štvrtinu celosvetových devízových rezerv. Takmer 60 krajín a území na celom svete priamo alebo nepriamo viaže svoju menu na euro.

Podpredseda Komisie Valdis Dombrovskis a predseda litovskej vlády Algirdas Butkevičius si pripomínajú vstup Litvy do eurozóny, Vilnius, Litva, 14. januára 2015.

Po vypuknutí hospodárskej a finančnej krízy EÚ prijala nebývalé opatrenia na zlepšenie rámca správy hospodárskych záležitostí hospodárskej a menovej únie. Posilnila Pakt stability a rastu a prijala nové mechanizmy na predchádzanie hospodárskym nerovnováham a na lepšiu koordináciu hospodárskych politík. Tieto núdzové opatrenia však musia byť konsolidované a doplnené tak, aby sa čo najviac posilnila odolnosť hospodárskej a menovej únie voči budúcej kríze.

EURO JE VIAC AKO LEN MENA

Politický a hospodársky projekt

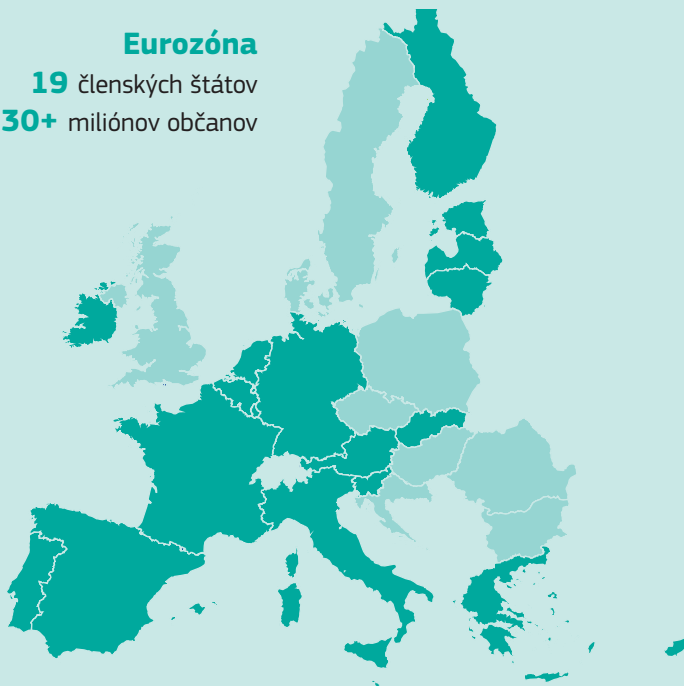

Druhá najdôležitejšia mena na svete

$\frac{1}{4}$ celosvetových devízových rezerv

Eurozóna
19 členských štátov
330+ miliónov občanov

Prezident Európskej centrálnej banky Mario Draghi predstavuje novú 20-eurovú bankovku, Frankfurt, Nemecko, 24. februára 2015.

V súčasnosti existujú významné rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi eurozóny. V niektorých členských štátoch je nezamestnanosť na rekordne nízkej úrovni, zatiaľ čo v iných je na rekordne vysokej úrovni. Kým v niektorých členských štátoch je možné použiť fiškálnu politiku proticyklicky, v iných sa obnovenie fiškálneho priestoru dosiahne až po niekoľkých rokoch konsolidácie. EÚ sa snaží o nápravu tejto nestability.

Ako predseda Komisie Juncker zdôraznil vo svojom prejave pred Európskym parlamentom v decembri, euro je politický projekt, ktorý si vyžaduje politickú disciplínu a zodpovednosť. Zdôraznil, že Európsky parlament nie je len parlamentom Európskej únie, ale aj parlamentom spoločnej meny. Počas roku 2015 bol Parlament intenzívne zapojený do posilnenia hospodárskej a menovej únie. Predseda Parlamentu Martin Schulz zohrával kľúčovú úlohu v príprave správy piatich predsedov. Podpredseda Komisie Valdis Dombrovskis rokoval s Parlamentom počas prípravy ročného prieskumu rastu. Predseda Juncker okrem toho v roku 2015 niekoľkokrát vystúpil pred Parlamentom s cieľom prediskutovať pokrok dosiahnutý pri plnení kľúčových priorít v tejto oblasti.

Komisár Pierre Moscovici hovorí na konferencii venovanej téme Vytýčenie správneho kurzu pre lepšiu hospodársku politiku v EÚ, Brusel 4. júna 2015.

Správa piatich predsedov

V júni päť predsedov predložilo správu o možnostiach, ako prehĺbiť hospodársku a menovú úniu od júla 2015 a ako ju dobudovať najneskôr do roku 2025. Päť predsedov predstavujú predseda Európskeho parlamentu Martin Schulz, predseda Európskej rady Donald Tusk, predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker, prezident Európskej centrálnej banky Mario Draghi a predseda Euroskupiny Jeroen Dijsselbloem. V správe uvádzajú opatrenia, ktoré sa majú vykonať v troch fázach.

V prvej fáze by inštitúcie EÚ a členské štáty eurozóny mali vychádzať z existujúcich nástrojov a čo najlepšie využívať existujúce zmluvy. To znamená posilnenie konkurencieschopnosti a štrukturálnej konvergenzie, dobudovanie finančnej únie, dosiahnutie a udržanie zodpovedných fiškálnych politík na vnútroštátnej úrovni a na úrovni eurozóny a zvýšenie demokratickej zodpovednosti.

PREMENA VÍZIE BUDÚCNOSTI HOSPODÁRSKEJ A MENOVEJ ÚNIE NA SKUTOČNOSŤ

Zdroj: Európska komisia.

V druhej fáze by sa dohodli rozsiahlejšie opatrenia na dobudovanie hospodárskej a inštitucionálnej štruktúry hospodárskej a menovej únie. V tejto fáze by sa na základe spoločne dohodnutých referenčných kritérií, ktoré by mohli byť legislatívnej povahy, stal proces konvergenencie záväznejším. Aby sa každému členskému štátu eurozóny umožnilo zapojiť do mechanizmu absorpcie otrasov počas tejto druhej fázy, bude musieť každý z nich dosiahnuť významný pokrok v plnení uvedených kritérií a nepretržite ich dodržiavať po tom, ako budú dosiahnuté.

Po ukončení druhej fázy a plnohodnotnom zavedení všetkých krokov by hospodárska a menová únia mala zabezpečiť stabilitu a prosperitu pre všetkých občanov v eurozóne.

V správe sa uznáva význam zabezpečenia prístupu k vhodnému vzdelaniu a účinnému systému sociálnej ochrany vrátane „minima sociálnej ochrany“ pre všetkých občanov. Hoci sa neuplatňuje univerzálny vzor, často sa v členských štátoch vyskytujú podobné problémy. Takými sú napríklad otázky, ako podnietiť k práci viac ľudí zo všetkých vekových kategórií, nájsť správnu rovnováhu medzi flexibilnými a bezpečnými pracovnými zmluvami, presunúť daňovú záťaž z oblasti práce do iných oblastí zdanenia, poskytnúť personalizovanú podporu nezamestnaným, ktorí sa chcú vrátiť na trh práce, a zlepšiť celoživotné vzdelávanie a odbornú prípravu. Na zabezpečenie dlhodobého úspechu hospodárskej a menovej únie je potrebná hlbšia integrácia národných trhov práce. Súčasťou toho bude uľahčenie geografickej a profesijnej mobility aj prostredníctvom lepšieho uznávania kvalifikácií, ľahšieho prístupu k pracovným miestam vo verejnom sektore pre ľudí, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi danej krajiny, a lepšej koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia.

V správe sa odporučilo aj zriadenie celoeurópskeho systému nezávislých orgánov pre konkurencieschopnosť s cieľom pomôcť koordinovať hospodárske politiky a politiky konkurencieschopnosti.

Kým riadenie eurozóny je z hľadiska koordinácie fiškálnych politík a dohľadu nad nimi dobre nastavené, musí sa zlepšiť v širšej oblasti konkurencieschopnosti. Európsky semester a postup pri makroekonomickej nerovnováhe sú prvé kroky na nápravu tohto nedostatku. V rámci tej istej dynamiky však musia zlepšiť svoju konkurencieschopnosť všetky členské štáty. Každý členský štát eurozóny by mal vytvoriť národný orgán zodpovedný za sledovanie výkonnosti a politík v oblasti konkurencieschopnosti. Pomohlo by to predchádzať hospodárskym rozdielom a zvýšila by sa zodpovednosť za nevyhnutné reformy na vnútroštátnej úrovni. Tieto orgány pre konkurencieschopnosť by mali byť nezávislé a mali by mať mandát na posúdenie, či sa mzdy vyvíjajú súbežne s produktivitou. Mali by porovnávať vývoj, pokiaľ ide o ostatné členské štáty eurozóny, ako aj hlavných porovnateľných obchodných partnerov. Mohli by byť zároveň poverení posúdením pokroku v oblasti reforiem v záujme všeobecného posilnenia konkurencieschopnosti.

Komisia v októbri prijala prvý balík opatrení na začatie uskutočňovania odporúčaní uvedených v správe. Balík obsahuje zmenený prístup k európskemu semestru, ktorý zahŕňa posilnený demokratický dialóg a ďalšie zlepšenia správy hospodárskych záležitostí. Navrhlo sa v ňom zriadenie rád pre konkurencieschopnosť a Európskej fiškálnej rady s poradnou funkciou. Obsahuje tiež návrh na jednotnejšie zastúpenie eurozóny v medzinárodných finančných inštitúciách, najmä v Medzinárodnom menovom fonde. V balíku sú uvedené kroky potrebné na dobudovanie bankovej únie. Tieto zahŕňajú európsky systém poistenia vkladov a opatrenia na ďalšie zníženie rizika v bankovom systéme.

Európske centrum politickej stratégie poskytuje odborné a ciele politické poradenstvo pre predsedu Komisie a kolégium komisárov. Počas roka 2015 uverejnilo súbor [strategických správ](#). V troch z nich boli predložené návrhy na vykonanie správy piatich predsedov.

Banková únia

V realizácii [bankovej únie](#) sa dosiahol významný pokrok. Je to jedna z kľúčových oblastí potrebných na to, aby EÚ prehĺbila hospodársku a menovú úniu. Európska centrálna banka prevzala úlohu orgánu bankového dohľadu pre bankovú úniu. Pre jednotný mechanizmus dohľadu, ktorý sídli v banke, bol rok 2015 prvým úplným pracovným rokom. Všetkým 123 bankám, nad ktorými sa vykonáva centrálny dohľad, sa prostredníctvom postupu preskúmania a hodnotenia poskytlo poradenstvo v súvislosti s ich kapitálom a riadiacimi štruktúrami. Okrem toho boli zosúladené viaceré postupy a politiky dohľadu.

V novembri Komisia predložila návrh [európskeho systému ochrany vkladov](#) pre bankové vklady a stanovila ďalšie opatrenia na zníženie zostávajúcich rizík v bankovom sektore. Tieto opatrenia boli stanovené v správe piatich predsedov. S cieľom podporiť dôveru v zúčastnené banky bola zriadená banková únia. Európsky systém ochrany vkladov ju posilní, zvýši ochranu vkladateľov, posilní finančnú stabilitu a ďalej zníži prepojenia medzi bankami a ich štátmi. Návrh systému sa opiera o vnútroštátne systémy ochrany vkladov a bude prístupný len pod podmienkou, že boli vykonané dohodnuté pravidlá.

Systém sa bude vyvíjať postupne v troch fázach. V prvej fáze bude spočívať v zaistení vnútroštátnych systémov ochrany vkladov. Po troch rokoch sa z neho stane systém spolupoistenia, v ktorom sa bude príspevok európskeho systému ochrany vkladov postupne v priebehu času zvyšovať. Záverečná fáza zahŕňa úplný európsky systém ochrany vkladov a je naplánovaná na rok 2024.

Individuálni vkladatelia budú mať naďalej rovnakú úroveň ochrany (100 000 EUR). Európsky fond ochrany vkladov bude povinný pre tie členské štáty eurozóny, v ktorých sa na banky uplatňuje jednotný mechanizmus dohľadu. Bude otvorený aj iným členským štátom, ktoré sa chcú pripojiť k bankovej únii.

V decembri bola dostatočným počtom členských štátov ratifikovaná medzivládna dohoda o jednotnom mechanizme riešenia krízových situácií. V dôsledku toho sa Jednotná rada pre riešenie krízových situácií stala plne funkčnou od januára 2016. Rada bola zriadená v roku 2015 s cieľom pomôcť tým bankám eurozóny, ktoré majú problémy. Dohoda tiež znamená, že jednotný fond na riešenie krízových situácií sa začne naplňať z vnútroštátnych fondov na riešenie krízových situácií v eurozóne.

DOBUDOVANIE BANKOVEJ ÚNIE

Zdroj: Európska komisia.

► Jednotný súbor pravidiel

Vďaka novým pravidlám budú banky lepšie kapitalizované a riziká budú lepšie kontrolované.

► Jednotný dohľad nad bankami

Európska centrálna banka vykonáva dohľad približne nad 130 dôležitými bankami; vnútroštátne orgány dohľadu úzko spolupracujú v rámci integrovaného systému.

► Jednotné riešenie

Keď všetky prostriedky zlyhajú, môže sa Jednotná rada pre riešenie krízových situácií v krajnom prípade rozhodnúť riešiť problémy upadajúcej banky za podpory fondu, do ktorého prispievajú samotné banky (už nie daňoví poplatníci).

► Európsky systém ochrany vkladov

Nové pravidlá, ktoré chránia vklady občanov v bankách.

Prudenciálna regulácia finančných trhov a inštitúcií

Komisia naďalej monitorovala a analyzovala vývoj finančného sektora v členských štátoch, v EÚ a na celom svete s cieľom identifikovať potenciálne zdroje systémového rizika a odporučiť zmierňujúce opatrenia.

V posledných rokoch sa vynaložilo veľké úsilie na posilnenie finančných inštitúcií v EÚ. Bol zavedený nový regulačný rámec, ako aj rámec dohľadu. Samotné finančné inštitúcie sa vo veľkej miere pričínili o to, aby zvýšili svoju odolnosť a plnili nové regulačné normy a očakávania trhu.

Finančné trhy

Pravidlá upravujúce obchodovanie s finančnými nástrojmi boli sprísnené, rovnako ako sankcie za zneužívanie trhu. Zvýšila sa ochrana investorov vo fondoch kolektívneho investovania a nákupcov

Silnejšia banková únia.

poistenia. Trhy s financovaním prostredníctvom cenných papierov sú transparentnejšie a dosiahol sa pokrok smerom k plneniu záväzkov skupiny G20 EÚ týkajúcich sa zúčtovania derivátov.

Kontrola štátnej pomoci a zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže

Kontrola štátnej pomoci zohráva dôležitú úlohu pri zabezpečovaní rovnakých podmienok v rámci bankovej únie. Od začiatku krízy získalo štátnu pomoc 112 bánk v EÚ, čo z hľadiska aktív predstavuje asi 30 % bankového systému EÚ. Členské štáty podporili banky kapitálovou injekciou vo výške 671 miliárd EUR (5 % hrubého domáceho produktu EÚ) a 1 288 miliárd EUR (alebo 10 % hrubého domáceho produktu) vo forme záruk a v iných formách podpory likvidity. Väčšina bánk, ktoré dostali pomoc počas krízy, sa zotavila po uskutočnení podstatnej časti svojich plánov reštrukturalizácie. Poskytla sa im pomoc na zabezpečenie úspor občanov, zabránenie bankrotu a následnému kolapsu bankového systému na celom kontinente.

Pokiaľ ide o trh s finančnými službami, Komisia bola naďalej obzvlášť opatrná v oblasti finančných derivátov a platobných služieb. Vo februári **Komisia sankcionovala ICAP, maklérsku spoločnosť so sídlom v Spojenom kráľovstve, pokutou** vo výške 14,96 milióna EUR za to, že uľahčila niekoľko kartelových dohôd v odvetví úrokových derivátov v jenoch.

Trhy pracujúce pre spotrebiteľov

Viac ako 40 % bezhotovostných platieb sa uskutočňuje prostredníctvom platobných kariet. Multilaterálne výmenné poplatky účtované pri použití kariet môžu mať za následok vyššie ceny pre spotrebiteľov. V júni nadobudlo účinnosť **nariadenie o multilaterálnych výmenných poplatkoch**. Stanovuje nový strop pre poplatky za používanie platieb kartou a uľahčuje maloobchodníkom využívanie bánk v ostatných členských štátoch, ktoré ponúkajú nižšie ceny.

V roku 2015 Parlament a Rada tiež **ukončili rokovania o prepracovanej smernici o platobných službách**, na základe ktorej sa vytvoria podnikateľské príležitosti pre nebankové subjekty, napríklad pre spoločnosti, ktoré iniciujú online platby. V poisťovníctve sa dosiahla väčšia efektivita, bezpečnosť a transparentnosť pre spotrebiteľov vďaka politickej dohode o **smernici o distribúcii poistenia**.

Sociálny rozmer hospodárskej a menovej únie

Sociálny dialóg

Jednou z kľúčových zmien **európskeho semestra 2015** bolo posilnenie úlohy, ktorú zohrávajú sociálni partneri pri navrhovaní a vykonávaní politík a reforiem. Toto si okrem iného vyžadovalo zvýšený dôraz na budovanie kapacít. Nový prístup sa začal uplatňovať **v marci počas konferencie na vysokej úrovni**, na ktorej sa zúčastnili vedúci predstavitelia EÚ a národných organizácií sociálnych partnerov. Zúčastnil sa jej aj predseda Európskeho parlamentu Martin Schulz, predseda Európskej Komisie Jean-Claude Juncker, podpredseda Komisie Valdis Dombrovskis, komisárka Marianne Thyssen a minister sociálnych

Predsedička konfederácie BusinessEurope Emma Marcegaglia, komisárka Marianne Thyssen, podpredseda Komisie Valdis Dombrovskis a Valeria Ranzitti, generálna tajomníčka Európskeho strediska podnikov s verejnou účasťou a podnikov všeobecného hospodárskeho záujmu, na konferencii na vysokej úrovni Nový začiatok pre sociálny dialóg, Brusel 5. marca 2015.

vecí Lotyšska Uldis Augulis. Komisia v súčasnosti diskutuje o analýze správ o krajinách priamo s organizáciami sociálnych partnerov. Sociálni partneri boli aj užšie zapojení do tvorby politiky a zákonov. Konzultovalo sa s nimi o hlavných iniciatívach, ako napríklad o investičnom pláne a energetickej únii.

Minimálny príjem

V správe piatich predsedov sa uznáva význam zabezpečenia prístupu k vhodnému vzdelaniu a účinnému systému sociálnej ochrany vrátane „minima sociálnej ochrany“ pre všetkých občanov.

Tieto otázky sa monitorujú v rámci európskeho semestra. Komisia spolupracuje s členskými štátmi na podpore primeraných systémov minimálneho príjmu prostredníctvom svojich [odporúčaní pre jednotlivé krajiny](#). V priebehu roka Komisia takisto pracovala na dvoch pilotných projektoch, ktoré pomáhajú rozvíjať systémy minimálneho príjmu v členských štátoch. [Európska sieť pre minimálny príjem](#) je dvojročný projekt na budovanie konsenzu o krokoch potrebných na dosiahnutie zavedenia systémov minimálneho príjmu. [Európska sieť pre referenčné rozpočty](#) je iniciatívou Parlamentu na vývoj spoločnej metodiky a referenčných rozpočtov v prípade regiónov hlavných miest členských štátov.

Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby

Počas roka 2015 Komisia prijala posledné zostávajúce národné operačné programy pre [Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby](#). S cieľom pomôcť v období rokov 2014 až 2020 ľuďom, ktorí to v EÚ najviac potrebujú, má fond k dispozícii finančné prostriedky EÚ v objeme 3,8 miliardy EUR spolu s prostriedkami v objeme približne 0,7 miliardy EUR z vnútroštátneho spolufinancovania. Fond poskytuje členským štátom podporu v ich úsilí pomôcť najzraniteľnejším ľuďom v EÚ a tým, ktorí boli najviac postihnutí hospodárskou a sociálnou krízou. Pomáha zmierniť najhoršie formy materiálnej deprivácie. Predstavuje významný prínos v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu vďaka zabezpečovaniu potravín, materiálnej pomoci a činností s cieľom sociálneho začlenenia, pre najodkázanejšie osoby.

„Počas môjho predsedníctva Komisia bude rokovať o primeranej a vyváženej obchodnej dohode so Spojenými štátmi americkými v duchu vzájomných a recipročných výhod a transparentnosti... Budem tiež jasne presadzovať, že na oltár voľného obchodu neobetujem európske bezpečnostné, zdravotné a sociálne normy a normy na ochranu údajov ani našu kultúrnu rozmanitosť.“

Jean-Claude Juncker, politické usmernenia, 15. júla 2014

Primeraná a vyvážená dohoda o voľnom obchode s USA

Jednou z najväčších výziev EÚ v roku 2015 boli naďalej rokovania so Spojenými štátmi o [Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve](#). Počas roka sa uskutočnili štyri kolá rokovaní, pričom v mnohých oblastiach sa dosiahol [pokrok](#). Komisia sa jasne vyjadrila, že prípadnou dohodou sa musí zabezpečiť zachovanie súčasného vysokého štandardu ochrany EÚ. Hospodársky vzťah medzi EÚ a USA je najrozsiahlejším na svete. Z nezávislých štúdií o existujúcich obchodných dohodách EÚ vyplýva, že nová dohoda o voľnom obchode s USA by pomohla dosiahnuť rast, znížiť ceny a poskytnúť spotrebiteľom väčší výber výrobkov a služieb.

S cieľom riešiť obavy občianskej spoločnosti Komisia zabezpečila, aby boli rokovania otvorenejšie a transparentnejšie ako kedykoľvek predtým. Počas celého roka bola v kontakte so zainteresovanými stranami, uverejňovala texty, o ktorých sa rokuje, a poskytovala podrobné informácie o rokovaní.

Počas roka tiež EÚ aktívne pokračovala vo vykonávaní svojej obchodnej politiky. Vynakladala úsilie na udržanie [globálneho obchodného systému](#) a zohrávala aktívnu úlohu v rámci Svetovej obchodnej organizácie. Na jeseň Komisia uverejnila novú [obchodnú a investičnú stratégiu](#).

Otváranie trhov s kľúčovými partnerskými krajinami je naďalej ústredným prvkom obchodnej politiky EÚ. EÚ pokračovala v rokovaní o dohodách o voľnom obchode s rôznymi krajinami, okrem iného, s Japonskom a Vietnamom. V roku 2015 bola uzavretá dohoda s Vietnamom. EÚ sa zúčastnila aj viacstranných rokovaní pod záštitou Svetovej obchodnej organizácie o [dohode o obchode so službami](#) a o [dohode o environmentálnych tovaroch](#).

Transatlantické obchodné a investičné partnerstvo ako hnacia sila pre rast a zamestnanosť

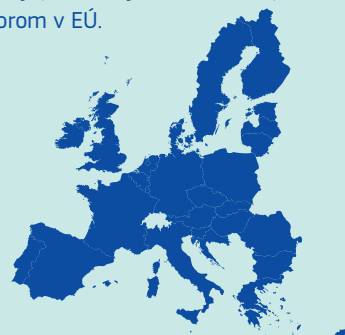
Európska únia je jedným z najotvorenejších hospodárstiev na svete. Otvorený obchod posilňuje jej hospodárstvo, vytvára pracovné miesta, spotrebiteľom poskytuje väčší výber a väčšiu kúpnu silu a podnikom pomáha dostať sa na zahraničné trhy. Vďaka vývozu do krajín mimo EÚ existovalo v roku 2015 viac ako 31 miliónov pracovných miest v EÚ. Je zrejmé, že obchod musí byť kľúčovým prvkom stratégie EÚ pre rast a zamestnanosť. Vďaka vývozu do Spojených štátov, ktorý je najväčším vývozným trhom EÚ, v členských štátoch existuje približne 5 miliónov pracovných miest. Zblíženie hospodárskych vzťahov so Spojenými štátmi má preto kľúčový význam pre EÚ. Transatlantické obchodné a investičné partnerstvo však neuzatvoríme za každú cenu. EÚ bude presadzovať nezávislosť regulačných orgánov, zásadu predbežnej opatrnosti a právo vlád na reguláciu v záujme ochrany ľudí a životného prostredia vo svojich krajinách.

OŽIVENIE NAJSILNEJŠIEHO HOSPODÁRSKEHO PARTNERSTVA NA SVETE

EÚ vyviezla do Spojených štátov približne tovar v objeme **314 miliárd EUR** a služby v objeme **194 miliárd EUR**.

Spojené štáty investovali spolu **1 811 miliárd EUR** v EÚ a boli najvýznamnejším zahraničným investorom v EÚ.

EÚ dovezla zo Spojených štátov približne tovar v objeme **196 miliárd EUR** a služby v objeme **188 miliárd EUR**.

EÚ bola hlavným zahraničným investorom v Spojených štátoch a objem jej priamych zahraničných investícií predstavoval **1 985 miliárd EUR**.

EÚ a Spojené štáty predstavovali spolu približne **polovicu svetového hrubého domáceho produktu, štvrtinu svetového dovozu a štvrtinu svetového vývozu**.

Svetový hrubý domáci produkt
46 %

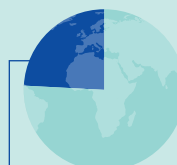
EÚ/Spojené štáty

Celosvetový dovoz
25 %

EÚ/Spojené štáty

Celosvetový vývoz
24 %

EÚ/Spojené štáty

O čom EÚ rokovala

Počas rokovaní o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve EÚ pokračovala vo svojom úsilí dosiahnuť svoje ciele, ktorými sú:

- ▶ **zníženie colných sadzieb** vo všetkých odvetviach;
- ▶ odstránenie **prekážok** obchodu za colnými hranicami;
- ▶ vypracovanie **pravidiel**, na základe ktorých budú dovoz, vývoz a investovanie jednoduchšie a spravodlivejšie.

Lepší prístup na trh Spojených štátov

EÚ počas celého roka naďalej rokovala o lepšom prístupe spoločností z EÚ na trh Spojených štátov prostredníctvom odstránenia cla a iných prekážok obchodu, ako aj umožnenia nových obchodných a investičných príležitostí v nových oblastiach. Vzťahovalo by sa to na všetky spoločnosti EÚ, nech už sú akokoľvek malé alebo veľké a bez ohľadu na to, čo predávajú.

Prostredníctvom Transatlantického obchodného a investičného partnerstva by podniky z EÚ mohli do Spojených štátov viac vyvážať a tiež odtiaľ dovážať viac tovarov alebo služieb, ktoré potrebujú na výrobu svojich finálnych produktov. Hoci služby predstavujú viac než 70 % hospodárstva, podniky EÚ stále narážajú na prekážky, keď chcú predávať služby na trhu Spojených štátov. Spojené štáty absorbujú 13 % poľnohospodárskeho vývozu EÚ, a to najmä výrobkov s vysokou pridanou hodnotou. EÚ by rada na základe partnerstva umožnila ďalšie zvýšenie tohto vývozu. V rámci tohto partnerstva by Európska únia tiež chcela, aby podniky v EÚ mohli predkladať ponuky na **verejné zákazky** USA za rovnakých podmienok ako americké spoločnosti.

Spolupráca v oblasti regulácie – zníženie byrokracie a nákladov pri zachovaní našich noriem

Cieľom Európskej únie je uzatvoriť novú dohodu o obchode, na základe ktorej by regulačné orgány v EÚ a USA spolupracovali užšie ako doteraz. Ak chcú podniky z EÚ vyvážať do Spojených štátov, musia dodržiavať americké pravidlá a spĺňať americké normy. Tieto pravidlá a normy často zaisťujú rovnakú úroveň bezpečnosti alebo kvality, ale líšia sa svojimi technickými detailami, ako je farba káblov a zástrčky a zásuvky, ktoré sa používajú na oboch stranách Atlantiku. V niektorých prípadoch sa pri kontrolách technických požiadaviek zbytočne opakujú kontroly, ktoré už boli vykonané na druhej strane Atlantiku. Tieto faktory môžu byť nákladné najmä pre menšie podniky a spotrebiteľov. Spoluprácou v oblasti regulácie by sa tieto náklady mohli znížiť a zároveň by sa zachovala prísna úroveň ochrany EÚ, pokiaľ ide o ľudí a životné prostredie.

Existuje mnoho oblastí, v ktorých by mohla spolupráca v oblasti regulácie v rámci Transatlantického obchodného a investičného partnerstva priniesť výhody, ako napríklad lepšia spolupráca pri schvaľovaní, monitorovaní a sťahovaní zdravotníckych pomôcok od používateľov vrátane kardiostimulátorov, röntgenových prístrojov a skenerov. EÚ chce, aby regulačné orgány na oboch stranách Atlantiku užšie spolupracovali v snahe zaistiť bezpečnosť a účinnosť liekov dostupných pre spotrebiteľov. V záujme zaistenia bezpečnosti a kvality farmaceutických výrobkov orgány EÚ a USA pravidelne kontrolujú výrobné závody. Vzájomné uznávanie takýchto kontrol by znížilo zaťaženie výrobcov a umožnilo EÚ efektívnejšie využívať zdroje určené na tieto kontroly.

EÚ pokračovala v rokovaní na podporu vývozu potravín. Zároveň by sa však zachovali prísne normy EÚ a rešpektovalo rozhodnutie EÚ v otázkach, ako sú geneticky modifikované organizmy, používanie antimikrobiálnej liečby a hormónov v živočíšnej výrobe.

EÚ tiež pokračovala v rokovaní so Spojenými štátmi o spôsoboch podpory medzinárodnej spolupráce v oblasti regulácie.

Obchodné pravidlá na uľahčenie vývozu, dovozu a investícií

EÚ sa naďalej snažila zavádzať nové obchodné pravidlá, alebo ďalej rozvíjať tie, ktoré sú už zavedené, s cieľom pomôcť všetkým podnikom z EÚ v plnej miere využívať výhody plynúce z Transatlantického obchodného a investičného partnerstva.

V rámci partnerstva sa EÚ usiluje:

- ▶ zabezpečiť, aby menšie podniky mohli toto partnerstvo využiť v plnej miere;
- ▶ podporiť voľnú a spravodlivú hospodársku súťaž vrátane pravidiel, ktoré spoločnostiam zabránia uzatvárať cenové dohody alebo zneužívať ich vplyv na trhu;
- ▶ pomôcť podnikom šetriť čas a peniaze v súvislosti s administratívou na colniciach;
- ▶ umožniť podnikom prístup k udržateľným zdrojom energie a surovín, ktoré potrebujú;
- ▶ chrániť duševné vlastníctvo podnikov z EÚ;
- ▶ zabezpečiť, aby ťažiskom tejto dohody bol udržateľný rozvoj.

EÚ chce, aby podniky investovali s dôverou a s vedomím, že v prípade problémov budú chránené. Verejná konzultácia o mechanizme urovnávania sporov medzi investorom a štátom ukázala, že existuje všeobecný nedostatok dôvery v spravodlivosť a nestrannosť navrhovaného mechanizmu. Na základe rozsiahlych informácií, ktoré boli doručené od Európskeho parlamentu, členských štátov, národných parlamentov a zainteresovaných strán, Komisia v septembri predložila návrh nového [systému investičných súdov](#), ktorý nahradí mechanizmus urovnávania sporov medzi investorom a štátom vo všetkých prebiehajúcich a budúcich investičných rokovaní EÚ vrátane rokovaní o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve. Systém investičných súdov je založený na rovnakých hlavných prvkoch ako vnútroštátne a medzinárodné súdy, zachováva právo vlád na reguláciu a zaisťuje transparentnosť a adresnú zodpovednosť.

Spôsob, akým sa viedli rokovania

Komisia rokovala o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve na základe mandátu jednomyseľne schváleného vládami všetkých členských štátov a podporeného Európskym parlamentom. Rokovania sa začali v júni 2013. Komisia a Spojené štáty v roku 2015 uskutočnili štyri kolá rozhovorov. Konali sa vo februári a v júli v Bruseli, v apríli v New Yorku a v októbri v Miami. Rozhovory budú pokračovať aj v roku 2016. Vyjednávači dosiahli [pokrok](#) v mnohých oblastiach. Hoci cieľom bolo rýchlo dosiahnuť dohodu, EÚ sa vždy jasne zasadzovala za to, že dosiahnuť dobrú dohodu je dôležitejšie, ako iba čo najskôr ukončiť rokovania.

Komisia na svojej webovej stránke uverejnila [pôvodný návrh právneho textu](#), ako aj pozitívne dokumenty, v ktorých sa stanovuje a opisuje prístup EÚ vo všetkých oblastiach rokovaní. Okrem toho Komisia uverejnila stovky dokumentov týkajúcich sa partnerstva, v ktorých sa vysvetľujú ciele a potenciálny obsah dohody. Ako rokovanie napredovalo, v týchto činnostiach sa pokračovalo, čo spoločne prinieslo doposiaľ najtransparentnejšie rokovania o obchodnej dohode EÚ.

Ako je obvyklé pri rokovaní o obchodnej dohode, Komisia využívala týždenné zasadnutia [Výboru pre obchodnú politiku](#) v Rade, aby vlády členských štátov informovala o pokroku v rokovaní. Komisia takisto o prebiehajúcich rokovaní pravidelne informovala Európsky parlament, a najmä jeho Výbor pre medzinárodný obchod. Komisárka pre obchod Cecilia Malmström a vyjednávači EÚ pravidelne vystupovali v Parlamente a jeho výboroch. Členské štáty a poslanci Európskeho parlamentu mali prístup k dokumentom, o ktorých sa rokovalo, v súlade s postupmi, na ktorých sa s nimi dohodlo.

Komisárka Cecilia Malmström predstavuje najnovší vývoj rokovaní o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve v Európskom parlamente, Štrasburg 7. júla 2015.

Na základe toho bol zabezpečený demokratický dohľad počas rokovaní. Zaistilo sa ním, aby vlády 28 členských štátov a zároveň priamo volení poslanci Európskeho parlamentu boli v plnej miere informovaní o stave rokovaní, ako aj o rokovacích pozíciách EÚ. Parlament pozorne sledoval rokovania, pričom 14 z jeho výborov vypracúvalo správy o rokovaniach. V júli Parlament prijal [uznesenie](#), v ktorom potvrdil svoju podporu rokovaní spolu so súborom odporúčaní Komisii.

Rokovania o transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve vyvolali značný záujem verejnosti a médií. Komisia uvítala diskusiu o navrhovanej dohode. Bola osobitne aktívna pri [uverejňovaní rozhovorov](#) a vysvetľovaní cieľov, ktoré v rámci nich sleduje EÚ. [Zaoberala sa aj obavami](#) týkajúcimi sa údajných negatívnych vplyvov partnerstva. Komisia vyvinula značné úsilie, aby zabezpečila, že akákoľvek zainteresovaná strana mohla priamo komunikovať s vyjednávačmi. Napríklad v rámci dostupných zdrojov zabezpečila, aby jej tím vyjednávačov a ďalší zamestnanci boli k dispozícii v prípade pozvaní na verejné stretnutia a diskusie v celej EÚ organizované poslancami, národnými, regionálnymi a miestnymi orgánmi a záujmovými skupinami.

Komisárka Cecilia Malmström diskutuje o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve počas dialógu s občanmi vo Varšave, Poľsko, 18. septembra 2015.

Počas každého kola rokovaní vyjednávači EÚ a USA zvolali [spoločné zasadnutia](#) so stovkami zainteresovaných strán. Na týchto stretnutiach mali účastníci možnosť zapojiť sa do výmeny názorov s vyjednávačmi a predložiť svoje stanoviská. Ako súčasť dlhodobého štruktúrovaného [dialógu s občianskou spoločnosťou](#), po kolách rozhovorov, ktoré sa konali v Spojených štátoch v apríli a októbri, sa Komisia stretla v máji a v decembri v Bruseli s viac ako 100 zástupcami širokého spektra organizácií. V máji Komisia tiež zorganizovala zasadnutie v rámci dialógu s občianskou spoločnosťou o [Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve a zdraví](#), na ktorom sa zúčastnilo 133 zástupcov širokého spektra organizácií. V priebehu rokovaní sa Komisia opierała o [poradnú skupinu](#) zloženú zo 16 členov, ktorú osobitne zriadila na účely poskytovania dodatočnej expertízy pre vyjednávačov EÚ. Skupinu tvoria muži aj ženy zastupujúci rôzne oblasti od životného prostredia, zdravia, záujmov spotrebiteľov a pracovníkov až po rôzne sektory podnikania.

Po dohode na konečnom znení textu ho musí schváliť Parlament a Rada, až potom nadobudne účinnosť.

Svetový obchod vo všeobecnosti

EÚ je **najväčším vývozcom** a dovozcom tovaru a služieb na svete. Malé a stredné podniky zohrávajú dôležitú úlohu, pričom 600 000 z nich predstavuje tretinu celkového **vývozu EÚ**. Vývoz EÚ zabezpečuje pracovné miesta pre **31 miliónov** obyvateľov EÚ, 6 miliónov z nich v malých a stredných podnikoch. Celkovo jedno zo siedmich pracovných miest v EÚ závisí od vývozu.

Cieľom obchodnej politiky EÚ je zaistiť otvorený medzinárodný obchodný systém založený na pravidlách a otvoriť nové trhy pre vývoz. Otvorený obchodný systém zároveň pomáha zabezpečiť prístup podnikov EÚ k surovinám, súčiastkam a službám, ktoré potrebujú. Toto má zásadný význam v dnešnom svete globálnych hodnotových reťazcov, v ktorých je súčasťou väčšiny hotových výrobkov hodnota pridaná vo viacerých krajinách.

Na jeseň Komisia uverejnila novú obchodnú a investičnú stratégiu. EÚ sa naďalej aktívne angažuje v mnohých prebiehajúcich mnohostranných alebo viacstranných obchodných iniciatívach. Rovnako je stále odhodlaná napredovať v rokovaní v rámci Svetovej obchodnej organizácie aj na ministerskej konferencii v Nairobi v decembri. EÚ v roku 2015 uzatvorila **obchodnú dohodu v hodnote 1 bilión EUR** s Čínou, Spojenými štátmi americkými a prevažnou väčšinou členov Svetovej obchodnej organizácie s cieľom odstrániť clo v prípade 201 technicky vyspelých výrobkov. EÚ bola naďalej vedúcim účastníkom prebiehajúcich viacstranných obchodných rokovaní o dohode o obchode so službami medzi 23 členmi Svetovej obchodnej organizácie. V júli začala EÚ spolu s ďalšími 13 členmi Svetovej obchodnej organizácie rokovania s cieľom odstrániť prekážky obchodu a investícií v oblasti **ekologického tovaru, služieb a technológií**.

Na bilaterálnej úrovni v auguste EÚ dosiahla politickú dohodu o dohode o voľnom obchode s **Vietnamom**. Pokračovali rokovania o dohode o voľnom obchode s **Japonskom** a o **investičnej dohode s Čínou**. V máji sa EÚ a Mexiko dohodli na príprave začatia rokovaní s cieľom zlepšiť ich dohodu o voľnom obchode z roku 2000. V decembri EÚ začala rokovania o dohode o voľnom obchode s Filipínami. EÚ, Rusko a Ukrajina sa aj naďalej usilovali vyriešiť obavy Ruska týkajúce sa vykonávania **dohody o pridružení medzi EÚ a Ukrajinou/prehĺbenej a komplexnej dohody o voľnom obchode**. Identifikovali viaceré potenciálne praktické riešenia a dohodli sa na pokračovaní rokovaní.

„Mojím cieľom je využiť právomoci Komisie v rámci našich kompetencií na presadzovanie našich spoločných hodnôt a základných práv a zároveň náležite zohľadniť rôznorodosť ústavných a kultúrnych tradícií 28 členských štátov.“

Jean-Claude Juncker, politické usmernenia, 15. júla 2014

Priestor spravodlivosti a základných práv založený na vzájomnej dôvere

58

Európska únia v priebehu roku 2015 naďalej rozvíjala politiky v oblasti spravodlivosti, základných práv a občianstva. Tie sú založené na základných hodnotách EÚ, ktorými sú demokracia, sloboda, tolerancia a právny štát. Občania EÚ musia mať plnú dôveru v to, že bez ohľadu na to, kde sa v Európskej únii nachádzajú, ich sloboda a bezpečnosť sú dobre chránené.

V apríli Komisia predložila [Európsky program v oblasti bezpečnosti](#). Program sa zameriava na oblasti, v ktorých EÚ môže priniesť zásadnú zmenu, ako napríklad lepšia výmena informácií a posilnenie policajnej a justičnej spolupráce.

V nadväznosti na teroristické útoky v Paríži v januári a novembri sa členské štáty rozhodli [spolupracovať s cieľom poraziť terorizmus](#). Podnikli kroky na boj proti radikalizácii, zastavenie financovania terorizmu a zlepšenie spolupráce medzi Europolom, ktorý je agentúrou EÚ na presadzovanie práva, a Eurojustom, ktorý je jej agentúrou pre justičnú spoluprácu.

V oblasti spravodlivosti Komisia splnila svoj záväzok dokončiť [reformu ochrany údajov v EÚ](#), ktorou sa zabezpečí lepšia ochrana osobných údajov občanov (pozri kapitolu 2). Komisia takisto dosiahla pokrok pri zriaďovaní [Európskej prokuratúry](#), ktorá bude vyšetrovať a stíhať podvody

spáchané v EÚ, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie.

Komisia ukončila rokovania o [zastrešujúcej dohode medzi EÚ a USA o ochrane údajov](#). Dohodou sa budú chrániť osobné údaje prenášané medzi EÚ a USA na účely prevencie, odhaľovania, vyšetrovania a stíhania trestných činov vrátane terorizmu. Občanom EÚ dohoda zároveň umožní využívať možnosť domáhať sa súdnej nápravy v Spojených štátoch podľa právnych predpisov USA.

Európsky program v oblasti bezpečnosti

Od decembra 2014 je policajná a justičná spolupráca v trestných veciach [súčasťou bežného právneho poriadku EÚ](#). V apríli 2015 Komisia navrhla [Európsky program v oblasti bezpečnosti](#) na obdobie rokov 2015 – 2020. Program bude podporovať spoluprácu členských štátov v boji proti bezpečnostným hrozbám a zintenzívni spoločné úsilie v boji proti terorizmu, organizovanému zločinu a počítačovej kriminalite. V programe sa stanovujú opatrenia na zabezpečenie bezpečnosti a účinnejšie riešenie naliehavých hrozieb.

Jednou z kľúčových priorít tohto programu je zriadiť stredisko excelentnosti, ktoré má slúžiť na zhromažďovanie a šírenie odborných znalostí v oblasti boja proti radikalizácii. Bude sa pritom vychádzať z práce, ktorú vykonáva sieť EÚ na zvyšovanie povedomia o radikalizácii. Stredisko sa zameria na posilnenie výmeny skúseností medzi odborníkmi z praxe zapojenými do predchádzania radikalizácii a násilnému extrémizmu na miestnej úrovni.

V programe sa okrem toho stanovuje aktualizácia rámcového rozhodnutia o terorizme v roku 2016 s cieľom účinnejšie bojovať proti fenoménu zahraničných bojovníkov a zintenzívniť súvisiacu spoluprácu s nečlenskými krajinami EÚ.

V súlade s európskym programom v oblasti bezpečnosti a v reakcii na útoky v Paríži v novembri prijala Komisia v decembri návrh smernice o boji proti terorizmu.

Základným prvkom Európskeho programu v oblasti bezpečnosti je predchádzanie legalizácii príjmov z trestnej činnosti a ukončenie financovania teroristických organizácií. Komisia navrhla rozšíriť spoluprácu medzi orgánmi v EÚ s cieľom zamedziť zločincovi prístup k zdrojom financovania. Balík opatrení proti praniu špinavých peňazí prijatý v máji sa zameriava na zvýšenie účinnosti a transparentnosti s cieľom odstrániť nedostatky a zabrániť zločincovi a teroristom v tom, aby zneužívali finančný systém.

Prioritou európskeho programu v oblasti bezpečnosti je aj boj proti teroristickej propagande na internete. Komisia zintenzívnila dialóg s odvetvím informačných technológií v súvislosti s nenávisťnými prejavmi a podnecovaním k násiliu a nenávisti na internete.

Ďalšou prioritou programu je nájsť spôsoby, ako prekonať prekážky vo vyšetrowaní trestných činov spáchaných v online prostredí a posilniť existujúce nástroje na boj proti počítačovej kriminalite.

V neposlednom rade sa v programe navrhuje posilniť kapacity Europolu prostredníctvom vytvorenia Európskeho centra pre boj proti terorizmu. Centrum pomôže agentúre poskytovať silnejšiu podporu vnútroštátnym orgánom presadzovania práva pri riešení problematiky zahraničných teroristických bojovníkov, financovania terorizmu, násilného extrémistického obsahu online a nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami.

Trestné súdnictvo

Zriadenie Európskej prokuratúry

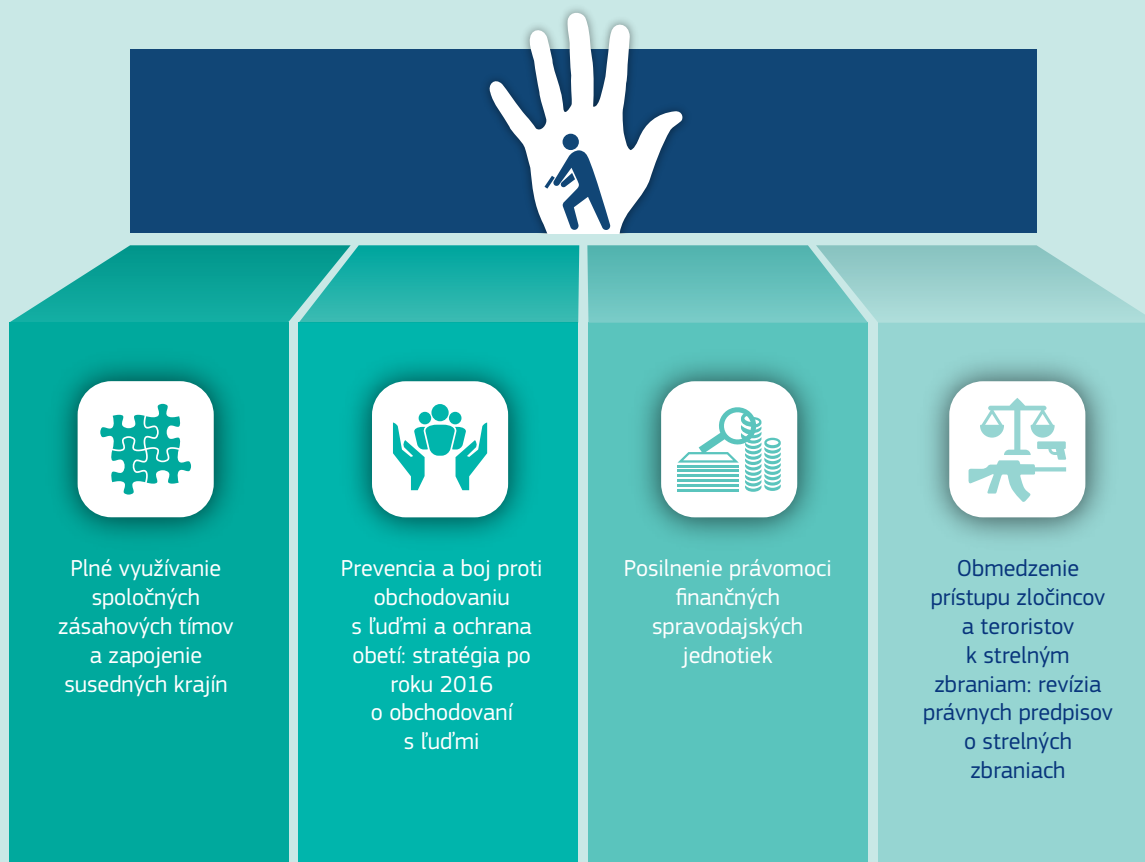
Každý rok dochádza v dôsledku podvodov k stratám viac ako 500 miliónov EUR. Cieľom [Európskej prokuratúry](#) je vyšetrovať a stíhať na súdoch členských štátov trestné činy, ktoré poškodzujú rozpočet EÚ.

Na zasadnutiach Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci v roku 2015 členské štáty prejavili svoju podporu ustanoveniam týkajúcim sa štruktúry Európskej prokuratúry, postupov výberu a vymenovania jej zamestnancov, opatrení upravujúcich vyšetrovanie a jej oblasti pôsobnosti.

Reforma Eurojustu

Komisia súbežne s navrhovaným zriadením Európskej prokuratúry navrhla [reformu Eurojustu](#). Cieľom návrhu je naďalej zlepšovať všeobecné fungovanie agentúry a zabezpečiť, aby sa aj naďalej

BOJ PROTI ORGANIZOVANEJ TRESTNEJ ČINNOSTI

Zdroj: Európska komisia.

zameriavala na podporu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdnymi orgánmi v boji proti závažným trestným činom.

Posilnenie trestnoprávnej reakcie na radikalizáciu

V októbri Komisia usporiadala ministerskú konferenciu na tému Trestnoprávna reakcia na radikalizáciu. Komisia vyčlení finančné prostriedky na vykonanie záverov Rady, v ktorých boli zohľadnené výsledky konferencie a ktoré sa zameriavajú na také opatrenia ako zavádzanie protiradikalizačných programov a vývoj nástrojov na posúdenie rizika.

Komisárka Věra Jourová hovorí na ministerskej konferencii na vysokej úrovni venovanej téme Trestnoprávna reakcia na radikalizáciu, Brusel 19. októbra 2015.

Väčšie záruky pre občanov v trestnom konaní

V roku 2013 Komisia predložila [balík návrhov](#) na ďalšie posilnenie procesných záruk pre občanov v trestnom konaní s cieľom zaručiť právo na spravodlivý proces pre všetkých občanov Európskej únie.

Cieľom týchto návrhov je zaistenie prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom. Poskytujú osobitné záruky pre deti, ktoré čelia trestnému konaniu. Rovnako zaručujú prístup podozrivých a obvinených k predbežnej právnej pomoci, najmä v prípade osôb, na ktoré bol vydaný [európsky zatykač](#).

Parlament, Rada a Komisia začali rokovať o týchto troch návrhoch v roku 2015. v novembri dosiahli dohodu vo veci prezumpcie nevinoty.

Lepšia ochrana práv obetí

Smernica o právach obetí nadobudla účinnosť v novembri. Stanovuje sa v nej právo na informácie, podporu, ochranu a účasť na trestnom konaní a zabezpečuje ňou, aby sa s obeťami zaobchádzalo s rešpektom a nediskriminačným spôsobom. Nové pravidlá pomôžu zmeniť postoje voči obetiam a postavia obeť do centra trestného konania.

Základné práva a súdne systémy

Ochrana údajov v EÚ

V roku 2015 Parlament a Rada zintenzívnili svoju prácu na reforme právnych predpisov týkajúcich sa ochrany osobných údajov. Diskusie sa týkali uplatňovania všeobecného nariadenia o ochrane údajov a smernice o ochrane údajov v rámci práce polície a orgánov trestného súdnictva. V decembri [sa dosiahla dohoda](#) o celom reformnom balíku.

Koen Lenaerts sa ujal 8. októbra 2015 funkcie predsedu Súdneho dvora.

V septembri Komisia ukončila rokovania o tzv. [zastrešujúcej dohode](#) so Spojenými štátmi americkými o ochrane osobných údajov pri ich prenose na účely presadzovania práva vrátane boja proti terorizmu. Aby sa zastrešujúca dohoda stala uplatniteľnou, Spojené štáty budú musieť najprv prijať zákon o súdnej náprave a EÚ bude môcť následne dohodu podpísať.

V nadväznosti na [rozsudok Súdneho dvora, ktorým sa rozhodnutie Komisie, ktoré konštatuje, že Spojené štáty zaisťujú preneseným osobným údajom primeranú úroveň ochrany, vyhlasuje za neplatné](#), pokračovali rokovania o novom rámci ochrany údajov v prípade prenosov osobných údajov medzi podnikmi, ktorý by mal nahradiť rozhodnutie o dostatočnej ochrane podľa zásad bezpečného prístavu z roku 2000. Bezpečný prístav predstavuje osobitný rámec zavedený s cieľom zjednodušiť prenos osobných údajov medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi. Súdny dvor v októbri rozhodol, že rámec bezpečného prístavu porušuje základné právo na súkromie a zrušil rozhodnutie Komisie.

V nadväznosti na tento rozsudok Komisia bezodkladne vydala usmernenie o možnostiach transatlantického prenosu údajov a zaviazala sa pokračovať v práci na novom a bezpečnom rámci pre prenos osobných údajov cez Atlantik.

Mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pre Bulharsko a Rumunsko

V januári Komisia 2015 podala správu o pokroku Rumunska a Bulharska v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii a v prípade Bulharska aj v oblasti organizovanej trestnej činnosti.

V správach z januára sa dospelo k záveru, že hoci sa v roku 2014 dosiahol pokrok, problémy pretrvávajú aj naďalej. Správy boli taktiež prediskutované v Parlamente a v Rade s tým záverom, že mechanizmus sa bude uplatňovať, pokiaľ sa nedosiahnu očakávané výsledky.

Spravodlivosť pre rast

Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície

Predpokladom prostredia podporujúceho podnikanie je zvyšovanie kvality, nezávislosti a efektívnosti súdnictva členských štátov. Kľúčovou súčasťou [štrukturálnych reforiem stanovených v rámci európskeho semestra](#) je preto zvýšenie efektívnosti vnútroštátnych súdnych systémov. Z [porovnávacieho prehľadu súdnictva EÚ za rok 2015](#) a [hodnotení týkajúcich sa jednotlivých krajín](#), vyplýva, že **niektoré členské štáty** majú v tejto oblasti stále osobitné problémy.

Platobná neschopnosť

Čoraz viac spoločností a jednotlivcov zakladá podniky v iných členských štátoch. Ak sa dostanú do platobnej neschopnosti, môže to mať vplyv na riadne fungovanie vnútorného trhu.

EÚ v máji prijala revidovaný akt o cezhraničných konkurzných konaniach. Objasňuje pravidlá týkajúce sa konkurzných konaní v prípade skupín spoločností a predkonkurzných konaní.

Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu

V decembri sa v prvom čítaní prijal návrh revízie [európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu](#). Táto revízia umožní spotrebiteľom a podnikom v EÚ, a to najmä malým a stredným podnikom, vymáhať cezhranične pohľadávky do výšky 5 000 EUR. Intenzívnejšie využívanie elektronických prostriedkov komunikácie tieto konania zjednoduší, zrýchli a zlacní. Zmena nadobudne platnosť v polovici roka 2017.

Práva akcionárov

Parlament, Rada a Komisia v súčasnosti prerokúvajú [revíziu smernice o právach akcionárov](#). Smernica rieši nedostatky v správe a riadení, ktoré sa týkajú kótovaných spoločností a ich rád, akcionárov, sprostredkovateľov a zastupujúcich poradcov. Štandardizuje zriaďovanie spoločností s jediným akcionárom a uľahčuje malým a stredným podnikom pôsobiť v celej EÚ.

Spoločnosti s jediným spoločníkom

Cieľom [návrhu aktu o spoločnostiach s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom](#) je štandardizovať zriaďovanie spoločností s jediným spoločníkom. O návrhu Komisie sa v súčasnosti rokuje v Parlamente a Rade.

Prepojenie obchodných registrov

V júni sa prijal rámec na vykonávanie technických špecifikácií a postupov pre systém [prepojenia obchodných registrov](#). Prepojenie sa vykoná do júna 2017 a prostredníctvom [Európskeho portálu elektronickej justície](#) sa zabezpečí prístup k informáciám o spoločnostiach registrovaných v celej EÚ. Vďaka tomu budú môcť podniky a občania ľahšie získavať takéto informácie.

Voľný pohyb osôb

Voľný pohyb osôb je jedným zo základných práv, ktoré sú zaručené pre občanov EÚ a ich rodinných príslušníkov. Každý občan EÚ má právo cestovať, pracovať a žiť v ktoromkoľvek členskom štáte bez osobitných formalít.

V roku 2014 [žilo viac ako 14 miliónov občanov EÚ v inom než vlastnom členskom štáte](#). Hoci ľudia často potrebujú dokázať svoj občiansky stav, uznávanie úradných dokumentov v inom členskom štáte je aj naďalej zložité.

V októbri sa Parlament a Rada dohodli na zjednodušení obehu úradne osvedčených listín medzi členskými štátmi. Formálne prijatie nariadenia sa plánuje na prvý polrok 2016.

Ochrana základných práv a práv spotrebiteľov

Dodržiavanie a presadzovanie základných práv

V máji Komisia prijala [výročnú správu o Charte základných práv za rok 2014](#). Ku správe o charte bol priložený dokument, ktorý názorne ukazuje, ako sa Charta základných práv EÚ uplatňovala v roku 2014 na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni.

V októbri Komisia zorganizovala svoje [prvé výročné kolokvium o základných právach](#) na tému Tolerancia a rešpekt: predchádzanie antisemitskej a protimoslimskej nenávisti v Európe a boj proti nej. V záveroch kolokvia sa stanovili opatrenia, ako napr. prevencia antisemitskej a protimoslimskej nenávisti v oblasti vzdelávania a boj proti nej, ako aj boj proti trestným činom z nenávisti a verbálnym nenávisťným prejavom. V decembri Komisia vymenovala dvoch koordinátorov – jedného pre boj proti antisemitizmu a jedného pre boj proti protimoslimskej nenávisti.

Presadzovanie práv spotrebiteľov

Vďaka spoločnej akcii niektorých vnútroštátnych orgánov presadzovania práva, ktorú v júli podporila Komisia, sa päť významných požičovní automobilov zaviazalo zmeniť spôsob, akým pristupujú k spotrebiteľom. Vytvorila ľahšie pochopiteľné poistné politiky, podporia cenovú transparentnosť a zasadia sa za spravodlivejší proces vybavovania škôd.

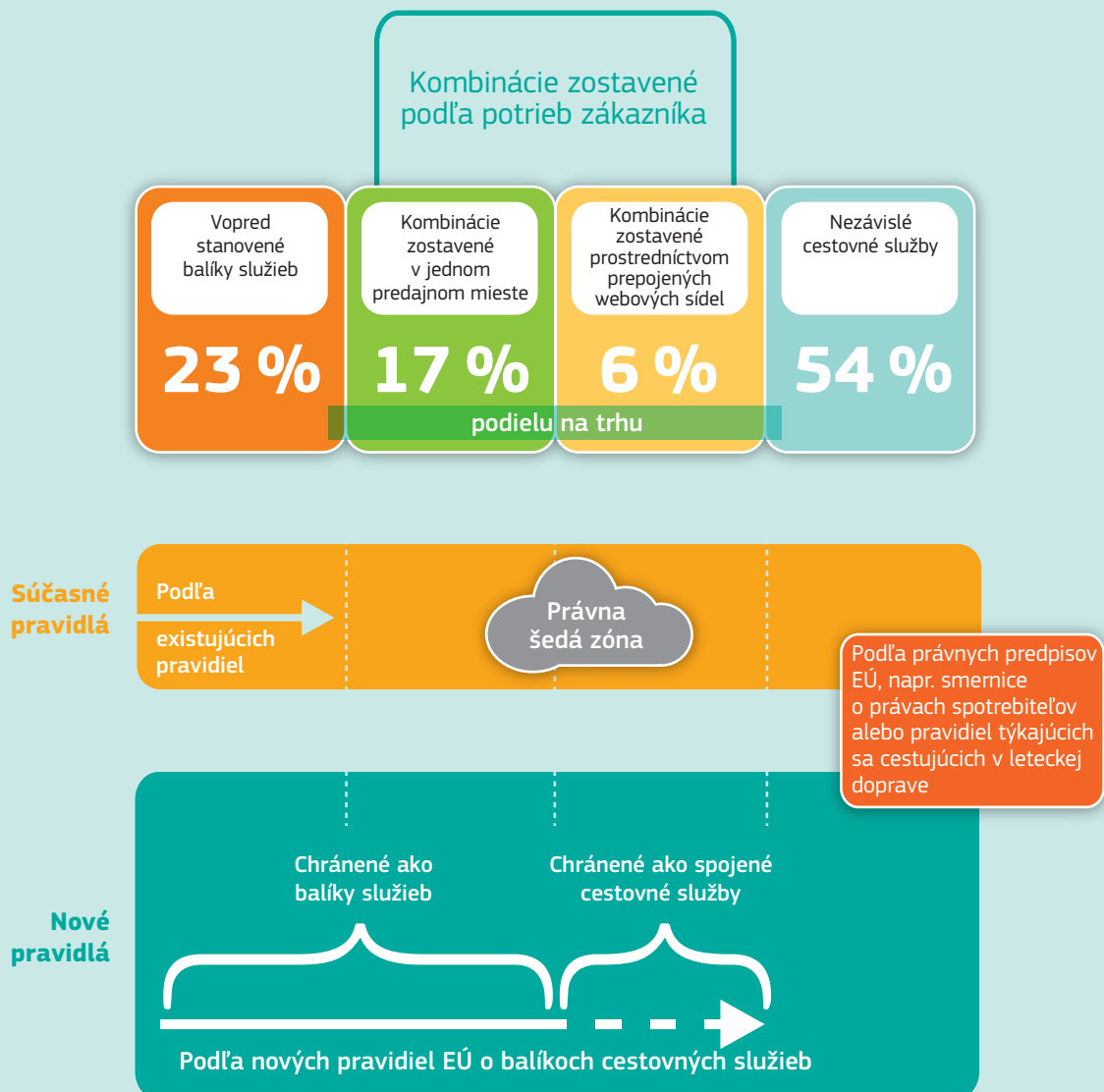
Riešenie sporov online je čoraz rýchlejšie a lacnejšie

V priebehu roka Komisia navrhla a testovala [celoeurópsku platformu pre riešenie sporov online](#). Táto platforma bude od začiatku roku 2016 pomáhať spotrebiteľom a predajcom v EÚ riešiť svoje zmluvné spory týkajúce sa tovarov a služieb zakúpených online oveľa rýchlejšie a lacnejšie ako na súde.

Väčšia ochrana pri cestovaní

[Smernica o balíku cestovných služieb](#) bola prijatá v roku 2015 a nadobudne účinnosť v roku 2018. Nové pravidlá sa budú uplatňovať nad rámec tradičných balíkov dovolenkových služieb s cieľom chrániť aj 120 miliónov spotrebiteľov, ktorí si na webových lokalitách objednávajú iné formy kombinovaného cestovania, napríklad si sami vyberú kombináciu letenky a ubytovania v hoteli alebo prenájmu auta.

NOVÁ SMERNICA O BALÍKU CESTOVNÝCH SLUŽIEB

Zdroj: Európska komisia.

Práva cestujúcich

V marci Komisia uverejnila [správu](#), z ktorej vyplynulo, že len päť členských štátov uplatňuje nariadenie o právach a povinnostiach cestujúcich v železničnej preprave v plnom rozsahu. Komisia prijala v júli [usmernenia](#) na objasnenie pravidiel týkajúcich sa práv cestujúcich v železničnej doprave. Vyzvala aj na prísnejšie [presadzovanie práv cestujúcich v leteckej doprave](#).

Konzulárna ochrana

V apríli Rada prijala smernicu o [konzulárnej ochrane](#). V smernici sa objasňuje, kedy a ako majú občania EÚ, ktorí sa ocitli v núdzovej situácii v krajine mimo EÚ, právo požiadať o pomoc veľvyslanectvá alebo konzuláty iných členských štátov. V roku 2015 občania využívali konzulárnu ochranu od iného než vlastného členského štátu, a to aj počas krízových situácií, napríklad v Nepále a Jemene. Pomoc sa občanom EÚ poskytla aj v prípade straty alebo krádeže dokumentov.

Rodová rovnosť

V roku 2015 sa pokročilo pri príprave navrhovanej smernice, ktorou sa má zlepšiť [rodová vyváženosť v riadiacich orgánoch spoločností](#). Prijatím smernice sa pomôže prelomiť sklenený strop tým, že sa zabezpečia spravodlivé a transparentné výberové konania s cieľom zvýšiť podiel nedostatočne zastúpeného pohlavia v riadiacich orgánoch.

Z výročnej správy o rovnosti žien a mužov za rok 2014 vyplýva, že rodové rozdiely pretrvávajú aj napriek dosiahnutému pokroku.

Začiatkom roka 2015 Komisia vydala politické usmernenia a vyzvala členské štáty a inštitúcie EÚ, aby prijali opatrenia s cieľom znížiť 39 % rozdiel v dôchodkoch.

„Nedávne hrozné udalosti v Stredomorí nám ukázali, že Európa potrebuje lepšie riadiť migráciu vo všetkých aspektoch. To je najdôležitejší humanitárny imperatív. Som presvedčený, že musíme úzko spolupracovať v duchu solidarity.“

Jean-Claude Juncker, politické usmernenia, 15. júla 2014

Smerom k novej politike v oblasti migrácie

66

V roku 2015 svetom otriasla kritická situácia tisícov utečencov, ktorí riskovali svoje životy, aby sa dostali do EÚ. Počas celého roka bola Európa svedkom jednej z najväčších masových migrácií ľudí od druhej svetovej vojny. EÚ zintenzívnila úsilie, aby zachránila životy, bojovala proti obchodovaniu s ľuďmi a spolupracovala s krajinami pôvodu a tranzitu. Zároveň spustila iniciatívy na riešenie základných príčin, ktoré nútia ľudí k úteku a migrácii. Tieto zahŕňajú chudobu, vojny, prenasledovanie, porušovanie ľudských práv a prírodné katastrofy.

V máji Komisia predložila európsku migračnú agendu, v ktorej sa stanovuje komplexný prístup k riadeniu

migrácie. Cieľom agendy je obmedziť faktory, ktoré motivujú k neregulárnej migrácii, zachraňovať životy a chrániť vonkajšie hranice EÚ. Tvorí základ pre rozvoj silnej spoločnej azylovej politiky a novej politiky v oblasti legálnej migrácie.

V septembri Komisia uvoľnila dodatočné prostriedky vo výške 1,8 miliardy EUR na riešenie migrácie a utečeneckej krízy. Celkový rozpočet EÚ na riešenie krízy na obdobie rokov 2015 – 2016 sa tak zvýšil na 9,3 miliardy EUR. Členské štáty sa dohodli na premiestnení 160 000 osôb, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu, z najviac postihnutých členských štátov do iných. Dohodli sa aj na presídlení

22 000 utečencov z táborov mimo EÚ. Európska únia prispela k záchrane viac ako 252 000 životov tým, že strojnásobila finančné prostriedky na posilnenie námorných hliadkových kapacít na migračných trasách cez centrálnu a východnú Stredozem. Takisto zdvojnásobila svoje úsilie v boji proti prevádzkačom a v snahe o rozloženie skupín obchodníkov s ľuďmi. EÚ vyčlenila približne 4 miliardy EUR na pomoc sýrskym utečencom v Sýrii, ako aj v susedných krajinách. V októbri zvolal predseda Komisie Juncker zasadnutie vedúcich predstaviteľov, na ktorom sa diskutovalo o prúde utečencov pozdĺž západobalkánskej trasy.

Európska migračná agenda

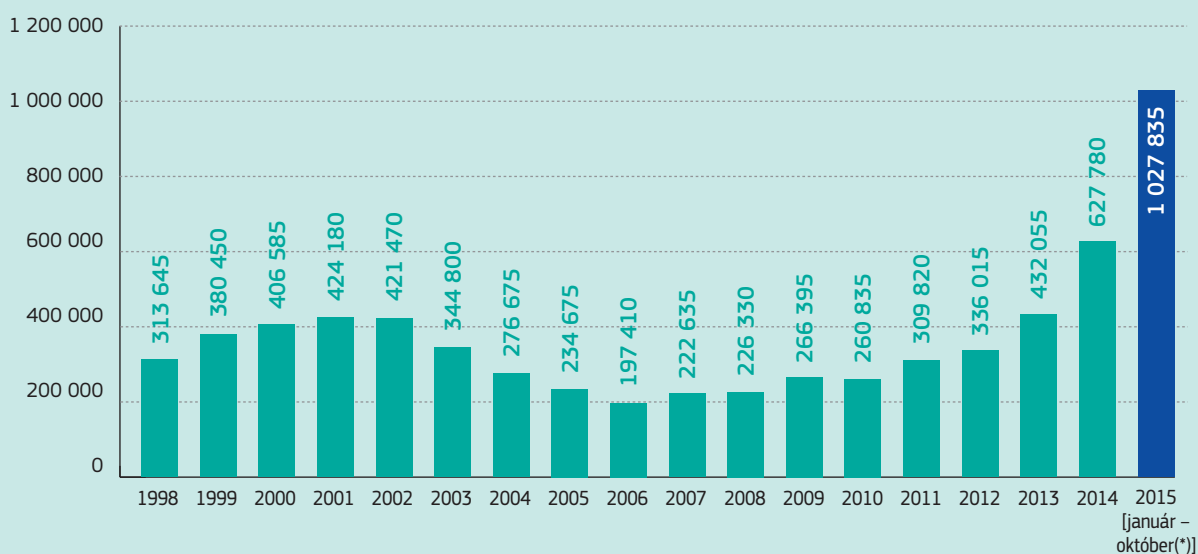
V máji Komisia predložila novú [európsku migračnú agendu](#), v ktorej sa uvádzajú okamžité opatrenia potrebné na riešenie krízovej situácie v Stredozemí, ako aj dlhodobý a komplexný prístup k riadeniu migrácie. Agenda sa opiera o [desaťbodový akčný plán o migrácii](#) prijatý v apríli. Do konca mája sa v rámci agendy prijali prvé návrhy.

Komisia navrhuje podľa článku 78 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie použiť [mechanizmus reakcie na núdzové situácie](#) na vytvorenie mechanizmu núdzového premiestňovania, ktorý by mal pomôcť Taliansku a Grécku. V článku 78 ods. 3 sa ako súčasť spoločnej azylovej politiky stanovuje osobitný právny základ na riešenie núdzových situácií. V súlade s ním môže Rada na návrh Európskej komisie a po porade s Európskym parlamentom prijať dočasné opatrenia v prospech členského štátu alebo členských štátov, ktoré sa ocitli v núdzovej situácii v dôsledku náhleho prílevu štátnych príslušníkov tretích krajín do jedného alebo viacerých členských štátov. Dočasné opatrenia uvedené v článku 78 ods. 3 majú výnimočný charakter. Môžu sa uplatniť len vtedy, ak sa dosiahne určitá hranica naliehavosti a závažnosti. V rámci navrhovaného mechanizmu by sa ľudia, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu, premiestnili do iných členských štátov.

Komisia prijala aj [odporúčanie](#), v ktorom vyzýva členské štáty, aby presídlili 20 000 ľudí z krajín mimo EÚ, ktorí podľa zistení Agentúry OSN pre utečencov jednoznačne potrebujú medzinárodnú ochranu. Členské štáty sa v júli dohodli na presídlení a zaviazali sa v priebehu rokov 2015 – 2017 presídlieť vyše 22 500 ľudí, ktorí jednoznačne potrebujú medzinárodnú ochranu.

Komisia navrhla [akčný plán EÚ proti prevádzaniu migrantov na roky 2015 – 2020](#). V tomto pláne sa stanovujú opatrenia zamerané na prevenciu a boj proti prevádzaniu migrantov po celej migračnej trase, ako aj vytvorenie zoznamu podozrivých plavidiel a posilnenie spolupráce a výmeny informácií s finančnými inštitúciami. Predpokladá sa v ňom aj spolupráca s poskytovateľmi internetových služieb a so sociálnymi médiami, aby sa zabezpečilo, že online obsah, ktorý prevádzkači používajú na propagáciu svojich činností sa čo najrýchlejšie zistí a odstráni.

POČET ŽIADOSTÍ O AZYL V EÚ

Poznámka: Metódy, ktoré používali členské štáty pred rokom 2008 a po nadobudnutí účinnosti nariadenia (ES) č. 862/2007 v januári 2008, sa môžu líšiť.
(*) Predbežné údaje.

Zdroj: Eurostat.

V záujme účinného fungovania spoločného európskeho azylového systému musia byť migrantom pri príchode na vonkajšie hranice EÚ systematicky odoberané daktyloskopické odtlačky. Komisia na tento účel uverejnila [usmernenia](#) pre členské štáty, v ktorých sa stanovujú najlepšie postupy pre odber daktyloskopických odtlačkov. Okrem toho pracujú na mieste podporné tímy pre riadenie migrácie z Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO), z hraničnej agentúry EÚ (Frontex) a Európskeho orgánu presadzovania práva (Europol), aby vo vstupných centrách tzv. hotspotoch identifikovali a registrovali prichádzajúcich migrantov a aby im odobrali daktyloskopické odtlačky. Pritom zabezpečujú, aby sa operácie vykonávali pri plnom dodržiavaní základných práv a noriem medzinárodného práva utečencov. Do konca roka 2015 bola identifikovaná potreba zriadiť šesť vstupných centier v Taliansku a päť v Grécku, z ktorých do prevádzky boli uvedené dve v Taliansku (Lampedusa a Trapani) a jedno v Grécku (Lesbos/Moria).

Fungovanie vstupných centier je súčasťou vyváženého riadenia migračných tokov. Je úzko spojené s procesom premiestnenia (rozdelenie žiadateľov o azyl do iných členských štátov), ako aj s procesom návratu migrantov bez nároku na medzinárodnú ochranu (cesta späť do krajiny pôvodu).

Jedným z okamžitých opatrení zahrnutých do migračnej agendy bolo strojnásobenie finančných prostriedkov na posilnenie kapacít a zdrojov agentúry Frontex v rámci operácie Triton a spoločnej operácie Poseidon v rokoch 2015 a 2016. Koncom decembra sa spoločná operácia Poseidon zmenila na operáciu rýchleho pohraničného zásahu. V roku 2015 bolo agentúre Frontex pridelených ďalších 27,4 milióna EUR a v roku 2016 Komisia poskytne ďalších 129,9 milióna EUR.

Nové operačné plány na posilnenie spoločných operácií sledovali dvojaký cieľ: pomáhať členským štátom pri pátracích a záchranných operáciách na mori a zároveň zabezpečovať účinnú kontrolu vonkajších hraníc EÚ. Operačný priestor operácie Triton sa rozšíril a viaceré kapacity sa posilnili, čo sa prejavilo v rapidnom náraste počtu migrantov zachránených na mori. V roku 2015 bolo v rámci operácie Triton a spoločnej operácie Poseidon zachránených viac ako 252 000 migrantov.

Okrem toho začal v marci svoju činnosť nový spoločný operačný tím Mare pôsobiaci na základe spravodajských informácií. Spoločné operačné tímy Mare bojujú proti neregulárnej migrácii v Stredozemí tým, že zasahujú proti organizovaným zločineckým skupinám, ktoré umožňujú migrantom dostať sa do EÚ loďou.

EURÓPSKA MIGRAČNÁ AGENDA

Zdroj: Európska komisia.

V koordinácii s hraničnou agentúrou EÚ Frontex sa počas celého roku 2015 realizovala spoločná operácia Triton.

Vzhľadom na vážnosť situácie Komisia v septembri vypracovala podrobný súbor prioritných opatrení na vykonávanie európskej migračnej agendy, ktoré sa mali prijať v priebehu nasledujúcich šiestich mesiacov. O tri týždne neskôr predložila [správu](#) o pokroku dosiahnutom pri vykonávaní týchto prioritných opatrení.

Ďalšie návrhy Komisie po zostrení utečeneckej krízy

Európska rada prijala v septembri [druhý súbor návrhov](#). Tento balík zahŕňal dodatočnú aktiváciu mechanizmu reakcie na núdzové situácie v prospech Grécka, Talianska a Maďarska. Navrhlo sa premiestnenie ďalších 120 000 žiadateľov o azyl, ktorí jednoznačne potrebujú ochranu, z Grécka, Talianska a Maďarska na základe záväzného rozdeľovacieho kľúča. V roku 2015 Európska rada odsúhlasila premiestnenie v nadchádzajúcich dvoch rokoch celkovo 160 000 ľudí, ktorí jednoznačne potrebujú medzinárodnú ochranu. Komisia a agentúry EÚ spolu s členskými štátmi zabezpečia na mieste potrebnú koordináciu na zavedenie mechanizmu. Z rozpočtu EÚ sa na podporu tohto mechanizmu vyčlenia finančné prostriedky vo výške 780 miliónov EUR.

Komisár Dimitris Avramopoulos sa rozpráva s utečencami v Lampeduse, Taliansko, 9. októbra 2015.

Komisia takisto navrhla, aby sa vytvoril štrukturálny [krízový mechanizmus premiestnenia](#). Ide o dočasný mechanizmus solidarity, ktorý by Komisia mohla uplatniť v nevyhnutných prípadoch na pomoc každému členskému štátu, ktorého azylový systém je pod mimoriadnym tlakom v dôsledku rozsiahleho a neúmerného prívodu štátnych príslušníkov tretích krajín.

Komisia ďalej predložila návrh nariadenia, ktorým sa má zriadiť [spoločný zoznam EÚ týkajúci sa bezpečných krajín pôvodu](#). Tento zoznam umožní rýchlejšie spracovanie individuálnych žiadostí o azyl od uchádzačov z krajín, ktoré sa považujú za bezpečné, a rýchlejšie návraty v prípadoch, keď sa na základe individuálneho posúdenia potvrdí, že dotknutá osoba nemá právo na azyl. Na základe kodanských kritérií Komisia navrhla, aby sa do zoznamu EÚ týkajúceho sa bezpečných krajín pôvodu zahrnuli Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko, Kosovo (týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1244/1999 a stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu

Hlavy štátov alebo predsedovia vlád EÚ diskutujú o utečeneckej kríze na zasadnutí Európskej rady, Brusel 15. októbra 2015.

nezávislosti Kosova), Srbsko a Turecko. Na základe dôkladného posúdenia Komisiou sa v budúcnosti môžu do zoznamu doplniť, respektíve z neho vymazať ďalšie krajiny.

S cieľom zvýšiť v krátkodobom a strednodobom horizonte mieru návratu neregulárnych migrantov do ich krajín pôvodu Komisia navrhla [akčný plán EÚ v oblasti návratu](#), ktorý sa usiluje o plné uplatňovanie smernice EÚ o návrate. Komisia, členské štáty a príslušné agentúry EÚ budú tieto návrhy uplatňovať. Spolu s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť Komisia takisto zvýši úsilie, aby zabezpečila, že krajiny pôvodu si budú plniť svoje záväzky týkajúce sa readmisie vlastných štátnych príslušníkov podľa existujúcich readmisných dohôd. Akčný plán bol v októbri schválený Radou.

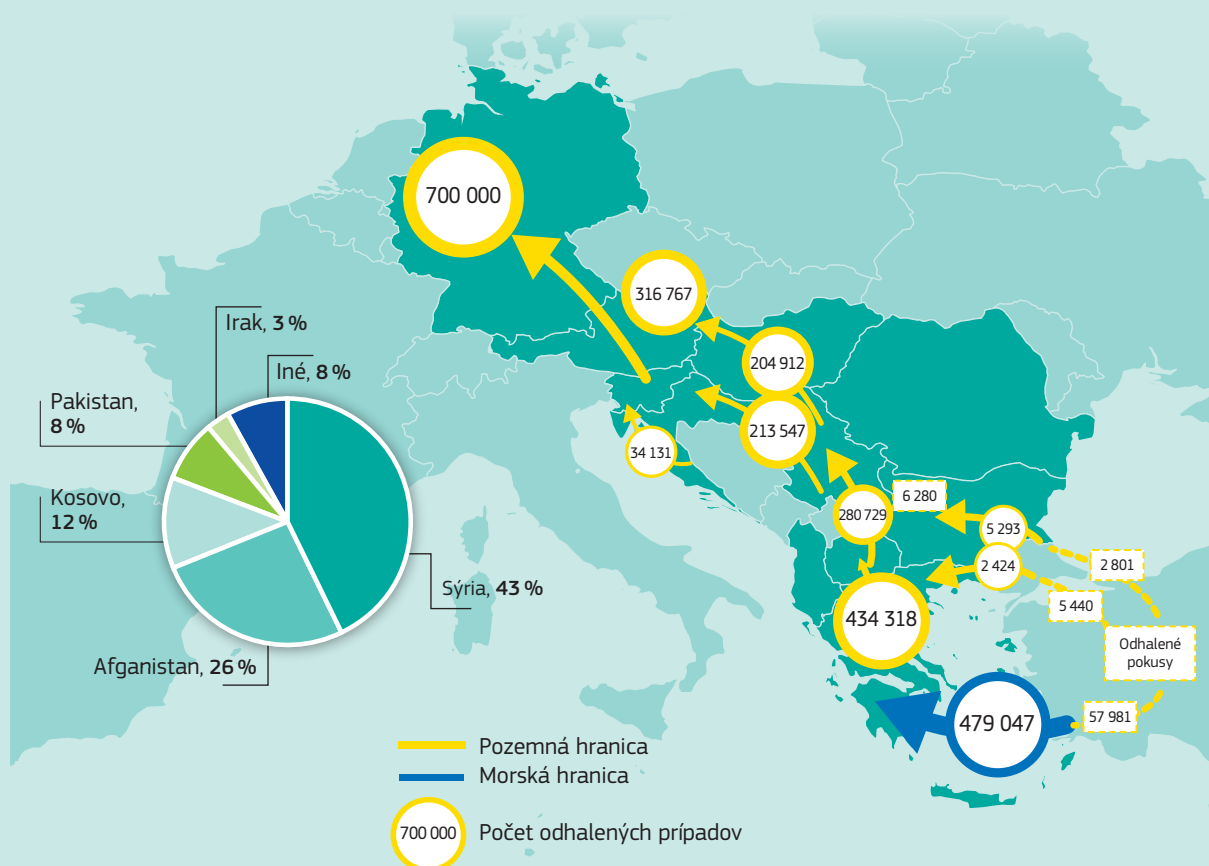
V októbri sa EÚ dohodla s Tureckom na spoločnom akčnom pláne, ktorý bol aktivovaný na novembrovom samite EÚ a Turecka. Akčný plán je súčasťou komplexného programu spolupráce založenom na spoločnej zodpovednosti, vzájomných záväzkoch a výsledkoch. Komisia navrhla utečenecký nástroj pre Turecko, ktorý bude koordinovať celkový príspevok EÚ vo výške 3 miliárd EUR na podporu Sýrčanov pod dočasnou ochranou a hostiteľských komunit v Turecku. V decembri Komisia navrhla dobrovoľný systém humanitárneho prijímania s Tureckom pre osoby vysídlené v dôsledku konfliktu v Sýrii.

Predseda Európskej rady Donald Tusk a predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker pred začatím stretnutia lídrov k problematike západobalkánskej trasy, Brusel 25. októbra 2015.

V októbri zvolal predseda Juncker [zasadnutie vedúcich predstaviteľov](#), na ktorom sa diskutovalo o príleve utečencov pozdĺž západobalkánskej trasy. Zúčastnili sa na ňom hlavy štátov alebo predsedovia vlád z 11 členských štátov a prijali akčný plán. Bezprostredne po zasadnutí vedúcich predstaviteľov všetci účastníci určili kontaktné miesta na vysokej úrovni s cieľom koordinovať následné činnosti prostredníctvom týždenných videokonferencií organizovaných Komisiou. Zriadil sa spoločný nástroj na poskytovanie informácií o denných migračných tokoch a členské štáty pozdĺž tejto trasy zlepšili svoju koordináciu. V decembri Komisia uverejnila [správu o pokroku](#) týkajúcu sa opatrení prijatých na riešenie utečeneckej a migračnej krízy pozdĺž západobalkánskej trasy.

OKAMŽITÉ OPATRENIA – ZÁPADOBALKÁNSKA MIGRAČNÁ TRASA

Zdroj: Európska komisia.

OKAMŽITÉ OPATRENIA – PODPORA PRE KRAJINY MIMO EÚ

Humanitárna pomoc

+ 500 miliónov EUR

200 miliónov EUR pre organizácie, ako sú Svetový potravinový program a Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov

300 miliónov EUR na humanitárnu pomoc v roku 2016

Trustový fond EÚ pre Sýriu

+ 1 miliarda EUR

500 miliónov EUR

Členské štáty 500 miliónov EUR

Núdzový trustový fond EÚ pre Afriku

+ 3,6 miliardy EUR

1,8 miliardy EUR

Členské štáty 1,8 miliardy EUR

Zdroj: Európska komisia.

Riešenie hlavných príčin migrácie

Počas leta 2015 nadviazala EÚ s krajinami tranzitu a pôvodu migrantov bezprecedentný dialóg. Migrácia sa stala osobitným prvkom misií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, ktoré už prebiehajú v krajinách ako Mali a Niger, kde sa väčší dôraz sústredil na správu hraníc. Začal sa nový dialóg s krajinami Sahelu, ktorý sa zameria na otázky ako kontrola hraníc, boj proti medzinárodným zločineckým sieťam a rozvoj.

Komisia vyčlenila 1,8 miliardy EUR na zriadenie Núdzového trustového fondu EÚ pre Afriku na riešenie základných príčin migrácie na celom kontinente. Fond zhromažďuje peniaze z rôznych finančných nástrojov v rámci rozpočtu EÚ a bude sa opierať aj o príspevky členských štátov. EÚ vyčlenila približne 4 miliardy EUR na pomoc sýrskym utečencom v Sýrii, ako aj v susedných krajinách. Komisia zároveň podporila diplomatické úsilie pod vedením OSN, ktoré by viedlo k politickému prechodu v Sýrii a k zastaveniu tamajšieho konfliktu. To isté platí pre Líbyu, kde EÚ spolupracovala s OSN na podpore vytvorenia vlády národnej jednoty.

Legálna migrácia

Povolené spôsoby prisťahovalectva, ako aj transparentné, jednoduché a spravodlivé postupy pre regulárnych migrantov pomáhajú predchádzať neregulárnej migrácii a prevádzачstvu. Európska migračná agenda sa zameriava na zlepšenie riadenia legálnej migrácie na úrovni EÚ s cieľom lepšie riešiť nedostatok pracovných síl a zručností, najmä v sektoroch ako veda, technológia a strojárstvo. Zameriava sa aj na zatraktívnenie EÚ pre vysoko kvalifikovaných migrantov.

Komisia v máji začala verejnú [konzultáciu](#) s cieľom revidovať existujúci systém „modrých kariet“ EÚ, ktorý sa v súčasnosti dostatočne nevyužíva. Systém uľahčuje prijímanie vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín prostredníctvom harmonizovaného zrýchleného postupu na vydanie osobitného povolenia na pobyt a pracovného povolenia. Výsledky konzultácie budú podkladom pre revíziu systému „modrých kariet“ v roku 2016 ako súčasť komplexného balíka o legálnej migrácii.

EÚ nadviazala dialóg so súkromným sektorom, odborovými zväzmi a ďalšími sociálnymi partnermi v záujme lepšieho porozumenia meniacim sa potrebám európskeho hospodárstva a trhov práce. Dialóg poskytuje aj priestor na výmenu najlepších postupov, ako pritiahnuť ľudí s kvalifikáciou zo zahraničia a ako aj lepšie rozvíjať a využívať kvalifikácie tých, ktorí už prišli do EÚ.

Hranice a víza

V roku 2015 sa vykonali prvé hodnotenia vykonávania schengenského *acquis* v súlade s novým hodnotiacim a monitorovacím mechanizmom. V júni Komisia prijala [návrh novej európskej vízovej nálepky](#). Jej jednotný formát a technické špecifikácie pomôžu v boji proti podvodom, ktorých počet sa v posledných rokoch zvyšoval. Nahradí súčasný jednotný formát víz, ktoré členské štáty používajú pri vydávaní tzv. schengenského víza (krátkodobé vízum). Súčasný formát sa používa od roku 1995.

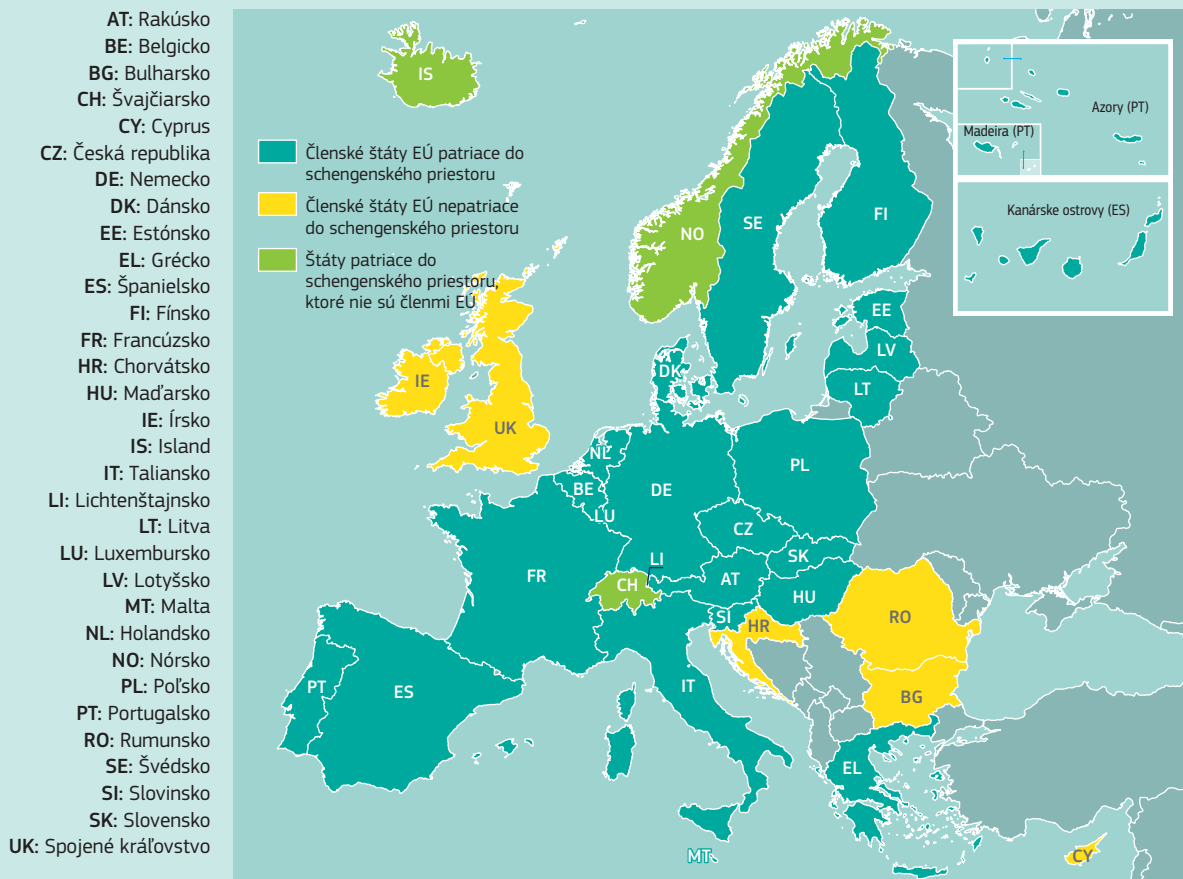
Celosvetové zavádzanie vízového informačného systému bolo ukončené v novembri 2015. Databáza vízového informačného systému teraz obsahuje všetky údaje týkajúce sa žiadostí o udelenie víza podaných štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí potrebujú na vstup do schengenského priestoru vízum, vrátane biometrických údajov (daktyloskopických odtlačkov a digitálnej snímky tváre). Tento systém zabraňuje neoprávnenému prekračovaniu hraníc a falšovaniu schengenských víz a takisto umožňuje rýchlejšie spracovanie žiadostí o udelenie víza vďaka používaniu biometrických prvkov.

Počas roka 2015 podpísala EÚ dohody o zrušení vízovej povinnosti s 12 nečlenskými krajinami EÚ (Dominika, Grenada, Kolumbia, Palau, Samoa, Svätá Lucia, Svätý Vincent a Grenadíny, Tonga, Trinidad a Tobago, Spojené arabské emiráty, Vanuatu a Východný Timor). Tieto dohody sa v súčasnosti predbežne vykonávajú, kým nedôjde k ich ratifikácii. To znamená, že štátni príslušníci z týchto 12 krajín už môžu cestovať do EÚ bez víza a že občania EÚ nepotrebujú vízum na návštevu týchto krajín.

VSTUP DO EÚ – HRANICE A VÍZA

Schengenský priestor voľného pohybu

Priestor bez hraníc, v ktorom sa občania EÚ a štátni príslušníci tretích krajín môžu voľne pohybovať

Zdroj: Európska komisia.

Komisia v júli iniciovala [verejnú konzultáciu](#) o [balíku predpisov o inteligentných hraniciach](#). Cieľom tohto balíka je uľahčiť prekračovanie hraníc pre legítimných cestujúcich, ktorí vstupujú do schengenského priestoru na účel krátkodobého pobytu, a zároveň zvýšiť možnosti identifikácie osôb, ktoré prekročili povolenú dĺžku pobytu, i neregulárnych migrantov a vykonať rozhodnutia o návrate. Balík zabezpečí aj lepšiu identifikáciu štátnych príslušníkov tretích krajín a umožní odhaľovanie osôb používajúcich viacero identít.

V októbri Európska rada stanovila ďalšie usmernenia, ktoré zahŕňali prácu na postupnom vytvorení systému integrovaného riadenia vonkajších hraníc. V decembri Komisia prijala balík opatrení na riadenie hraníc, ktorý okrem iných prvkov obsahuje návrh o vytvorení európskej pohraničnej stráže a pobrežnej stráže na posilnenie mandátu agentúry Frontex s cieľom zabezpečiť silné a spoločné riadenie vonkajších hraníc. Nová Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž vznikne z agentúry Frontex a orgánov členských štátov zodpovedných za kontrolu hraníc s cieľom vykonávať každodenné riadenie vonkajších hraníc. Balík obsahuje aj návrh nariadenia o európskom cestovnom doklade na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín neoprávnene sa zdržiavajúcich na území EÚ, príručku k systému Eurosur a ôsmu polročnú správu o fungovaní schengenského priestoru. Na zvýšenie bezpečnosti v schengenskom priestore balík ďalej obsahuje zmenu Kódexu schengenských hraníc, ktorá umožňuje systematické kontroly všetkých cestujúcich na vonkajších hraniciach vrátane občanov EÚ a ich rodinných príslušníkov.

Boj proti prevádzacom na mori: operácia Eunavfor Med

V júni sa začala operácia [Eunavfor Med](#) s cieľom narušiť model fungovania prevádzачských sietí v Stredozemnom mori a pomôcť predísť ďalším stratám na životoch na mori. V prvej fáze boli zhromaždené spravodajské informácie o stratégiách, trasách a aktivitách prevádzachov. V októbri sa začala druhá fáza, operácia Sophia s mandátom zastaviť a zadržať podozrivé plavidlá prevádzachov na šírom mori. Na operácii Eunavfor Med sa podieľalo 22 členských štátov, ktoré poskytli operačné prostriedky, personál a zdroje.

„Potrebujeme silnejšiu Európu v oblasti zahraničnej politiky. Kríza na Ukrajine a znepokojujúca situácia na Blízkom východe ukazujú, ako je dôležité, aby bola Európa navonok jednotná.“

Jean-Claude Juncker, politické usmernenia, 15. júla 2014

Silnejšia pozícia na medzinárodnej scéne

V júli 2015 sa po rokoch diplomacie pod vedením EÚ dosiahla **historická medzinárodná dohoda o iránskom jadrovom programe**. Túto dohodu sprostredkovala EÚ spoločne s Čínou, Francúzskom, Nemeckom, Ruskom, Spojeným kráľovstvom a Spojenými štátmi. Irán prisľúbil, že sa za žiadnych okolností nebude usilovať o získanie, vývoj alebo nadobudnutie jadrových zbraní.

Počas celého roka EÚ naďalej zohrávala vedúcu úlohu v medzinárodnom úsilí o vyriešenie krízy v Iraku, Líbyi, Sýrii a na Ukrajine. Vytrvalo spolupracovala so svojimi medzinárodnými partnermi proti aktivitám ISIL/Dá'iš.

V dôsledku uvedených kríz, a najmä vojny v Sýrii, bol stále vyšší počet ľudí nútený opustiť svoje domovy. EÚ aj naďalej poskytovala humanitárnu pomoc ľuďom vysídleným v dôsledku konfliktu, riešila základné príčiny kríz a pomáhala tým, ktorí sa snažili utiecť z vojnových zón.

Počas roka **Generálne riaditeľstvo pre humanitárnu pomoc a civilnú ochranu Komisie (ECHO)** poskytlo potraviny, prístrešie, ochranu, zdravotnú starostlivosť a čistú vodu viac ako 120 miliónom ľuďom postihnutým prírodnými katastrofami alebo konfliktmi vo viac než 80 krajinách. EÚ viedla dialógy zamerané na ľudské práva a zasadzovala sa na medzinárodných

fórach a prostredníctvom európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva aj naďalej o dodržiavanie ľudských práv na celom svete a presadzovanie medzinárodného práva.

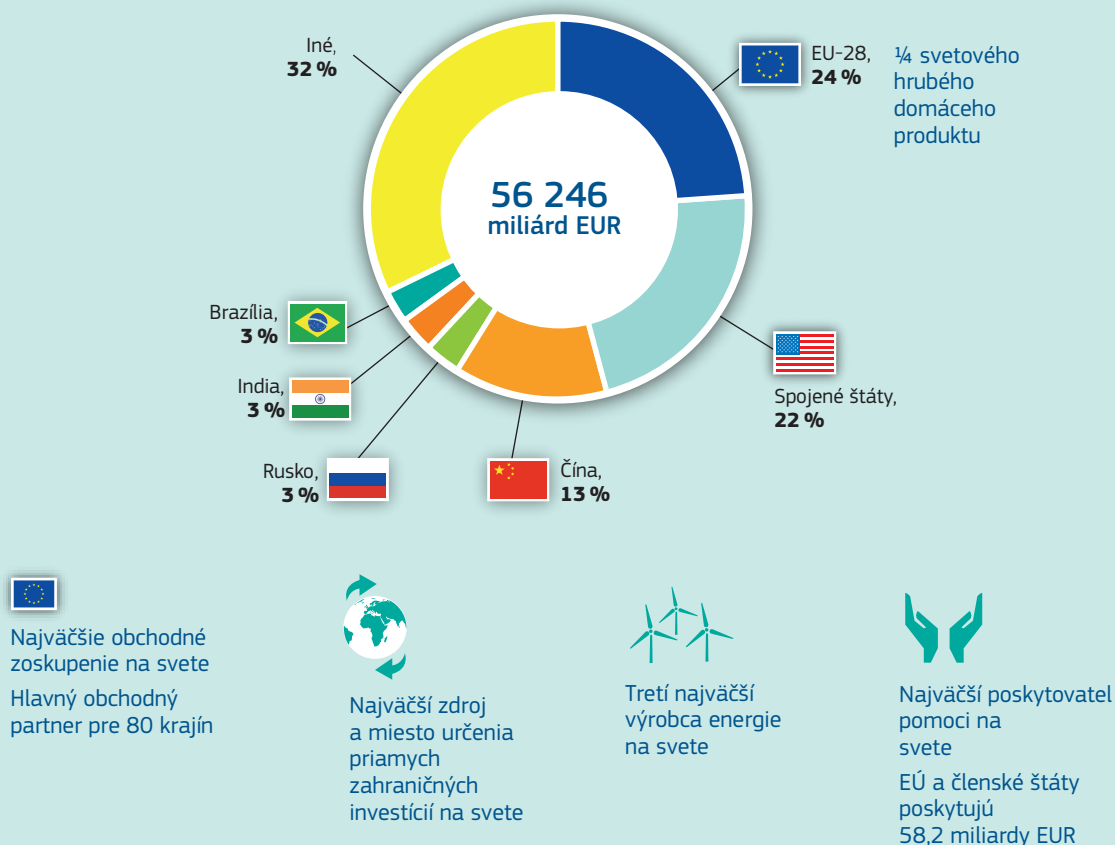
Rok 2015 bol zároveň **Európskym rokom rozvoja**. Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov prijalo za podpory EÚ a jej členských štátov nové ciele udržateľného rozvoja. Tieto ciele stanovujú všeobecný rámec na dosiahnutie udržateľného rozvoja a odstránenie chudoby. EÚ bola aj v roku 2015 najväčším poskytovateľom rozvojovej pomoci.

Európska susedská politika

Prostredníctvom **európskej susedskej politiky** EÚ spolupracuje s južnými a východnými susedmi v snahe dosiahnuť **užšie politické pridruženie a hospodársku integráciu**.

EÚ MÁ NESMIERNY HOSPODÁRSKY VÝZNAM

Svetový hrubý domáci produkt

Zdroj: Eurostat, údaje za rok 2013 a 2014.

Východné susedstvo

Májový samit Východného partnerstva v Rige predstavoval ďalší impulz pre vzťahy EÚ s jej šiestimi východnými partnermi. EÚ podpísala dohody o pridružení s Gruzínskom, Moldavskom a Ukrajinou vrátane ustanovení, ktorými sa stanovujú prehĺbené a komplexné dohody o voľnom obchode.

EÚ vykonáva niekoľko opatrení na podporu reformného procesu vrátane balíka podpory oznámeného v marci 2014 v hodnote 11 miliárd EUR, z ktorých sa už do polovice roku 2015 uvoľnilo vyše 6 miliárd EUR. Okrem toho v rámci širšieho mierového procesu na Ukrajine pokračovala v rokovaní o dodávkach plynu a praktických aspektoch vykonávania prehĺbených a komplexných dohôd o voľnom obchode. Takisto naďalej trvala na vykonávaní dohôd z Minska a uplatňovanie sankcií voči Rusku.

Južné susedstvo

V októbri sa začali rokovania o prehĺbenej a komplexnej dohode o voľnom obchode s Tuniskom a jedno kolo rokovaní sa uskutočnilo už pred koncom roka. Rokovania o prehĺbenej a komplexnej dohode o voľnom obchode s Marokom priniesli v roku 2015 len obmedzený pokrok. Pokračoval aj prípravný proces na otvorenie rokovaní o prehĺbenej a komplexnej dohode o voľnom obchode s Jordánskom.

Predseda Európskeho parlamentu Martin Schulz (tretí zľava), predseda Európskej rady Donald Tusk (štvrtý zľava) a predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker (vpravo) spolu s prezidentmi alebo predsedami vlád európskych a afrických štátov na samite o migrácii vo Vallette, Malta, 11. novembra 2015.

Na novembrovom samite o migrácii vo Vallette sa stretli vedúci predstavitelia EÚ a kľúčových afrických krajín, aby diskutovali o výzvach v oblasti migrácie. Výsledkom samitu bolo zriadenie Núdzového trustového fondu EÚ pre Afriku, ktorý má podporovať rozvoj v Afrike. Africké krajiny zase prisľúbili pomoc pri súčasnej migračnej kríze. Z fondu sa prisľúbilo 1,8 miliardy EUR vo forme pomoci spolu s ďalšími 20 miliardami EUR na rozvojovú pomoc ročne.

Líbya

EÚ podporovala rozhovory pod vedením OSN, ktorých cieľom bolo zmieriť rôzne frakcie v Líbyi. Okrem stálnej politickej podpory vyslancovi generálneho tajomníka OSN Martinovi Koblerovi EÚ zorganizovala rozhovory a poskytla finančnú podporu (4 milióny EUR) na ich pokračovanie.

Rokovania o rozšírení a západný Balkán

EÚ naďalej pomáhala v záujme podpory stability, bezpečnosti a prosperity v Európe krajinám, ktoré majú vyhliadky na členstvo v EÚ, pri vykonávaní reforiem potrebných na splnenie kritérií pre členstvo.

Komisár Johannes Hahn a predseda srbskej vlády Aleksandar Vučić v predvečer otvorenia prvej kapitoly v rámci procesu prístupových rokovaní so Srbskom, Belehrad, 10. decembra 2015.

EÚ zohrala kľúčovú úlohu pri dosiahnutí historického úspechu v normalizácii vzťahov medzi Kosovom a Srbskom, pričom viaceré kolá rozhovorov medzi Belehradom a Prištinou viedla vysoká predstaviteľka Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredsedníčka Komisie Federica Mogherini.

EÚ zohrala takisto významnú úlohu pri politickej stabilizácii a reforme bývalej Juhoslovanskej republiky Macedónsko, ako aj pri dosiahnutí dohody, ktorú medzi sebou uzavreli hlavné politické strany v snahe prekonať patovú politickú situáciu v krajine.

Turecko

Predsedovia Schulz, Tusk a Juncker sa v októbri 2015 stretli s tureckým prezidentom Erdoğanom, aby prediskutovali vzťahy medzi EÚ a Tureckom, a najmä riadenie utečeneckých a migračných tokov. Predseda Schulz navštívil Turecko v apríli, predseda Tusk bol na návšteve Turecka v septembri a potom spolu s predsedom Junckerom opäť v novembri, keď sa obaja zúčastnili na samite G20 v Antalyi. EÚ a Turecko tiež viedli politický dialóg o zahraničnej a bezpečnostnej politike vrátane boja proti terorizmu. Turecko je súčasťou medzinárodnej koalície proti ISIL/Dá'iš a pokračovalo v poskytovaní humanitárnej pomoci irackým a sýrskym utečencom.

Vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredsedníčka Komisie Federica Mogherini, prvý podpredseda Komisie Frans Timmermans a predseda Európskej rady Donald Tusk na stretnutí s predsedom tureckej vlády Ahmetom Davutoğluom na Valnom zhromaždení OSN v New Yorku, Spojené štáty, 29. septembra 2015.

Koncom novembra sa v Bruseli konal samit EÚ a Turecka, na ktorom bol aktivovaný spoločný akčný plán pre migráciu. EÚ a Turecko potvrdili svoj záväzok ďalej posilniť existujúce vzájomné vzťahy a solidaritu, zlepšiť spoluprácu, znovu oživiť prístupový proces, prijať opatrenia zamerané na výsledky a častejšie viesť štruktúrované dialógy na vysokej úrovni.

V decembri sa začali prístupové rokovania v oblasti hospodárskej a menovej politiky.

Prezident Turecka Recep Tayyip Erdoğan a prvý podpredseda Komisie Frans Timmermans diskutujú o migračnej kríze, Ankara, Turecko, 15. októbra 2015.

Strategické partnerstvá

Spojené štáty americké

Spolupráca medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi sa v roku 2015 zameriavala na posilnenie dvojstranných vzťahov prostredníctvom rokovaní o [Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve](#), ako aj rokovaní o ochrane údajov a súkromia (pozri kapitolu 6). Obe strany pokračovali v úzkej spolupráci pri riešení globálnych výziev, ako je zmena klímy, energetická bezpečnosť, nešírenie jadrových zbraní a vzťah medzi bezpečnosťou a rozvojom.

Čína

Rok 2015 bol rokom 40. výročia vzťahov medzi EÚ a Čínou. V júni EÚ usporiadala 17. samit EÚ a Číny. Obe strany sa dohodli na posilnení spolupráce v oblasti zahraničnej politiky, bezpečnosti a globálnych otázok. Vedúci predstavitelia prijali na samite spoločné vyhlásenie, v ktorom za priority označili niekoľko opatrení na vykonávanie strategického programu spolupráce EÚ – Čína 2020, ako aj osobitné spoločné vyhlásenie o zmene klímy. Čína sa zaviazala zintenzívniť investície v EÚ s cieľom podporiť investičný plán pre Európu. Ďalej sa napredovalo v rokovaní o investičnej dohode medzi EÚ a Čínou, pričom EÚ využila túto príležitosť na nastolenie problematiky ľudských práv a obe strany sa dohodli, že je dôležité pokračovať v dialógu v tejto oblasti.

Rusko

V roku 2015 boli vzťahy medzi EÚ a Ruskom aj naďalej determinované zásahmi Ruska do záležitostí Ukrajiny vrátane nezákonnej anexie Krymu a priamej destabilizácie krajiny. V priebehu roka EÚ predĺžila reštriktívne opatrenia, ktoré boli uložené v roku 2014 (zákaz udeľovania víz jednotlivcom a subjektom, hospodárske sankcie a opatrenia v súvislosti s anexiou Krymu). EÚ a Rusko zároveň viedli otvorenú komunikáciu o celosvetových otázkach a omedzinárodných krízach, najmä pokiaľ ide o Irán. EÚ sa zapojila do trojstranných rozhovorov s Ruskom a Ukrajinou týkajúcich sa dodávok plynu a v septembri úspešne sprostredkovala dohodu o zimnom balíku dodávok plynu na Ukrajinu. EÚ so znepokojením sledovala vnútorný vývoj v Rusku, ktorý viedol k zhoršeniu situácie v oblasti ľudských práv a ďalším obmedzeniam vzťahujúcim sa na občiansku spoločnosť.

Podpredseda Komisie Maroš Šefčovič (v strede), ruský minister pre energetiku Alexander Novak (vľavo) a ukrajinský minister energetiky a uhoľného priemyslu Volodymyr Demčyšyn (vpravo) po dosiahnutí dohody o zimnom balíku dodávok plynu na Ukrajinu, Brusel 25. septembra 2015.

Blízky východ

Irán

Podpredsedníčka Komisie a vysoká predstaviteľka Federica Mogherini, ministri zahraničných vecí skupiny E3/EÚ+3 (EÚ, Nemecko, Francúzsko a Spojené kráľovstvo spolu s Čínou, Ruskom a Spojenými štátmi) a Irán v júli dospeli k dohode o dlhodobom riešení iránskej jadrovej otázky. [Spoločný komplexný akčný plán](#) zabezpečuje výlučne mierovú povahu iránskeho jadrového programu a stanovuje celkové odstránenie všetkých sankcií týkajúcich sa jadrových záležitostí. Tento pozitívny vývoj otvára dvere k neustálemu zlepšovaniu vzťahov s Iránom za predpokladu, že akčný plán bude v plnom rozsahu vykonaný.

Vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredsedníčka Komisie Federica Mogherini (štvrtá zľava) s ministrami zahraničných vecí skupiny E3/EÚ+3 po dosiahnutí dohody o iránskej jadrovej otázke, Viedeň, Rakúsko, 5. júla 2015.

Irak a Sýria

Činnosť EÚ v Iraku sa riadi regionálnou stratégiou, ktorú vzhľadom na situáciu v Sýrii a Iraku, ako aj na hrozbu, ktorú predstavuje ISIL/Dá'iš, prijala v marci Rada. EÚ aktívne podporuje úsilie svetovej koalície na boj proti ISIL, najmä v oblasti boja proti terorizmu, stabilizácie a humanitárnej pomoci. Zároveň podporuje reformné úsilie irackej vlády propagujúce inkluzívnosť a národné zmierenie. EÚ je hnacou silou v rámci medzinárodného úsilia pod vedením OSN, ktorého cieľom je nájsť politické riešenie konfliktu v Sýrii, v dôsledku ktorého bolo podľa odhadov nútených opustiť svoje domovy 12 miliónov ľudí. EÚ vyčlenila 4 miliardy EUR na pomoc Sýrčanom a hostiteľským komunitám, najmä v Jordánsku, Libanone a Turecku. Plánuje sa značné zvýšenie financovania prostredníctvom nového [Regionálneho trustového fondu EÚ](#) zriadeného v reakcii na sýrsku krízu (ďalej len „fond Madad“).

Partnerstvo EÚ a Afriky

V marci 2015 EÚ posilnila svoju činnosť v regióne Sahel, Africkom rohu a Guinejskom zálive na základe [akčného plánu EÚ pre Guinejský záliv na roky 2015 – 2020](#), ktorý prijala Rada. V akčnom pláne sa uvádza, ako Európska únia podporí úsilie regiónu a jeho pobrežných štátov pri riešení mnohých výziev v oblasti námornej bezpečnosti a organizovanej trestnej činnosti.

EÚ už od začiatku ničivej epidémie eboly zaznamenananej v západnej Afrike v marci 2014 uvoľnila prostriedky a poskytla približne 2 miliardy EUR s cieľom dostať epidémiu pod kontrolu a podporiť rýchlu obnovu v postihnutých krajinách. Samotná Komisia vyčlenila 870 miliónov EUR, z čoho sa 70 miliónov EUR poskytlo na rýchlu humanitárnu pomoc.

Komisár Vytenis Andriukaitis spolu s jednou víťazkou Európskej ceny zdravia 2015. Táto cena bola udelená mimovládny organizáciám za ich mimoriadnu angažovanosť počas núdzovej situácie súvisiacej s epidémiou eboly, Mondorf-les-Bains, Luxembursko, 12. októbra 2015.

EÚ podnikla v roku 2015 šesť volebných pozorovateľských misií v krajinách Afriky, uzavrela niekoľko dohôd o hospodárskom partnerstve s africkými regiónmi a bola obzvlášť aktívna pri riešení politických kríz v Burundi, Guinea-Bissau, Mali a Južnom Sudáne.

Komisár Neven Mimica pri studni počas návštevy v Samburu County, Keňa, 18. septembra 2015.

Ľudské práva vo svete

Na pozadí nestability, dlhotrvajúcich konfliktov a migračnej krízy sa rok 2015 vyznačoval nebývalými výzvami v oblasti ľudských práv, keď dochádzalo k ich závažnému a rozšírenému porušovaniu, narastali prípady šikanovania a napádania aktivistov a mimovládnych organizácií. EÚ aj naďalej obhajovala, chránila a podporovala ľudské práva a poskytovala finančnú podporu organizáciám občianskej spoločnosti a obhajcom ľudských práv na celom svete. Dialógy a konzultácie o ľudských právach sa uskutočnili v takmer 40 partnerských krajinách a s mnohými ďalšími partnermi na miestnej úrovni. Vonkajšia činnosť EÚ v tejto oblasti je založená na strategickom rámci EÚ pre ľudské práva a demokraciu, ktorý bol prijatý v júni 2012, a na novom [akčnom pláne](#) prijatom Radou v júli 2015, ktorý stanovuje priority a stratégiu na roky 2015 – 2019.

Európsky rok rozvoja

Rok 2015 bol **Európskym rokom rozvoja** pod heslom „náš svet, naša dôstojnosť, naša budúcnosť“. Hlavným cieľom bolo informovať a zvyšovať povedomie občanov EÚ, najmä mladých ľudí, o výsledkoch, ktoré EÚ a jej členské štáty dosiahli v oblasti rozvojovej pomoci. Európska únia bola aj v roku 2015 najväčším poskytovateľom rozvojovej pomoci. V priebehu roka začal v plnej miere pôsobiť **11. Európsky rozvojový fond**, ktorý disponuje rozpočtom vo výške 30,5 miliardy EUR.

Rozvojová pomoc EÚ: vystačia prostriedky na obrovské potreby?

<http://europa.eu/!Gr78mw>

V roku 2015 Valné zhromaždenie OSN prijalo nové ciele udržateľného rozvoja, ktoré budú udávať smer v celosvetovom úsilí o dosiahnutie udržateľného rozvoja do roku 2030. Európska únia je silným zástancom týchto 17 cieľov a bude sa zasadzovať o ich realizáciu doma i v zahraničí.

(V smere hodinových ručičiek zľava) Prezident Francúzska François Hollande, predseda vlády Spojeného kráľovstva David Cameron, predseda talianskej vlády Matteo Renzi, predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker, predseda Európskej rady Donald Tusk, predseda japonskej vlády Šinzō Abe, predseda kanadskej vlády Stephen Harper, prezident Spojených štátov Barack Obama a nemecká kancelárka Angela Merkel diskutujú o programe OSN týkajúcom sa udržateľného rozvoja na samite G7, Krün, Nemecko, 7. júna 2015.

Reakcia na humanitárne krízy a núdzové situácie

Počet prírodných katastrof a katastrof spôsobených ľudským faktorom sa počas roka 2015 na celom svete zvyšoval. **Generálne riaditeľstvo pre humanitárnu pomoc a civilnú ochranu** Komisie (ECHO) poskytlo materiálnu pomoc vo výške viac než 1,5 miliardy EUR, a to okrem iného vo forme **potravín, prístrešia, ochrany, zdravotnej starostlivosti** a čistej **vody** vyše 120 miliónom ľuďom vo viac ako 80 krajinách.

V roku 2015 Komisia vyčlenila 361 miliónov EUR vo forme **humanitárnej pomoci** na pomoc deťom, ženám a mužom, ktorí sa stali obeťami humanitárnej katastrofy v **Sýrii** a v susednom **Jordánsku, Libanone** a **Turecku**. Spoločne EÚ vyčlenila na pomoc Sýrčanom a hostiteľským komunitám v susedných krajinách od začiatku konfliktu viac ako 5 miliárd EUR. Ďalšie zvýšenie financovania sa plánuje prostredníctvom nového **Regionálneho trustového fondu EÚ** zriadeného v reakcii na sýrsku krízu.

Komisár Christos Stylianides pomáha distribuovať materiálno humanitárnu pomoc v Nepále po zemetrasení, v ktorom zahynulo vyše 8 500 ľudí a ešte viac bolo zranených, Khokana, Nepál, 2. mája 2015.

Komisia v reakcii na krízu, v dôsledku ktorej ostalo vyše 10 miliónov ľudí odkázaných na pomoc nevyhnutnú pre život, takisto podstatne zintenzívnila humanitárnu pomoc v [Iraku](#) na celkovú výšku 104,65 milióna EUR.

Na podporu obyvateľstva, ktoré bolo násilne vysídlené a trpí nedostatkom potravín a akútnou podvýživou v dôsledku pretrvávajúceho konfliktu v Jemene, Komisia vyčlenila 52 miliónov EUR z prostriedkov na humanitárnu pomoc.

EÚ počas celého roku 2015 pokračovala v poskytovaní podpory pre Ukrajinu, a to vo výške 242 miliónov EUR.

KRÍZA NA UKRAJINE

(*) Príspevky inštitúcií EÚ a členských štátov.

Zdroje: EÚ, Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov a Medzinárodná organizácia pre migráciu.

Do konca roka 2015 sa prostredníctvom humanitárnych projektov zabezpečujúcich prístup k vzdelávaniu a psychologickej podpore v rámci **iniciatívy EÚ Deti mieru** poskytla pomoc pre viac než 1,5 milióna detí, ktoré vyrastajú v oblastiach postihnutých konfliktom a krízových oblastiach.

Aj v roku 2015 bol aktivovaný mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany v prípade 25 mimoriadnych udalostí v krajinách postihnutých katastrofou na celom svete.

Bezpečnosť a obrana

Európska rada v júni vyzvala vysokú predstaviteľku a podpredsedníčku Komisie Federicu Mogheriniovú, aby v úzkej spolupráci s členskými štátmi vypracovala globálnu stratégiu EÚ v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky, ktorá sa má predložiť Európskej rade do júna 2016. Cieľom tejto novej stratégie bude poskytnúť širšiu víziu úlohy EÚ vo svete s dôrazom na činnosti, pri ktorých môže byť zásah EÚ prínosom pre kapacity jednotlivých členských štátov.

Boj proti terorizmu bol aj počas uplynulého roka ťažiskom činnosti EÚ. Na siedmich delegáciách EÚ boli vymenovaní odborníci na boj proti terorizmu a bezpečnosť a s niekoľkými krajinami a medzinárodnými inštitúciami, ako sú Organizácia Spojených národov a Združenie národov juhovýchodnej Ázie, sa uskutočnili politické dialógy zamerané na boj proti terorizmu. EÚ pokračovala v posilňovaní komplexného prístupu k vonkajším konfliktom a krízam. Bola aktívna pri podpore opatrení na predchádzanie konfliktom vo viac ako 30 krajinách, a to aj prostredníctvom mediácie a analytickej práce.

Generálny tajomník Organizácie Spojených národov Ban Ki-moon na stretnutí s vysokou predstaviteľkou Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredsedníčkou Komisie Federicou Mogheriniovou, Brusel 27. mája 2015.

„Návrh a voľba predsedu Európskej komisie na základe výsledkov volieb do Európskeho parlamentu je síce dôležitým, ale len prvým krokom na ceste k tomu, aby sa Európska únia ako celok stala demokratickejšou. Pod mojím vedením sa bude Európska komisia usilovať o osobitné partnerstvo s Európskym parlamentom... Som taktiež odhodlaný presadzovať zvýšenú transparentnosť, pokiaľ ide o kontakty so zainteresovanými stranami a lobistami... Mienim taktiež preskúmať právne predpisy týkajúce sa povoľovania geneticky modifikovaných organizmov.“

Jean-Claude Juncker, politické usmernenia, 15. júla 2014

Únia demokratickej zmeny

V roku 2015 **Európsky parlament** významne prispel do diskusií na rôzne témy od hospodárskej situácie v Grécku po utečeneckú krízu. V októbri Parlament viedol diskusiu s nemeckou kancelárkou Angelou Merkelovou a francúzskym prezidentom Françoisom Hollandom. Bolo to prvýkrát za posledných 30 rokov, čo hlavní predstavitelia dvoch najväčších členských štátov EÚ spoločne vystúpili v Parlamente. Takisto v októbri Parlament udelil cenu Andreja Sacharova za slobodu myslenia saudskoarabskému blogerovi a aktivistovi za ľudské práva Ráifovi Badawímu.

V roku 2015 vykonávali rotujúce predsedníctvo

Rady Európskej únie Lotyšsko a Luxembursko. Programy zasadaní Rady boli ovplyvnené najvýznamnejšími udalosťami bývalého roka, ako napr. napätie na Ukrajine, terorizmus, utečenecká kríza a situácia v Grécku.

Európsky hospodársky a sociálny výbor a **Výbor regiónov** zamerali svoju činnosť na pracovný program Komisie na rok 2015. Za nového predsedu Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru bol zvolený Georges Dassis a novým predsedom Výboru regiónov sa stal Markku Markkula.

Národné parlamenty naďalej vyjadrovali svoje

názory na záležitosti EÚ prostredníctvom politického dialógu s Európskou komisiou a mechanizmu kontroly subsidiarity. Tento mechanizmus umožňuje národným parlamentom vydať stanoviská, ak sa domnievajú, že návrh legislatívneho aktu EÚ nie je v súlade so zásadou subsidiarity. Členovia Komisie vykonali viacero návštev v národných parlamentoch, aby vysvetlili kľúčové priority a hlavné politické iniciatívy.

V roku 2015 Komisia zorganizovala 53 dialógov s občanmi v celej EÚ a umožnila im vyjadriť svoje názory pred rozhodujúcimi činiteľmi EÚ.

Európsky parlament v centre politického života EÚ

Počas roku 2015 Parlament prerokoval a poskytol vstupy pre viacero politických otázok. V priebehu roku vystúpilo v Parlamente mnoho významných hostí vrátane predsedníčky vlády Lotyšska Laimdoty Straujumovej, kráľa Jordánskeho hášimovského kráľovstva Jeho Veličenstva Abdulláha II, generálneho tajomníka OSN Ban Ki-moona, prezidenta Mongolska Tsakhiu Elbegdorja, predsedu vlády Grécka Alexisa Tsiprasa, predsedu vlády Luxemburska Xavieru Bettela, Jeho Veličenstva španielskeho kráľa Filipa VI, prezidenta Francúzska Françoisu Hollanda, nemeckej kancelárky Angely Merkelovej, prezidenta Talianska Sergia Mattarellu a vedúcich predstaviteľov inštitúcií EÚ.

Predseda Európskeho parlamentu Martin Schulz, nemecká kancelárka Angela Merkel, Jeho veličenstvo kráľ Španielska Filip VI. a prezident Francúzska François Hollande v Európskom parlamente, Štrasburg 7. októbra 2015.

Európsky parlament udeľuje [Sacharovovu cenu za slobodu myslenia](#) saudskoarabskému blogerovi a aktivistovi za ľudské práva Ráifovi Badawímu.

Noví predsedovia dvoch poradných orgánov EÚ

Georges Dassis bol 7. októbra 2015 zvolený za predsedu Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru.

Markku Markkula bol 12. februára 2015 zvolený za predsedu Výboru regiónov.

Lepšia právna regulácia

V máji Komisia prijala [program lepšej právnej regulácie](#) a podnikla tak pozitívne kroky, ktorými sa usiluje zvýšiť otvorenosť a transparentnosť procesu prijímania rozhodnutí EÚ a súčasne zlepšiť kvalitu nových právnych predpisov a presadzovať systematické revízie existujúcich právnych predpisov EÚ.

Tento balík reforiem zaviedol niekoľko nových opatrení vrátane nových konzultácií a možnosti spätnej väzby, ktoré poskytnú viac príležitostí pre posilnené zapojenie zainteresovaných strán a ďalšie verejné konzultácie. V júli Komisia zaviedla nástroj, ktorý zainteresovaným stranám umožňuje poskytnúť [spätnú väzbu k plánu, úvodným posúdeniam vplyvu a prijatým návrhom](#), čím otvorila svoj proces tvorby politiky ďalšej kontrole a pripomienkovaniu zo strany verejnosti. To predstavuje prvý krok na ceste k zavedeniu portálu lepšej právnej úpravy, ktorý používateľom poskytuje prehľadný prístup k procesom tvorby právnych predpisov EÚ.

V júli okrem toho vznikol nový [Výbor pre kontrolu regulácie](#). Tento výbor zabezpečuje posilnenú centralizovanú kontrolu kvality a podporné funkcie, pokiaľ ide o činnosti Komisie v oblasti posudzovania vplyvu a hodnotenia. Bude mať šesť stálych členov vrátane predsedu, pričom traja členovia budú vybraní z prostredia mimo Komisie.

V decembri Komisia schválila novú [Medziinštitucionálnu dohodu o lepšej tvorbe práva](#) medzi Parlamentom a Radou s cieľom zlepšiť kvalitu a výsledky právnych predpisov EÚ. To prinesie zmeny v rámci celého cyklu tvorby politik, od konzultácií a posúdenia vplyvu až po prijímanie, vykonávanie a hodnotenie právnych predpisov EÚ. O znení dohody sa rokovalo s Európskym parlamentom a Radou a aby nadobudla platnosť, musia ju schváliť všetky tri inštitúcie.

Platforma REFIT

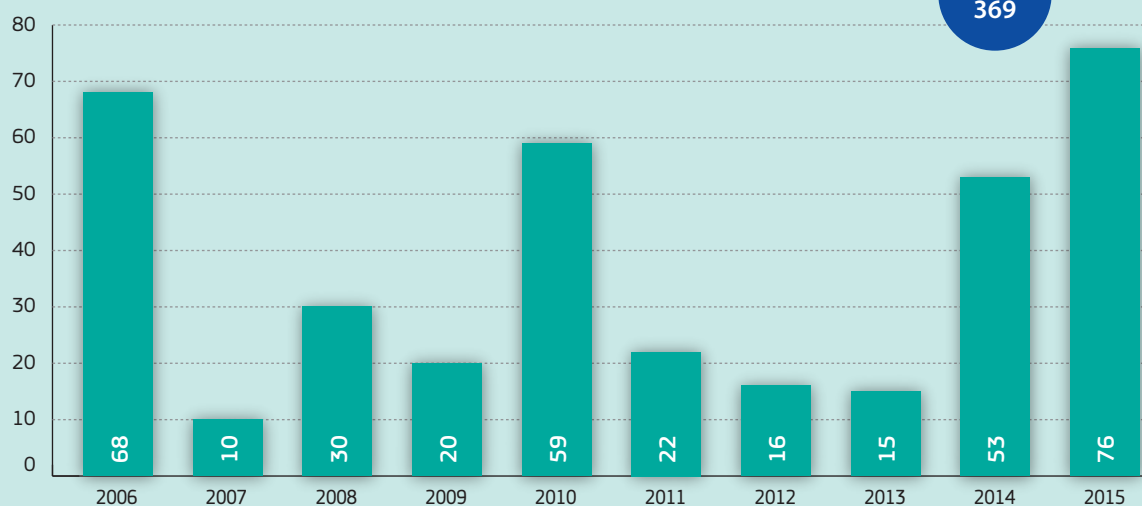
REFIT je program Komisie pre regulačnú vhodnosť a efektívnosť. Sú do neho zapojení špičkoví odborníci z členských štátov a zainteresované strany z podnikateľskej sféry a občianskej spoločnosti. Jeho cieľom je zhromažďovať v otvorenom dialógu so zainteresovanými stranami a členskými štátmi návrhy na zníženie regulačnej záťaže.

Od roku 2012 sa v rámci programu REFIT prijalo asi 200 iniciatív, a to prostredníctvom hodnotení, nových iniciatív na zjednodušovanie, sťahovanie a rušenie návrhov. Pokrok vo vykonávaní iniciatív REFIT bol opísaný vo [výročnej hodnotiacej tabuľke](#) uverejnenej v máji. Snaha o zjednodušenie právnych predpisov EÚ a zníženie regulačných nákladov pokračuje za súčasného zachovávania prínosov politiky.

PROGRAM REFIT – JEDNODUCHŠIE, ZROZUMITEĽNEJŠIE A MENEJ NÁKLADNÉ PRÁVNE PREDPISY EÚ

Súčasný stav a výhľad do budúcnosti, december 2015

Návrhy stiahnuté Komisiou, 2006 – 2015

Zdroj: Európska komisia.

Monitorovanie uplatňovania právnych predpisov EÚ

Komisia v júli prijala [32. výročnú správu o kontrole uplatňovania práva EÚ](#), v ktorej skúmala, či členské štáty v roku 2014 správne a včas vykonali právne predpisy EÚ.

Komisia začne konanie o porušení povinnosti, ak členský štát v dohodnutej lehote nevyrieši údajné porušenie práva EÚ alebo neoznámi opatrenia, ktorými smernicu transponoval do svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Občania a zainteresované strany môžu priamo hlásiť podozrenia na porušenie práva EÚ prostredníctvom elektronického formulára sťažnosti, ktorý je prístupný prostredníctvom portálu [Vaše práva](#). V roku 2014 sa väčšina sťažností týkala zamestnanosti, vnútorného trhu a spravodlivosti.

Celkový vývoj ukázal, že počet [formálnych konaní o porušení povinnosti](#) sa za posledných päť rokov znížil. Rovnako ako v predchádzajúcom roku sa väčšina otvorených konaní o porušení týkala oblastí politiky ako životné prostredie, doprava, vnútorný trh a služby. Tento pokles odráža účinnosť štruktúrovaného dialógu s členskými štátmi prostredníctvom [mechanizmu EU Pilot](#), ktorý sa uskutočňuje pred začatím konania vo veci porušenia právnych predpisov.

Transparentnosť a zodpovednosť

Zavedenie novej iniciatívy pre transparentnosť a registra transparentnosti 2.0

Transparentnosť je dôležitá pre verejnú legitimitu rozhodovacieho procesu EÚ, ako aj pre získanie dôvery občanov.

V januári sa zaviedla nová verzia spoločného [registra transparentnosti Európskeho parlamentu a Európskej komisie](#). Register je kľúčovým nástrojom na vykonávanie politiky transparentnosti Komisie. Poskytuje informácie o subjektoch, ktoré sa snažia ovplyvniť tvorbu politiky v inštitúciách EÚ, o témach, ktorými sa zaoberajú, o ich klientoch alebo členoch a o ľudských a finančných zdrojoch, ktoré investujú. Všetky organizácie, ktoré sa pripojili k registru, podpísali [kódex správania](#), ktorý slúži ako morálny kompas pre ich vzťahy s inštitúciami EÚ.

Kontrola rozpočtu EÚ

Na základe kladného odporúčania Rady vyslovil Parlament v apríli konečný súhlas, známy ako absolútorium, so spôsobom, akým Komisia plnila rozpočet EÚ v roku 2013. Absolútorium je jedným z nástrojov, ktoré Parlament a Rada používajú na kontrolu čerpania prostriedkov z rozpočtu EÚ. Udelenie absolútoría vedie k formálnemu uzatvoreniu účtov danej inštitúcie za daný rok.

Podpredsedníčka Komisie Kristalina Georgieva (vľavo) a predseda Európskeho dvora audítorov Vítor Manuel da Silva Caldeira (v strede) v spoločnom rozhovore, Brusel 23. septembra 2015.

Pri rozhodovaní o tom, či absolútorium udeliť, odložiť alebo zamietnuť, Parlament berie do úvahy výročnú správu [Európskeho dvora audítorov](#). Dvor audítorov predložil v novembri výročnú správu o plnení rozpočtu EÚ v roku 2014. Externý audítor Komisie už ôsmy rok za sebou skonštatoval úplnú zákonnosť účtovnej závierky a potvrdil, že ani na strane príjmov, ani na strane administratívnych výdavkov sa nevyskytli významné chyby. Podľa odhadu Dvora audítorov sa okrem toho už druhý rok za sebou znížila celková chybovosť pri platbách (4,4 %).

V tejto súvislosti je dôležité mať na pamäti, že Komisia má dôležitú kontrolnú funkciu nad približne 80 % ročného rozpočtu EÚ, a to najmä v oblasti poľnohospodárstva a politiky súdržnosti, ale za každodenné riadenie finančných prostriedkov EÚ sú primárne zodpovedné členské štáty. Ak sa zistia administratívne chyby, Komisia a vnútroštátne orgány v členských štátoch prijímajú opatrenia s cieľom získať späť finančné prostriedky. V období rokov 2009 a 2014 dosiahla priemerná ročná výška takýchto finančných opráv a vymáhania finančných prostriedkov 3,2 miliardy EUR, čo predstavuje 2,4 % platieb z rozpočtu EÚ. Táto korekčná kapacita odráža viacročný charakter väčšiny programov a záväzkov všetkých verejných orgánov chrániť peniaze daňových poplatníkov.

Prístup k dokumentom

Právo verejnosti na prístup k dokumentom je dôležitým nástrojom v oblasti transparentnosti. [Výročná správa o prístupe k dokumentom](#), ktorá bola prijatá v auguste a vzťahuje sa na rok 2014, opisuje, ako Komisia dodržiavala [súčasnú pravidlá a právne predpisy](#) v tejto oblasti.

Výročná správa jasne dokazuje, že právo na prístup k dokumentom Komisie je významnou súčasťou celkovej politiky transparentnosti. V roku 2014 Komisia dostala 6 227 žiadostí o prístup k dokumentom. Požadované dokumenty boli v 88 % prípadoch úplne alebo čiastočne sprístupnené už v počiatočnom štádiu. Po prvých odpovediach útvarov Komisie mali žiadatelia možnosť požiadať Komisiu o preskúmanie jej stanoviska prostredníctvom opakovanej žiadosti. Komisia v roku 2014 preskúmala 300 opakovaných žiadostí. Počet opakovaných žiadostí sa zvyšoval už siedmy rok a v roku 2014 došlo k výraznému nárastu o 27 %. Vo fáze opakovanej žiadosti bol povolený dodatočný širší prístup k dokumentom v 43 % prípadoch, a teda celkový percentuálny podiel úplného alebo čiastočného sprístupnenia rozhodnutí dosiahol 90 %.

Počet žiadostí o prístup k dokumentom a vysoká miera sprístupnenia dokumentov sú dôkazom toho, že občania EÚ aktívne využívajú právo na prístup k dokumentom, v dôsledku čoho bol sprístupnený veľký počet dokumentov nad rámec rozsiahlej dokumentácie, ktoré už je dostupná na webovom sídle Komisie.

Právo občanov na dobrú správu vecí verejných

V roku 2015 [európska ombudsmanka](#) Emily O'Reilly pokračovala vo vykonávaní stratégie [V ústrety roku 2019](#), ktorej cieľom je zlepšenie relevantnosti, vplyvu a viditeľnosti činnosti ombudsmana. Prípady, ktoré ombudsmanka vyšetrovala z vlastného podnetu, sa okrem iného týkali [zloženia expertných skupín Komisie](#) a [transparentnosti v trojstranných rokovaniach](#), ako aj vyšetrovania [transparentnosti rokovaní o transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve](#).

Európska ombudsmanka Emily O'Reilly prezentuje svoju výročnú správu predsedovi Európskeho parlamentu Martinovi Schulzovi, Brusel 26. mája 2015.

Preskúmanie rozhodovacieho procesu v oblasti povoľovania geneticky modifikovaných organizmov v členských štátoch

V apríli Komisia vykonala preskúmanie rozhodovacieho procesu týkajúceho sa povoľovania geneticky modifikovaných organizmov, čím si splnila záväzok, ktorý prijala vo svojich politických usmerneniach. [Predložil sa nový legislatívny návrh](#), ktorý členským štátom dáva možnosť obmedziť alebo zakázať používanie geneticky modifikovaných organizmov schválených EÚ v potravinách alebo krmivách na ich území na základe vnútroštátnych dôvodov iných, než je riziko pre zdravie alebo životné prostredie. Vedecky podložené povolenie geneticky modifikovaných organizmov sa bude naďalej posudzovať na úrovni EÚ.

Návrh sa predložil na preskúmanie Parlamentu a Rade v súlade s riadnym legislatívnym postupom. Parlament a Rada nedávno prijali smernicu poskytujúcu členským štátom podobné možnosti v oblasti pestovania geneticky modifikovaných organizmov. Parlament návrh v októbri zamietol. V Rade sa návrh ďalej prerokúval v prvom čítaní.

Európska iniciatíva občanov

Prostredníctvom [európskej iniciatívy občanov](#) môže 1 milión občanov z aspoň siedmich členských štátov vyzvať Komisiu, aby predložila návrh právneho predpisu. K dnešnému dňu boli po splnení potrebných požiadaviek a prahov predložené tri európske iniciatívy občanov, na ktoré Komisia reagovala: „Právo na vodu“, „Jeden z nás“ a „Stop vivisekcii“.

V marci Komisia uverejnila [správu o uplatňovaní iniciatívy občanov](#), v ktorej skúma uplatňovanie tohto nového nástroja od jeho nadobudnutia účinnosti v apríli 2012. V správe sa skonštatovalo, že organizátori čelili problémom pri vytváraní online systémov zberu podpisov, najmä vzhľadom na obmedzený čas, ktorý je k dispozícii na výber. Komisia preto aj naďalej ponúkala organizátorom riešenie v podobe dočasného a bezplatného hostingu a zadala vypracovať štúdiu na účely analýzy možností s cieľom vyvinúť udržateľné riešenie pre online systémy zberu podpisov. V správe sa okrem toho uvádzajú problémy, ktorým organizátori čelili, a to najmä z dôvodu rozdielov v podmienkach a osobných údajoch, ktoré členské vyžadujú pri zbere podpisov. Komisia vyzvala členské štáty, aby tieto požiadavky zharmonizovali a zjednodušili.

Dialóg s občanmi

V januári Komisia začala novú sériu dialógov s občanmi, v rámci ktorých môžu občania vyjadriť svoje postoje pred rozhodujúcimi činiteľmi EÚ, čím chce Komisia ukázať, že načúvanie občanom a diskusie s nimi sú dôležitou súčasťou demokratického procesu tvorby politik EÚ. Počas roka Komisia takto oslovila tisíce občanov a na 53 podujatiach v celej EÚ sa zúčastnili predseda, podpredsedovia a členovia Komisie. Na dialógoch sa zúčastnili aj predseda a niekoľko poslancov Európskeho parlamentu, ako aj politici z členských štátov.

Spojte sa s EÚ

ONLINE

Informácie vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie sú dostupné na webovej stránke:
europa.eu

OSOBNÉ

V celej Európe sa nachádzajú stovky miestnych informačných centier EÚ.
Adresu centra najbližšieho k vám nájdete na tejto webovej stránke:
europa.eu/contact

TELEFONICKY ALEBO E-MAILOM

Europe Direct je služba, ktorá odpovedá na vaše otázky o Európskej únii. Túto službu môžete využívať bezplatne na telefónnom čísle: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektorí operátori mobilných sietí nepovoľujú prístup k číslam 00800 alebo tieto hovory fakturujú), alebo na spoplatnenom telefónnom čísle z krajín mimo EÚ: +32 22999696. Môžete tiež zaslať e-mail prostredníctvom: europa.eu/contact

PREČÍTAJTE SI O EURÓPE

Od publikácií o EÚ vás delí len jedno kliknutie – nájdete ich na internetovej stránke EU Bookshop:
bookshop.europa.eu

Informácie a publikácie o Európskej únii môžete získať na nasledujúcich miestach:

EURÓPSKA KOMISIA

Zastúpenie na Slovensku
Palisády 29
811 06 Bratislava
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 254431718
E-mail: comm-rep-sk@ec.europa.eu

EURÓPSKY PARLAMENT

Informačná kancelária na Slovensku
Palisády 29
811 06 Bratislava
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 259429683
E-mail: epbratislava@europarl.europa.eu
Internet: www.europskyparlament.sk

EUROPE DIRECT INFORMAČNÉ CENTRÁ NA SLOVENSKU

BANSKÁ BYSTRICA
Skuteckého 13
974 01 Banská Bystrica
Tajovského 10
975 90 Banská Bystrica
(budova Ekonomickej fakulty UMB)
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 484174250
E-mail: info@reic.sk
Internet: www.reic.sk

KOMÁRNO
Eötvösova 12
945 01 Komárno
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 357701938
E-mail: rpickn@nexta.sk
Internet: www.rpickn.sk

KOŠICE
Regionálna inovačná agentúra
Heydukova 14
040 01 Košice
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 556441196
E-mail: info@ria-kosice.sk
Internet: www.ria-kosice.sk

LUČENEC
Mestské informačné centrum
Divadlo B. S. Timravy
Námestie republiky 5
984 01 Lučenec
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel./Fax +421 474331513
E-mail: mic@lucenec.sk
Internet: www.lucenec.sk

NITRA
Akademická 4
949 01 Nitra
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 377910290
E-mail: europedirect@agroinstitut.sk
Internet: www.agroinstitut.sk

POPRAD
Štefánikova 897/2
P.O. BOX 36
058 01 Poprad
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 527721320/527895161/
905900843
E-mail: europedirect@europedirectpp.eu
Internet: www.europedirectpp.eu

PREŠOV
Asociácia terénnych a sociálnych
pracovníkov
Požiarická 7
080 01 Prešov
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 905755238
E-mail: laci.tsp@gmail.com

SENICA
Štefánikova 1408/56
905 25 Senica
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 346516180
E-mail: europedirect@msu.senica.sk
Internet: www.europedirect.senica.sk

SPIŠSKÁ NOVÁ VES
Spišská regionálna rozvojová agentúra
Štefánikovo námestie 1
052 01 Spišská Nová Ves
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 566725711/566813-
60/61/62
E-mail: srra@srra.sk, sprag@srra.sk
Internet: www.srra.sk

TREBIŠOV
Ul. M. R. Štefánika 1161/184
075 01 Trebišov
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. + 421 566725711/566813-
60/61/62
E-mail: rpickn@rpickn.sk
Internet: www.rpickn.sk

TRENČÍN

Trenčiansky samosprávny kraj
K dolnej stanici 7282/20A
911 01 Trenčín
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 326555407
E-mail: europa.direct@tsk.sk
web: www.tsk.sk

ŽILINA

Dolný val 37
010 01 Žilina
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 412703190
E-mail: posta@europedirectzilina.sk
Internet: www.europedirectzilina.sk

EURÓPSKE DOKUMENTAČNÉ CENTRÁ

Centrum vedecko-technických
informácií SR
Lamačská cesta 8/A
811 04 Bratislava
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 269253110
E-mail: harachova@cvtisr.sk
Internet: www.cvtisr.sk

Knižnica Právnickej fakulty UK
Šafárikovo námestie 6
818 05 Bratislava
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 259244213
E-mail: kniz_edc@flaw.uniba.sk
Internet: www.flaw.uniba.sk/sluzby/kniznica/

Univerzitná knižnica U. P. J. Šafárika
Kováčska 26
041 80 Košice
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 557271219
E-mail: edcupjs@upjs.sk
Internet: www.library.upjs.sk

Univerzitná knižnica UMB
Tajovského 51
974 01 Banská Bystrica
SLOVENSKO/SLOVAKIA
Tel. +421 484465316
E-mail: eva.holla@umb.sk
Internet: www.library.umb.sk/

Zastúpenia Európskej komisie a informačné kancelárie Európskeho parlamentu sú vo všetkých štátoch Európskej únie. V iných častiach sveta má Európska únia delegácie.

Zdá sa vám táto publikácia užitočná? Napište nám: comm-publi-feedback@ec.europa.eu.

Európska únia

Členské štáty Európskej únie (2016)

Kandidátske a potenciálne kandidátske krajiny

